

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER

HN SM23 9

LITOVSKAIA METRIKA
VOLUME 1

Reprinted on Demand
by

University
Microfilms
International

Ann Arbor • London

73 6236
8977
0.1.

ЛИТОВСКАЯ МЕТРИКА,

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ОТДѢЛЪ

ВЕЛИКАГО КНЯЖЕСТВА ЛИТОВСКАГО,

ПРИ

ПРАВИТЕЛЬСТВУЮЩЕМЪ СЕНАТѢ.

Грамоты и регесты изъ собранія „древнихъ актовъ“ писанныхъ на пергаментѣ на литовско-русскомъ, латинскомъ, нижне-германскомъ, старо-чешскомъ и польскомъ языкахъ.

СОСТАВИТЕЛЬ
МЕТРИКАНТЪ ЛИТОВСКОЙ МЕТРИКИ
Н. М. Зельзеровскій.

Т. I.

Изданіе составителя.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
1883.

Типографія Литографія
ВОСТАВЛЕНА ДВОМЪ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.
С. Петербургъ. П. ГОРНИЙ. Москва, 106.
1883.

Печатано съ разрѣшенія Господина Министра Юстиціи.

„ДРЕВНІЕ АКТЫ“

ОТДѢЛЪ

I.

№ 1 *)	—	№ 14
54		65

*) № акта надъ линіею означаетъ номерацию хронологическую, а надъ линіею — комиссія 1835 года.

АКТЫ ЛИТОВСКІЕ

1487—1589.

.I

ОГЛАВЛЕНІЕ.

	СТРАН.
1. Вишняя запись князя Кобринскаго.	5
2. Александра, великаго князя Литовскаго, пожалованная грамота Аниѣ Гаштовтовичъ на владѣніе замкомъ Дорогобужемъ, съ мѣштинами	7
3. Александра, короля Польскаго, подтвердительная грамота пожалованная женѣ Юрія Пацевича — Теодорѣ на владѣніе мѣштинами въ Кобринѣ и Добучинахъ и на мѣшовую сумку	9
Грамоты короля Польскаго Сигизмунда I Стараго:	
4. Подтвердительная—данная князю Теодору Ярославичу на владѣніе тремя дворцами подъ Клецкомъ.	12
5. Жалованная—данная землевладѣльцу Берендію на мѣшину мѣштина Волячичъ на мѣштина Кузьминъ.	17
6. Заемно-обезпечительная — данная земскому подскарбію Юсеевичу	19
7. Таковая же — данная Гродненскому старостѣ Юрію Радивиловичу	20
8. Таковая же—данная тому же Юрію Радивилу	22
9. Подтвердительная — данная «Жомойтскому» старостѣ Станиславу на пожизненное управленіе староствомъ «Жомойтскимъ».	25
10. Жалованная—Гродненскому старостѣ Юрію Николаевичу на доходъ съ гродненскихъ дворовъ Скидели и Озеры	26
11. Подтвердительная грамота, данная королевскому дворянину Есеевичу на владѣніе Забальскимъ и Яглезскимъ войтовствами и проч.	28

12. Актъ «Уніа», т. е. актъ соединенія великаго княжества Литовскаго съ королевствомъ Польскимъ, данный Литвою Коронѣ, взятій такого же акта, данного королевствомъ Польскимъ великому княжеству Литовскому *) 31
13. Реестръ подлинныхъ грамотъ великаго княжества Литовскаго врученныхъ Польскою королевою, компессаронъ Варшавскаго сейма въ 1581 году 105
14. Сигизмунда III, короля Польскаго, подтвердительная грамота, данная постельничему Яну Бонковскому на владѣніе Бобруйскою державою 108

Примѣчаніе. Въ числѣ вышеприведенныхъ 14-ти актовъ, девять писаны по литовско-русски, три по латыни, одинъ по польски и одинъ актъ по латыни и по польски. Этотъ послѣдній актъ — № 13, писанъ на бумагѣ.

*) Этотъ же актъ «Уніа», напечатанный языкомъ болѣе доступнымъ для чтенія, съ переводомъ на русскій языкъ, см. стр. 55. Сравнительная таблица того же акта «Уніа», напечатаннаго Дубневскимъ, Войцѣхскимъ, Даниловичемъ и рукописи Императорской Публичной Библіотеки съ настоящимъ актомъ «Уніа», писаннымъ на пергаментѣ и хранящимся въ Литовской Метрицѣ, см. стр. 78.

Вымовая запись князя Ивана Семеновича Кобринскаго, данная со жнѣю, княгини Ѳеодорѣ, дочери Ивана Рогатинскаго, внуку князя Андрея Владиміровича, на 2000 золотыхъ всигерскихъ, обезпеченныхъ двумя вотчинными удѣлами.

Во имя Свѣтлѣи Троица станься. Со я князь Иванъ Семеновичъ Кобринскій. будучи оу полномъ своемъ розумѣ. безъ каждаго принуждѣнѣя. чиню знакомѣю сѣмъ моимъ листомъ. каждому доброму. инѣшнимъ и потомъ будущимъ. кому будетъ потребѣ того видѣти а либо чтучи слышати. Записую и вѣную жѣнѣ моеи княгини Ѳеодѣ. дочдѣ пана Ивана Рогатинскаго. а князя Андреѣ Володиміровича внуцѣ. на тѣхъ двухъ дѣлницѣхъ шмичизны моеѣ. которыхъ же еси еи не записалъ. двѣ тысячи золотыхъ оугорскихъ. а она и маєть держати тѣ двѣ дѣлници шмичизны моеѣ и поживати. со всѣми доходами и приходами какъ я самъ имѣлъ. до тѣхъ имѣсть доколь еи шмложитъ двѣ тысячи золотыхъ кто будетъ ближшій къ тѣмъ двѣмъ дѣлницамъ шмичизны моеѣ. а коли ближнѣи мон шмложитъ тѣ двѣ тысячи золотыхъ. и она и маєть тѣхъ двухъ дѣлницъ шмичизны моеѣ поступити имъ. а жона моя княгини Ѳеодѣ. взявши тѣхъ двѣ тысячи золотыхъ. волна даровати. и шмдати. и на церковь дати. и куды хотя обернути къ своему волю. а при томъ моемъ записномъ листу былъ. шмѣць нашъ Даниѣлъ владыка Володимірскій. а князь Михаилъ Сенгушевичъ. а ловчій королевъ пан Янъ Мпшковичъ. а дворянинъ королевъ пан Юрьин (?) Кондратовичъ. а дворянинъ королевъ пан Богунъ Боговятиновичъ. а пан Завиша Романовичъ. а пан Млѣчко Сачковичъ. а писаръ королевъ ключникъ Берестіинскій пан Левъ Боговятиновичъ. а бояре наши. Сугакъ Вѣялговичъ. Сенко Проступичъ. Пронко. а Мрочко. а про оутвержѣнне сего моего листа. и печатъ еси свою приложилъ къ сему моему листу. и тѣхъ добрыхъ людѣи еси просилъ штобы и свои печати приложили

къ сему моему листу. и ихъ милость приложилъ. штеца владыки
Володимирского Даміанова печатъ. князи Михаилова печатъ. пана
Янова печатъ. пана Юрьева печатъ. пана Богушева печатъ. пана
Завишина печатъ. пана Млѣчкова печатъ. пана Лѣзова печать.
писанъ оу Добучинахъ. в лѣтѣ, 54. чѣ. Месеца. Гем, кѣ. индикта, 6:—

Запись писана по литовско-русски на пергаментѣ (дл. 33 цент.;
шир. 35 цент.); сдѣлана, какъ сказано въ записи, девятью
перстневыми печатями, изъ коихъ остались только двѣ, тисну-
ты по зеленому воску. Одна изъ нихъ привѣшена на шелко-
вомъ шнурѣ зеленого цвѣта, а другая—на шелковомъ шнурѣ ма-
линового цвѣта. Не поменованные здѣсь, въ актѣ, удѣлы, на
которые князь Кобринскій записалъ жемъ своей, княгини Тео-
доръ, вѣновую суму, были — Кобринъ и Добучины; изъ нихъ
последній, расположенный при р. Мухавцѣ, былъ переименованъ
въ городъ Пружаны и 8-го Августа 1796 года обращенъ въ уѣздный
городъ.

Александръ, Великій Князь Литовскій и проч., по докладу канцлера великаго княжества Литовскаго Николая Радивиловича (Остиковича), жалуетъ Аннѣ (княжнѣ Гольшанской) вдовѣ Троцкаго воеводы Мартина (Яновича) Гаштовтовича, и ихъ дѣтямъ пожизненно замокъ Дорогобужъ, съ принадлежащими къ нему имѣніями, который уже былъ во временномъ владѣніи покойныхъ Гаштовта и сына его Мартина. Въ этой грамотѣ сказано, что послѣ смерти вышеупомянутой вдовы Анны и дѣтей ея, Гаштовты никакихъ претензій къ этому княжескому владѣнію заявлять не въ правѣ, такъ какъ оно составляетъ наслѣдственную собственность великихъ князей литовскихъ, подлежащую возврату. Дана въ Вильно. Присутствовали: вышеупомянутый Виленскій воевода и канцлеръ великаго княжества Литовскаго; Троцкій воевода и маршалъ наивысшій или земскій Петръ Яновичъ (Бялый Монтигирдовичъ или Монтигирдовичъ) изъ Ивій; Слонимскій державца, маршалокъ Янъ Литаворъ (Богдановичъ Хребтовичъ); Владимирскій (Волинскій) державца, маршалокъ Альбертъ (Яновичъ) Кучукъ; Пуньскій державца Станиславъ Бартошовичъ (Монтовтовичъ); подчашій и Браславскій державца Николай Николаевичъ Радивиловичъ и секретарь Федька. Писалъ, по данному для исполненія порученію, писарь великаго княжества Литовскаго Адамъ Якубовичъ изъ Котры.

Упомянутыя въ настоящей грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Anna coniuge olim magnifici Martini Gastowthowicz Palatini Trocensis“ etc. „Castrum Dorohobusz“ etc. „Nicolao Rodvilowicz Palatino Vilnensi et Magni Ducatus Lithvanie Cancellario. Petro Ianowicz de Iwye Palatino Trocensi et Marschalco supremo alias terrestri. Iohanne Littao Marschalco

et Tenutario in Sloným. Alberto Kuczuk Marschalco
et Tenutario in Wlodýmŕ. Stanislaŕ Barthoschowicz
Tenutario in Puuŕa. Nicolao Nicolaj Rodvilowicz Pin-
cerna nostro et Tenutario in Braslaw. Ffethko secre-
tario. Per honorabilem Adam Iakubowicz de Cothra
Notarium nostrum“ etc.

Грамота писана по латыни на пергаментѣ (дл. 35 цент., шпр. 29,5 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣшенною на шелковомъ шнурѣ малиноваго цвѣта. По описи комисіи 1835 года эта грамота, причисленная къ «Древнимъ актамъ» Волынскимъ, перечислена здѣсь къ Литовскимъ, такъ какъ Дорогобужъ, на который она пожалована, лежащій при Дѣлѣ, въ 86 верстахъ отъ г. Смоленска, принадлежалъ тогда къ литовской Руси, и смѣшивать его съ Дорогобужемъ, расположеннымъ въ Галиціи, не слѣдуетъ. На оборотѣ грамоты написано по литовско-русски: «Александра короля листъ на Дорогобуж, который Московскій посолъ». Въ подлинникѣ написано: Родвилловичъ—виѣсто Радивилловичъ. См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{16}{33}$

Подтвердительная грамота польского короля Александра, пожалованная жене Юрія Пацевича — Осодоръ, на владѣніе третьей частью наслѣдственныхъ и вотчинныхъ имѣній въ Кобринѣ и Добучинахъ и на вѣновую сумму въ 2000 золотыхъ венгерскихъ, которые первый мужъ ея, князь Иванъ Семеновичъ Кобринскій, обезпечилъ дарственной и вѣноюю записями на сказанныя имѣнія.

Во имя святаго живоначальнаго нераздѣльнаго Троица Аминь. Мы Александръ Божію милостію Король Польскій Великій Князь Литовскій и Русскій Князь Пруское Жомойтскій и иныхъ. Чинимъ знаменито снѣмъ нашимъ листомъ. хто на него по-смотреть. або чтучи его. въслышеть. низъшенимъ и потѣмъ будущимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Била намъ чолѣмъ пани Юрьева Пацевича пани Осодка. и повѣдила передъ нами штоже первый мужъ ея князь Иванъ Семеновичъ Кобринскій. записалъ и даровалъ ей. шмичизны и дѣдинны своея въ Кобринѣ и въ Добучинахъ во всехъ своемъ имѣньи што штець его имѣлъ и шѣ самъ. третью часть вѣчно шм ближнихъ своихъ. а к тому веновалъ ее жону свою. и записалъ ей на тыхъ дву дѣлницяхъ шмичизны своея которыхъ же ей не записалъ. двѣ тысячи золотыхъ вгорьскихъ. и на то два записы небожничка князя Ивановъ Семеновича передъ нами вказывала. и въ тыхъ записехъ стоить. нѣже шна воина то даровати и шмдати и гдѣ хотя ку своей воли шбернути. и била намъ чолѣмъ абыхъмо ей на то дали нашъ листъ. и потвердили быхъмо то ей нашимъ листомъ на вѣчность. ино мы на ее чолѣмъбѣтѣ то вчинили. и тую часть шмичизны и дѣдинны князя Ивановъ въ Кобринѣ и въ Добучинахъ. во всехъ имѣньи его што штець его держалъ и шѣ самъ третью часть. А на тыхъ дву дѣлницяхъ шмичизныхъ которыхъ ей не

записалъ тую двѣ тысячи золотыхъ вгорскихъ. подтверждамъ ей
 силъ нашими листами вѣчно и непорочно тую третью часть. Со
 всеми полями и зъ сѣнокосами и зъ дубровами и зъ лѣсами и зъ
 борами. и зъ землями борными и зъ рѣками и съ шзерами и зъ боб-
 ровыми гонями и съ ставы и зъ мѣны. и съ пашнями и зъ ловы
 и зъ ловищи и со всеми вжитки. А ты двѣ дѣлины на кото-
 рыхъ же записалъ ей двѣ тысячи золотыхъ. часть она держати и
 вживати. Со всеми плати и доходы. а ближнии ее того не мають
 в нее выкупати до живота ее. А по животе ближнии его ты
 золоты мають шложити кому она кажетъ або записатьъ. И
 воля она тую третью часть тыхъ ихней и тую двѣ тысячи зо-
 лотыхъ шлодами и продати. и заменити. и на церковь записатьъ.
 и ку своему вжиточному и лѣшному шбернути гдѣ ее будетъ воля.
 А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ
 сему нашему листу. При томъ были панове рада наша. Князь
 Войтѣхъ бискупъ Виленскій. Воевода Виленскій канцлѣрь нашъ
 панъ Миколай Радивиловичъ. Воевода Троцкій панъ Миколай Ми-
 колаевичъ. Маршалокъ земскій староста Городецкий панъ Янъ
 Юрьевичъ. Панъ Троцкій староста Жомойтскій панъ Станиславъ
 Яновичъ. Маршалокъ дворный державца Бѣльскій и Оутевскій
 князь Михайло Львовичъ Глинскій. Намѣстникъ Витебскій панъ
 Юри Глѣбовичъ. Воевода Полоцкій панъ Станиславъ Глѣбовичъ.
 Писанъ оу Вилии въ Лѣто 7451 Месеца Июнъ а день пидякъ 5 (?).

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
 большого формата (дл. 52 цент., шпр. 41 цент.); скрѣплена
 меньшею великокняжескою Литовскою печатью, привѣшенною
 на шелковомъ шнурѣ краснаго цвѣта. Θεодора, по первому бра-
 ку—княгини Кобринская, а по второму — Пацевичъ, была дочь
 Ивана Рогатинскаго и внука князя Андрея Владиміровича. Добу-
 чины переименованы вполѣдствіи въ г. Пружаны. См. сказанное
 о Добучинахъ, въ актѣ — $\frac{№ 1}{84}$

Примѣчаніе. Привѣшенная къ настоящей грамотѣ меньшая
 печать великаго княжества Литовскаго, тиснутая по красному
 воску, употреблялась польскими королями Александромъ.

При 4-хъ сантиметрахъ въ діаметръ, она представляетъ собою площадь съ шестью концентрическими окружностями, изъ нихъ четвертая составлена изъ выпуклыхъ точекъ. Окружность наибольшая круга служитъ, такъ сказать, обрамленіемъ печати. Между пятой и шестой окружностями помѣщена латинская надпись:

„S ✕ ALLEXANDRI ✕ MAG DUCIS ✕ LITWANIE ✕

RUSIE ✕ TC ✕“, т. е. *Sigillum Alexandri, Magni Ducis Litwanie, Rusie et ceter.* Въ наименьшемъ кругѣ — щитъ; въ немъ — всадникъ въ латахъ и шлемѣ, скачущій на конѣ въ правую сторону; въ правой рукѣ всадника — обнаженный, поднятый надъ головою мечъ, — въ лѣвой — поводья. Пространство между щитомъ и окружностью наименьшаго круга покрыто звездами.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, которою онъ, въ награду вѣрной службы Пинскаго князя Ѳеодора Ивановича Ярославича, жалуетъ ему и его наслѣдникамъ въ вѣчное владѣніе три двorca, расположенные подъ Клецкомъ, бывшіе во владѣніи измѣнниковъ: Ивана, племянника его, Дмитрія Васильевича и Юрія Хромага, князей Глинскихъ.

Жигимонт Вожю милостью Королъ Польски
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Пруское
Жоноимскии пинск

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотри
тиль або чутчи его слышити нивѣшнимъ и потомъ будучимъ кому
будеть потребъ того вѣдати. Былъ намъ чоломъ князь Ѳеодор Ива
новичъ Ярославича въ томъ што перво сего дали есмо ему нѣтъ
зрадецъ нашихъ Глинскихъ подъ Клецкомъ три двorca князя Ива
новъ Глинского и братаища его князя Дмитреевъ Васильевича и
князя Юрьевъ Хромого. И просилъ насъ, абыхмо ему тѣмъ нѣтъ
потвердили на вѣчность. пно мы зъ ласки нашею вбачиши его к
намъ вѣрную службу на то дали ему сееъ нашъ листъ и потвер
жаемъ то симъ нашимъ листомъ вѣчно ему и его княгини и ихъ
дѣтамъ и его ближнимъ имѣть имъ и его княгини и ихъ дѣти и
его ближнии и напотомъ будучи ихъ спадки тѣмъ нѣтъ верху
писаныи три двorca тѣхъ зрадецъ нашихъ Глинскихъ держати со
всеми людьми и ихъ землями нашими и бортьными и сеножатыми
и зъ боры и зъ дубровами и зъ лесы и зъ гаи и зъ ляды и лядищи
и хворостыи и зъ ловы и зъ ловищи звериными и пташными и с
озеры и зъ болоты и зъ реками и зъ рѣчками и ихъ потоки и ставы
и ставищи и зъ рыбины и зъ мѣны и ихъ вымѣли и зъ даньми
грозовыми и медовыми и буничными и зъ мѣты и со всеми нѣтъ

доходы и попламки которыякоже именем могут названы быти
 або менены со всеми с теми как теми дворцы теми зрадцы наши
 Глинский князь Иван а князь Дмитрей а князь Юрьи держали
 так долго и широко как ся теми иже сь стародавна у своих
 границах мають ничего не уставляючи на нас и на наши нас-
 лѣдки и волеи им теми выше писанны иже нѣхати продавати
 заменити розширити и к своему вжиточному и лѣпшому обер-
 нути как сам налѣпи розумючи а естли быху хотѣли теми
 иже нѣхати в него воземши кому ближнему дати и мы первѣи того
 имам так добры иже нѣхати або лѣпшии против того ему дати
 тож в него теми иже нѣхати з рук вынати а на твердость того и
 печат нашу казали есмо привѣсити к сему нашему листу. При
 том были панове рада наша воевода Троцкий пан Миколан
 Миколевич а гетман наш староста Луцкий и Браславский и
 Вѣйницкий князь Костянтин Иванович Устрозский а пан Троц-
 кий староста Жохонтский пан Станислав Янович а воевода
 Новгородский и Мозырский подчанин наш пан Шбрахтъ Мар-
 тинович. писан в Новѣ Городку лѣта Божего тысяча пятьсот
 шестого месеца июн и деи индик а.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
 большого формата (дл. 43,5 цент., шир. 40 цент.); скрѣплена
 меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣщеннойю
 на шелковомъ шнурѣ малиноваго цвѣта. См. примѣч. къ печати,

актъ — $\frac{20\ 22}{313}$

*Отпускъ настоящей грамоты, находящейся въ Ли-
 товской Метрицѣ, въ книгѣ «Литовскія записи» № 8,
 на стр. 213, списанъ и напечатанъ въ книгѣ подъ на-
 званіемъ: «Акты, относящіеся къ исторіи Западной
 Россіи, собранные и изданные Археографическою Ком-
 миссіею». С.-Петербургъ 1848 года. Т. II, л. 41, № 34.*

Въ изданіи археографической комиссіи не удержано старинное правописаніе, и нѣкоторыя мѣста текста измѣнены. Приводимъ ниже эти два списа акта, съ указаніемъ курсивомъ на ихъ разницу.

Текстъ отпуща Литовской
Метрики:

Привилен князю Оѣдору
Ивановичу Ярославича на три
дворцы подъ Клецкомъ зрадецъ
Глинскихъ на вечность.

Жикгимонтъ Божю ми-
лостю коро.л.

Видъ намъ чоловъ князъ
Оѣдоръ Ивановичъ Ярославича
въ томъ што перво сего дали
есмо ему пменья зрадецъ
нашихъ Глинскихъ подъ Клец-
комъ три дворцы князя Ива-
новъ Глинского и братавнича
его князя Дмитреевъ Василе-
вича и князя Юрєвъ Хро-
мого. И проси. насъ абыхмо
ему тые пменья подтвердить
на вечность. Ино мы зъ лас-
ки нашею вбачивши его къ
намъ верную службу на то
дали ему сесь нашъ листъ
потвержаемъ то симъ нашимъ
листомъ вечно ему и его кне-
гнямъ и ихъ дѣтемъ и его
блжннимъ. Маеть онъ и его
кнегини и ихъ дѣти и его
блжж... и напотомъ будущи

Текстъ изданія археогра-
фической комиссіи:

Привилей князю Оѣдору
Ивановичу Ярославича, на три
дворцы подъ Клецкомъ зра-
децъ Глинскихъ, на вѣч-
ность.

Жикгимонтъ, Божю ми-
лостью король и великій
князь.

Видъ намъ чоловъ князь
Оѣдоръ Ивановичъ Ярославича
о томъ, што перво сего дали
есмо ему пмѣнья з[ъ]радецъ
нашихъ Глинскихъ, подъ Клец-
комъ, три дворцы, князя Ива-
новъ Глинского, и братавнича
его князя Дмитреевъ Василье-
вича, и князя Юрєвъ Хро-
мого, и просилъ насъ, абыхмо
ему тые пмѣнья потвер[ъ]дили
на вѣчность. — Ино мы, зъ
ласки нашею, вбачивши его къ
намъ вѣрную службу, на то
дали ему сесь нашъ листъ и
потвержаемъ то симъ нашимъ
листомъ вѣчно, ему и его кне-
гини, и ихъ дѣтемъ, и его
блжннимъ; маеть онъ и его
кнегини, и ихъ дѣти, и его
блжннимъ и напотомъ будущимъ

ихъ щадки тѣмъ именѣ вер-
 ху писаные три дворцы
 тѣхъ зѣрадецъ нашихъ Глин-
 скихъ держати со всеми лю-
 дми и зъ ихъ землями паш-
 ными и бортными и сено-
 жатыми и зъ боры и зъ дубро-
 вани и зъ лѣсы и зъ гай и зъ
 ляди и зъ лядищи и съ хво-
 ростники и зъ ловы и зъ ло-
 вищи зверыиными и пташы-
 ми и съ озери и зъ болоты
 и зъ реками и зъ рѣчками
 и ихъ потоки и ставы и
 ставищи и зъ рыбники и
 зъ маны и ихъ выелки
 и зъ даными грошовыми и
 медовыми и зъ мыты и со
 всеми иными доходы и по-
 платки которымъ колѣе име-
 немъ могутъ названы або ме-
 нены быти со всеми с тѣмъ
 какъ тѣмъ дворцы тѣмъ зѣрадецъ
 наши Глинскіи князь Иванъ
 а князь Дмитрей а князь
 Юрій держали такъ долго и
 широко какъ ся тѣмъ именѣ
 зъ стародавна у своихъ гра-
 ницахъ мають ничего не остав-
 ляючи на насъ и на наши
 наследъки и воленъ онъ тѣмъ
 выше писаные именѣ шти-
 дати продати замѣнити роз-
 ширити и къ своему вжиточ-
 ному и лепшому обернути
 какъ самъ налѣпомъ розумею-
 чы. А естли быхмо хотѣли
 тѣмъ именѣ в него воземши
 кому ближнему дати И мы
 первымъ того насѣхъ такъ доб-

ихъ счадки тѣмъ иѣнѣ
 вер[ъ]хуписаные, три дворцы
 тѣхъ зѣ[ъ]радецъ нашихъ Глин-
 скихъ, держати со всеми лю-
 дми, и зъ ихъ землями паш-
 ными и бортными, и съ сѣ-
 ножатыми, и зъ боры и зъ дубро-
 вани, и зъ лѣсы и зъ гай, и зъ
 ляди и съ лядищи и съ хво-
 ростники, и зъ ловы и зъ ло-
 вищи звѣринными и пташъ-
 ми, и съ озери и зъ болоты,
 и зъ рѣками и зъ рѣч[ъ]ка-
 ми и съ ихъ потоки, и съ
 ставы и ставищи и зъ рыб-
 ники, и зъ маны и ихъ вы-
 елки, и зъ даными грошовы-
 ми и медовыми, и зъ мыты и
 со всеми иными доходы и по-
 платки, которымъ — колѣмъ
 именемъ могутъ названы або
 мѣнены быти, со всеми съ тѣмъ
 какъ тѣмъ дворцы тѣмъ зѣ[ъ]рад-
 цы наши Глинскіи, князь Иванъ,
 а князь Дмитрей, а князь
 Юрій держали, такъ долго
 и широко, какъ ся тѣмъ иѣнѣ
 зъ стародавна въ своихъ гра-
 ницахъ мають, ничего не остав-
 ляючи на насъ и на наши
 наслед[ъ]д[ъ]ки; и воленъ онъ
 тѣмъ вышеписаные иѣнѣ от-
 дати, продати, замѣнити, роз-
 ширити и къ своему вжиточ-
 ному и лѣп[ъ]шому обернути,
 какъ самъ налѣпѣи розумею-
 чы: а естли быхмо хотѣли
 тѣмъ иѣнѣ у него в[о]земши
 кому ближнему дати, и мы
 первѣи того насѣхъ такъ доб-

рые ижели або лепшии про-
тивъ того ему дажи тож
в него тже ижели зъ рукъ
вынати. А на твердость
того и печатъ нашу ка-
зали есмо привесити къ сему
нашому листу. Писанъ в Нове-
городѣ.

рые ижели, або лепшии про-
тивъ того ему дати, а по-
томъ вжо у него тже ижели
зъ рукъ вынати. А на твер-
дость того, и печатъ нашу ка-
зали есмо привесити къ сему
нашому листу. Писанъ въ
Новгородѣ.....

Жалованная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, которою онъ, въ награду вѣрной службы Винницкаго землевладѣльца Льва Берендѣя и въ замѣну пожалованнаго послѣднему королемъ Александромъ имѣнія Волячинъ, лежащаго въ Винницкомъ уѣздѣ и отданнаго вполнѣнствіи королевскому дворнику Евстафію Дашковичу, жалуетъ ему, Берендѣю, и его наслѣдникамъ въ вѣчное владѣніе имѣніе Кузминъ, расположенное въ Кременецкомъ уѣздѣ.

Янегимонт Божю милостью Король Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Прускаго
Жмоинскии и иныхъ

Чиним знаменито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотритъ або чтучи его оуслышитъ иныѣшнимъ и потомъ будущимъ кому будетъ потребъ того вѣдати Билъ намъ чоломъ землянимъ Вѣннички Левонъ Берендѣя и з братьею своею ш томъ што перво сего брата намъ славное памяти Александро король далъ былъ имъ иныенцо оу Вѣнничкомъ (?) поветѣ на ния Волячинъ и потомъ его милость тое имѣнье шмъ нхъ шмнеши и далъ дворянину своему Штабѣю Дашьковичу и шни били намъ чоломъ абыхмо ихъ напротиву того чимъ пожаловали. Ино мы на ихъ чоломбитѣ пожаловали ихъ и дали имъ имѣнье оу Крѣмянницкомъ повѣто Кузмимъ то пакъ какъ люди непріятели нашего великаго князя Московскаго понимали Штабѣя Дашьковича И мы были тое ихъ имѣнье Волячинъ нхъ за ся шмдали ино какъ тыми разы Штабѣей Дашьковичъ шмъ зрадци нашего Глинскаго к намъ прибегъ и мы бачачи его к намъ вѣрную службу при томъ таки данние брата нашего его есмо заставили и тое имѣнье Волячинъ ему есмо дали И шни били намъ чоломъ абыхмо имъ тое имѣнье Кузмимъ потвер-

дали на вѣчностъ ино ми з ласки нашея на их чоломбитъ и
бачачи их к нам вѣрную службу тою ииѣные Кузини з людьми
и с плати грошовыми и медовыми и з земляни нашыми и
бортинни и съ сѣножатни и з дубробровани(?) и съ ставы и со
всемъ с тѣмъ какъ тотъ Кузини з даваа в собѣ ся имамъ потвѣр-
жаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчно имъ и ихъ женамъ и ихъ де-
тамъ а на твѣрдостъ того и печать нашу казали есмо приложити
къ сему нашему листу. Писамъ оу Смоленску Семъ ѿ день Индикъ
ѿ. Прѣ Гмъ Стр Луцъ и Бр и Вѣмъ Мр Волъ Змъ Кмъ Косъ Иванъ.

Грамота писана по литовско-русски на пергаментѣ (дл. 34
цент., шир. 24,5 цент.); скрѣплена меньшею великокняжескою
Литовскою печатью, тиснутою внизу документа на массѣ по бу-
мажной накладкѣ. Обычныя же сокращенія въ концѣ грамоты
означаютъ: «Правилъ Гетманъ, Староста Луцкій и Бряславскій
и Вѣнцкій, Маршалокъ Волынскаго Земаи, Князь Костянтинъ
Ивановичъ» (Острожскій). См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{28}{218}$

Сигизмундъ I Старшій, Король Польскій и проч., по совѣту и съ согласіи господъ совѣта великаго княжества Литовскаго, беретъ въ заемъ у земскаго подскарбія Авраама Іозефовича 4,000 копъ грошей литовскихъ, въ обезпеченіе которыхъ жалуетъ ему, впредь до выкупа, бывшія уже въ его временномъ владѣніи Врестскія соляную и восковую таможи. Дана въ Вильно.

Упомянутыя въ настоящей заемно-обезпечительной грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Generoso Abraam Iozephovicz Thezaurario terrestri“ etc. „Cameram Brestensem salis et cere“ etc.

Грамота изрѣзана, писана по латыни на пергаментѣ (дл. 39 цент., шир. 23,75 цент.). На оборотѣ акта написано по литовско-русски: Берестинское привилеи. Печать отрѣзана.

черленых держати з местом и со всеми людьми повѣту Мошакго-
 лского (?) пушными и даниными и талыми и с конюхи и съ царци
 и ловци и шочники и со всеми иными людьми того двора на-
 шого и съ их всеми службами и з дани грошовыми и медо-
 выми и бобровыми куничными и з дякли шржанными и шсаяными
 и съ сѣном подякольными и с колодиною и с панибѣю дворною
 и з землями пустошскими и с корчомными пѣязми и з ставы и
 з лѣны и з мезлевою и съ снужою и стацією и со всеми иными
 поплазми и пожитки которые з мѣста и з волости Мошакго-
 лское на нас хоживали и со всем с тѣмъ какъ в первомъ листе
 нашемъ заставномъ ему выписано нѣжи коли мы сами господарь
 в Мошакголе будемъ тогда мы маемъ насъ стациею и подводами
 с того двора нашего поднати подле давного шбчя и вжо врид-
 ники наши Виленики городничии тивун конюшими ключники не
 маюмъ в тую волость сами въезжати ани слугъ своихъ всылати и
 доходовъ нашихъ и своихъ не маюмъ некоторыхъ брати маемъ пани
 Юрьи староста Городенский тотъ дворъ нашъ Мошакголу дер-
 жати до тѣхъ часовъ пока мы нашими властными изъ скарбу
 нашего пѣязми тую суму пѣяземъ и золотыхъ ему шмложимъ. А
 естли ся надъ нимъ Божья воля станеть смерть его заидеть Мы с
 того двора панемъ и дѣтемъ его не маемъ рушати пока тую вышо-
 мененую суму пѣяземъ и золотыхъ нѣ шмдадимъ а не шмдавши
 тѣхъ пѣяземъ не маемъ ихъ с того двора рухати. И на то есмо
 ему дали сесъ нашъ листъ з нашою печатью. При томъ былъ под-
 скарби земский староста Ковенский пани Аврамъ Езоевичъ. Писанъ
 в Краковѣ подъ лѣты Божьего нароженя тысяча пятьсотъ шского-
 надесять Месеца Июля двадцать шского дня Индикта шстого.
 Sigismundus Rex subscripsit. Конопъ писарь.

Грамота изрѣзана, писана на литовско-русскомъ языкѣ на перга-
 ментѣ большого формата (дл. 52,25 цент. — шир. 41,75 цент.).
 Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственноручная латинская
 подпись короля, а съ правой — господарскаго русскаго писаря.
 На оборотѣ акта, внизу находится помятка: «я на Мошакголу (?)
 на сѣ ком.»; и тамъ же, съ правой стороны вверху, помячено:
 «Мошакголский шбадва». Печать отрѣзана.

Заемно-обезпечительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, пожалованная Гродненскому пожизненному старостѣ, дворянскому гетману Юрію Николаевичу Радзивилу, на владѣніе городомъ Гродно съ замкомъ, дворами, волостями, землями, людьми и вѣсьми прочими принадлежностями, состоящими въ Гродненскомъ умѣдѣ, впродъ до уплаты ему, или его наследникамъ, 3,000 копъ грошей литовскихъ, взятыхъ разновременно въ заемъ королевъ на государственныя нужды и содержаніе войска.

Жигитимъ Божю милостію Король Польски
Великимъ Князь Литовскимъ Рускимъ Княжа Прусское
Жононскимъ и инымъ

Явно чинимъ тѣмъ то нашимъ листомъ всемъ нынешнимъ и
будущимъ кому того будемъ потребъ вѣдати хто на него
посмотритъ або чтучи его услышитъ нѣ за великую потребу речи
восполнитое земское Великого Князьства Литовского вчинивши
раду с нами радани нашими тогожъ Князьства Литовского взяли
еско двѣ тысячи и шестъ сотъ копъ грошей монѣтъ литовское шбы-
чаемъ позичонимъ личачи в каждую копу по шестидесяти грошемъ
на вынзачено и для захованя служебныхъ будучи на соимѣ вальномъ
Борестемскомъ у вельможного пана Юрѣя Миколаевича Радивило-
вича старосты Городемского и тежъ гетмана дворянского и в
томъ сумѣ дали еско ему Городемъ держати и листъ намъ на то
широце выписавши ему еско дали какъ же шмъ томъ листъ намъ
будучи в Торунѣ намъ указывалъ и к тому ещо на Городно далъ
намъ двѣсто копъ грошей и жадалъ насъ абысмо томъ листъ намъ
первымъ по латине писаннымъ казали слово шмъ слова в томъ намъ
листъ теперешнимъ рускимъ выписати И мы хотячи вельможного
пана Юрѣя Миколаевича Радивиловича у пререченомъ сумѣ ввѣ-

нити записуемъ ему туо три тысяч кон грошем на Городне
 замку и мѣсто со всеми дворы и людьми ку Городну пристуха-
 ючиии шпрочеи тыхъ которыйи шмъ маси шсобно записаны и со
 всемъ повѣтомъ и волостями и землями и с уряды Городеискими
 то естъ городничое конюшное ключничство лесничое и тажъ з мн-
 томъ мостовымъ и с пѣнези (?) корчонными и со всеми полями и соно-
 жати лесы и борыи и галии и с хворосты и дубники и сосныи и
 с пущами и з дубровами и з бортии и з дамии грошовыми и
 медовыми и бобровыми и куничными и з меды со всемъ шт-
 кушколва(?) передъ тымъ до ключа нашего на насъ прихаживали
 и з ловы зверными шленными и лоси и сернами але толко у тыхъ
 пущахъ доущаны ловити гдѣ и иные старости предкове его лов-
 ливали а зубра не доущаны ему ловити але допускаемъ ему со
 всеми вжики и пожники и плати почтами и со всеми повинно-
 ватствыи и со всемъ правомъ и властностью ничего на насъ ани
 права ани властности ани всякихъ пожничковъ составляючи тако
 же речи в томъ листе выписаныи и мененыи не маюи шшкодити
 тому што посполито замкено А што тажъ посполито шписано
 шсобности не маси шшкодити тажъ яко бы вси рѣчи выписаны были
 котореи то ниѣи наше верхушписаное томъ великоишии панъ
 Юрьи и жона и дѣти и потомкове его маюи держати тажъ дол-
 го покулъ ему и жонѣ и дѣтемъ и потомкомъ его мы або потомки
 наши туо суму три тысяч кон грошемъ заплатимъ а коли буди
 заплачено тогды тое ниѣи Городно совсемъ на насъ и на наши
 потомки маси ся вернути и спасти и надъ то мы того то прере-
 ченого и великоиного пана Юрьи на вриде того староства Горо-
 деиского до живота его составляемъ и составляи есмо его а не
 маси его с того староства рушати ани кому иному дати шлнжъ бы
 есмо его глѣпшии а почтившии и пожитошнѣишии вридомъ шсмо-
 трели А которыйи есмо члѣи с того первого латинского приви-
 ля вынали вриды мѣста Городеиского помѣрное а важицу для
 нѣкоторыхъ причинъ а тыхъ часовъ панъ Юрьи его милость хотачи
 намъ поволне ся шказати выпустилъ намъ с тое заставы (?) вриды
 напервѣи городничое пѣязи корчоннымъ конюшное ключничство
 нижили маси шмъ в томъ же то заставѣ брати дякла Городеи-

ским житным и овсяным и тыми делями нашими по двором
нашим засевати а всталиком вязнем Москвич кормити и плит-
ници масть его милость завѣдати по давному з мурални (?) и съ
отрихары и з меловники и тою плитою замокъ нашъ шправовати
А тому его привилію и тым чломком в том привилію писаным
тоо не масть шкочити А на твердость того и печатъ нашу Вели-
кого Князства Литовского казали есмо привѣспти а сему нашему
листу. А при том были панове рады воевода Троцкнн гетман
нашъ навмишннн староста Вриславскнн и Вѣницкнн князь Ко-
стантинъ Ивановичъ Устрозкнн воевода Вилемскнн канцлѣръ нашъ
староста Бѣлскнн и Мозырскнн пан Шлбрахтъ Мартиновичъ
Кганштотовича пан Вилемскнн староста Жомолтскнн пан Ста-
нислав Яновичъ Маршалок земскнн воевода Новгородскнн дер-
жаща Мерецкнн и Доскоговскнн пан Ям Яновичъ Заберезынскнн
маршалок дворннн староста Берестейскнн Ковенскнн и Лндскнн
пан Юрьмъ Ивановичъ Ильнича. Писам в Городне под леты Бо-
жого наршжя тысяча пят сотъ двадцать второго Мессца Мар-
та 11 денъ Индикта десятнмъ. Sigismundus Rex subscripsit. Бо-
гумъ маршалок и писаръ subscripsit.

Грамота изрѣзана, писана на литовско-русскомъ языкѣ на
пергаментѣ большого формата (дл. 60 цент., шир. 47 цент.).
Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственноручная подпись
короля, съ правой—господарскаго русскаго писаря. По формѣ и
содержанію эту грамоту, казалось-бы, можно причислить не только
къ каллиграфическо-налеографическимъ, но и къ историко-инте-
ратурнымъ рѣдкостямъ, такъ какъ она представляетъ переводъ
документа, писаннаго по латыни, который король повелѣлъ сдѣ-
лать по просьбѣ Радивила и который можетъ служить доказа-
тельствомъ богатства, разнообразія и образцовой чистоты ли-
товско-русскаго языка того времени. Приведенныя же въ этой
грамотѣ слова: «Жадалъ (Ю. Н. Радивилъ) насъ абысмо томъ листъ
нашъ первымъ по латинѣ писанымъ казали слово шмъ слова в томъ
нашъ листъ теперешннмъ рускнмъ выписати» и проч., удостовѣряють
наглядно, сколько Радивилы цѣнили и любили этотъ письменный,
дипломатическій, юридическій и административный языкъ великаго
княжества Литовскаго. На оборотѣ акта имѣется помята: «То
ѣ на Городенъ послѣднешнмъ в которомъ на 11 грошенъ». Печать
отрѣзана.

Сигизмундъ I Старый, Король Польскій и проч. оставляетъ „Жомойтскаго“ старосту Станислава, сына Виленскаго каштеляна Яна (Къзгайло), при пожизненномъ управленіи „Жомойтскимъ“ староствоу, съ присвоеннымъ этому званію правомъ назначать должностныхъ лицъ по тивувскимъ и по всѣмъ прочимъ отраслямъ администраціи этого староства, съ тѣмъ однако, чтобы, послѣ смерти сказаннаго Станислава Яновича, предоставленное ему право было возвращено великимъ князьямъ Литовскимъ. Дана въ Вильно.

Упомянутыя въ настоящей грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Magnificum Stanislaum Ioannidem Castellatum Vilensem“ etc. „Sigismundus Rex subscripsit.“

Грамота писана по латыни на пергаментѣ большаго формата (дл. 54 цент., шир. 48, 75 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, приѣвленной на шелковомъ шнурѣ малиноваго и желтаго цвѣтовъ. Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, находится собственноручная подпись короля. Актъ нѣстами потускнѣлъ и покрылся пятнами; чернила на сгибахъ пергамента очень поплннѣли, вслѣдствіе чего нѣкоторые слова совершенно исчезли. См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{№ 22}{218}$.

Жалованная грамота польскаго короля Сигизмунда 1 Старого, кою онъ, въ награду доблестной службы, несенной въ Прусской войнѣ членомъ Литовскаго „высокаго“ совѣта, Гродненскимъ старостою Юріемъ Николаевичемъ (Ридзивилломъ), жалуетъ послѣднему 1,000 конъ грошей на Гродненскихъ дворахъ Скидели и Озеры. Этими Гродненскими дворами, состоящими уже за извѣстныя суммы во владѣніи сказаннаго Юрія Николаевича, король предоставляетъ ему и его наследникамъ право владѣть безпрерывственно, впредь до уплаты сполна всей пожалованной суммы.

Жнигмихонтъ Божю милостью Король Польски
Великимъ Князь Литовскимъ Рускимъ Князь Прусское
Жоноинскимъ и инымъ

Чинимъ знаменито сѣмъ нашимъ листомъ нынешнимъ и напо-
томъ будущимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Вбачивши есмо
великость заслугъ и не литованье горла противъ неприятелей на-
шихъ ради нашего высокаго пана Юрія Николаевича старости
Городеньскаго иже его милость в пану наипильнѣйшую потребу
приехалъ намъ къ послузе наючи зъ собою великимъ почомъ слу-
жебникомъ своимъ на свою шкоду и будучи противъ людей неприя-
тельскихъ в Пруссахъ знаменитымъ послугомъ намъ пану своему и Ко-
роне Польской указалъ. Мы хотячи тымъ новолнымъ а накладнымъ
послугамъ его милости нѣкоторую щмилату вчинити з ласки на-
шое дали и записали есмо его милости тысяча конъ грошей на
дворехъ нашихъ Городеньскихъ на Скидели и на Озерахъ которыми
дворы его милость еще первен сего масть щм насъ в заставѣ в
нѣкоторомъ сумѣ грошей на штожъ и листы наши в себе масть къ
которомъ же первомъ сумѣ и туу теперешню тысяча конъ грошей
привлащасѣмъ. масть его милость намъ Юрьи и его пани и дѣти
иже тии дворы наши Скидель и Озера в томъ первомъ сумѣ и в
томъ то тысячи копахъ грошей держати подле первыхъ листовъ на-

них заставных со всем. И коли акиже тую первую суму подле
листов наших и тую тысяча кои грошей нынешнюю его милости
заплатитъ тожъ с тыхъ дворовъ платы всякимъ мають на насъ даваны
быти которыхъ и передъ тымъ шштоль на насъ даваны (?) А не шшто-
давши тыхъ пѣязенъ первое сумы и тое тысячи кои грошей не
имамъ тыхъ дворовъ у его милости и в панее и детей его або в
потомковъ его з рухъ вынимати а на твердость того и печать
нашу казали есмо завѣсити к сему нашему листу. писамъ в Ку-
левскомъ Брѣстѣмъ лѣта Божьего тысяча пять сотъ двадцать третьего
мѣсяца Генваря двадцати шестымъ индикта девятимъ (?). Sigismundus
Rex subscripsit.

Грамота изрѣзана, писана на литовско-русскомъ языкѣ на
пергаментѣ большаго формата (дл. 51 цент. — шпр. 30 цент.).
Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственноручная латинская
подпись короля. Документъ мѣстами затертъ; чернила вылиняли
и, сверхъ того, отъ ветхости образовались дырочки въ сгибахъ
пергамента, который крошится, вслѣдствіе чего цѣлыя слова
должны мало-по-малу исчезнуть; такимъ образомъ грамота, уже
нынѣ весьма трудно разбираемая, будетъ въ недалекомъ буду-
щемъ совершенно недоступною для чтенія. На оборотѣ документа,
внизу, съ правой стороны, помята: «То третинъ на Скидса и на
Шзера придатокъ тысяча кои грошей за ся дали которую былъ
перво спустилъ». Печать отрѣзана.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, пожалованная королевскому дворянину Карпу Есифовичу и его наследникам на владение Забальскими и Ятвезскими войтовствами, мельницею на р. Березовой, угломъ лѣса, который касается Забальскихъ и Ятвезскихъ уволокъ и, наконецъ, остаткомъ земли отъ Забальскихъ уволокъ—по случаю брака его, Есифовича, съ Палагеею, урожденною Гринковною, вдовою боярина Мирдаса Вологича.

Жигимонн Вожею милостью Королъ Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Прусское
Жомойтскии и иныхъ.

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотритъ або чтучи его услышитъ вышедшимъ и напотомъ будучимъ кому будетъ потребаъ того вѣдати Былъ намъ чоломъ дворянинъ нашъ Карпъ Есифовичъ и повѣдалъ передъ нами штожъ понялъ боярину в Ганезьскомъ повѣто Мардасовую Вологича Палагею Гринковну зо всимъ што первымъ мужъ ее Мардасъ ей записалъ што купилъ у Матея Манишка войтовство Забальское и Ятвезское котороежъ войтовство брали нашъ королъ его милость Александръ тому Манишку былъ далъ и привилеомъ на вѣчность подтвердилъ и томъ привилеи Манишко мужу ее небожьчику Мардасу далъ И Мардасъ былъ чоломъ брату нашему королю его милости Александру aby тое войтовство ему подтвердилъ и к тому просилъ млына на Березовомъ которымъ же придалъ былъ королъ его милость Александръ Манишку (?) к тому войтовству и угла лѣсу по копецъ Забальскихъ и Ятвезскихъ волокъ и тое земли остатка Забальскихъ волокъ на которомъ же былъ поселился Стапко Манишковъ сынъ и братъ нашъ королъ его милость Александръ то ему далъ и при-

вѣнчѣнь своихъ на вѣчность подтверди. И первымъ изъ нихъ его милость Ганезъ былъ Михаилу Глинскому далъ и шна в себѣ съ тѣмъ Мардосомъ (?) дѣтемъ не маючи ему мужу своему по своимъ живото то все записала и записъ мужа своего первого што емъ то все записалъ и привилія твердости ему дала на штожъ шмъ записъ небожничка мужа ее первого и ее записъ што ему записала и тежъ привилія Матея Моиника нжъ ему тое вѣнчѣньство было подтвержено и привилеи брата нашего короля его милости Александра штожъ мужу ее первому братъ нашъ король его милости Александръ то все подтверди. И передъ нами въказывалъ и былъ нахъ чоломъ абыхмо ему на то дали нашъ листъ и то подтвердили ему нашимъ листомъ на вѣчность Ино мы вѣнчѣньши нжъ коли тотъ Мардасъ вперъ в себѣ дѣтемъ не маючи а тое верху писаное писенье подлѣ тѣхъ привиліевъ жонѣ съвоемъ (?) записалъ на вѣчность въглянувши есмо в записъ Мардасовъ которымъ на тое писаное емъ жонѣ своею далъ а шна подлѣ того запису ему мужу своему записалъ в ласки наше на его чоломъбыть то есмо вчинили тую куплю и выслугу первого мужа ее подтвержати снѣмъ нашимъ листомъ вѣчно ему самому и его жонѣ и ихъ дѣтамъ и напотомъ будущимъ и ихъ шадкомъ со всеми землями нашими и бортинами и съ сѣвожатины и з лови звериными и пташыными и со всѣми (?) плати и кожички которыхъкольве писанѣ могутъ названы або менены быти и нехъ шпъ и его потомки тое писанѣ держать со всѣми съ тѣмъ какъ ся тое писанѣ здавна само въ собѣ и в границахъ ся своихъ есть. И какъ тотъ Мардасъ держалъ водлу тастаменту мужа ее первого и листу записного жонѣ его А нахъ с того службу земскую служить и водемъ шмъ тахъ прибавити и розширити и люди посадити и къ своему лепшому и вѣнчѣньному шбернути такъ какъ самъ налеченъ розумѣючи А на твердость того и печать нашу казали есмо привесити къ сему нашему листу. При томъ были воевода Троцкии гетманъ навичинши староста Браславскии и Веницкии князь Костянтинъ Ивановичъ Штроскии а воевода Виленискии державца Мозырскии панъ Шльбратъ Мартинновичъ Вгаштовъ а воевода Кнѣвскии панъ Андриъ Нехировичъ а воевода Полоцкии панъ Петръ Станиславовичъ. Писанъ у Вилии подъ

летн Божьего нароженя тысяча пять сотъ двадцать третего месеца
Июня 51 день Инъдникъта десятии (?). Sigismundus Rex subscri-
psit. Конопъ Васкович маршалок и писарь.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
большаго формата (дл. 45 цент. — шпр. 35 цент.); скрѣплена
меньшею великокняжескою Литовскою печатью, пригнѣшенною
на шелковомъ шнурѣ малиноваго цвѣта. Внизу документа, съ
лѣвой стороны, собственноручная латинская подпись короля, а
съ правой — господарскаго русскаго писаря. На оборотѣ грамоты
написана помята, сдѣланная господарскимъ русскимъ писаремъ,
76 лѣтъ спустя, при королѣ Сигизмундѣ III: «Году 4945 месеца
«Штебра двадцать сегого дня, у Неполомпаха тотъ прывилем
«в канцелярех его королевское милости великого князства
«Литовского бытъ покладанъ и до книгъ великого князства Ли-
«товского канцелярейскихъ ест вписаныи. Яромъ Воловичъ Пи-
«сарь». См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{20\ 22}{218}$.

Сигизмундъ II Августъ, Король Польскій, Великій Князь Литовскій и проч., созвавъ въ 1569 году на генеральный сеймъ, въ городъ Люблинъ, представителей земель, воеводствъ и уѣздовъ королевства Польскаго и великаго княжества Литовскаго, а также столичныхъ городовъ Кракова и Вильно, завершилъ соединеніе Литвы съ Польшею.

Состоявшееся такимъ образомъ окончательное соединеніе этихъ двухъ государствъ оба народа утвердили письменнымъ актомъ, подъ названіемъ „Уніа“, даннымъ со стороны королевства Польскаго великому князеству Литовскому и, взаимнѣ, со стороны Литвы — коронѣ Польской. Такъ какъ при сличеніи напечатанныхъ въ разныхъ изданіяхъ болѣе или менѣе сходныхъ копій затеряннаго акта „Уніа“, даннаго Польшею Литвѣ, и ниже слѣдующей выписи, сдѣланной нами съ единственнаго подлиннаго акта „Уніа“, писаннаго на пергаментѣ, даннаго со стороны Литвы Польшѣ и хранящагося въ Литовской Метрицѣ Правительствующаго Сената, видно, что въ обоихъ актахъ прописаны одиѣ и тѣже постановленія Люблинскаго сейма, — то мы приводимъ здѣсь вкратцѣ главнѣйшія ихъ черты.

Два народа, т. е. Литва и Польша, соединяются на вѣчныя времена и составляютъ одну нераздѣльную республику, подъ скипетромъ одного короля, избраннаго общей подачей голосовъ и коронованнаго въ Краковѣ. Оба народа обязаны заключать союзы и договоры съ иностранными державами не иначе, какъ только съ обоюднаго согласія, притомъ имѣть сеймы и совѣщанія общіе. Сенаторы, какъ духовные, такъ и свѣтскіе обоихъ народовъ будутъ засѣдать въ сенатѣ въ опредѣленномъ для нихъ порядкѣ, а великіе государственные сановники, т. е. сенаторы — министры, поровну съ каждой стороны, какъ-то: Коронный и Литовскій великіе маршалы, Коронный и Литовскій великіе канцлеры, Коронный и Литовскій подканцлеры, Коронный и Литовскій

великіе подскарбіи ■ Коронний ■ Литовскій надворные маршалы войдуть въ составъ того-же сената. Боролю Сигизмундъ II Августъ отказался отъ правъ наслѣдованія въ Литвѣ.

- *) **W YMIĘ PANSKIE AMEN** * *Kv Wiecznej pamiętce sprawy niżej opisanci. My Prclacy i Panowie Rada, tak Dūchowna iako Swieczka Xiążęta Stany wszystkie Wielkiego Xięstwa Litewskiego ktemi poslowie Ziemszczy na tym walnym a s Panj Radamy i posly, a*
- *Stany wszystkiei Korony Polskiej spolnem Liūbel || skiem Sejmie będqce. THO iest WALERIAN Biskūp Wyglienski przez umoczowanego swego. GIRZY Pieczkowycz Biskūp Zmoidzky. HREHORI Alexandrowicz CHODTKOWicz Pan Wyglienski Hetman Nawiszj Wielgiego Xięstwa Litewskiego Starosta Grodziensky Dzierzawca Mohiliewsky. STEFAN ZBaraski Koribūtowicz Woiewoda Troczky. OSTAFIEI WOLOWICZ pan Troczky Podkanczlerzj Wielgiego Xięstwa Litewskiego, Starosta ||*
 - *Brzesczky i Kobrinsky. IAN CHODTKIEWICZ Hrabia na Szklowie i Myssj Starosta Zmoidzky Marszałek Naiwissj Wielgiego Xięstwa Litewskiego Administrator y Hetman ziemię Liflanczky Starosta Kowiensky dzierzawca Plotelsky i Telschowsky. WASILIEI Tiszkowicz Woiewoda Smoliensky Starosta Mienski i Pinsky przez umoczowanego swego. PAWEL Jwanowicz Sapieha Woiewoda Nowogrodzky. GIRZI Wasyliewycz Tiszkowycz ||*
 - *Woiewoda Brzesczky Starosta Wolkowisky. GABRIEL Jwanowicz Hornostai Woiewoda Mienski Starosta Kamieniecky. MALCHER Schemiott Kastellan Zmoidzky Cziwūn Bierrzansky(?) przez umoczowanego swego. HREHORI Trisna Kastellian Smoliensky. HREHORI Wolowicz Kastellan Nowogrodzky Starosta Slonimsky. JAN Mikolajowicz Haiko Kastellan Biereszczeiskj Koniuszj Gro-*

*) Число означаетъ строку подлиннаго акта «Учинъ», хранящагося въ Литовской Метрицѣ.

*dzienski dzierzawcu Trabski MIKOLAI Talwosz Ka- ||
 • stellan Mienski Starosta Dinembürskij. MIKOLAI Na-
 rüssewicz Podskarby Ziemskej Wielgiego Xięstwa Litew-
 skiego Pisarz IE° Kroliewski Mczy dzierzawcu Markow-
 ski Miadzielski Vspolski i Pienianskij MIKOLAI CHri-
 stoff Radziwiłł Xięze na Olicze i na Niesswyzu Mar-
 schalek Dworny Wielgiego Xięstwa Litewskiego. JAN
 KISSKA Kraiczi Wielgiego Xięstwa Litewskiego. MIKO-
 LAI Oliechnowicz Dorokostaiski Stolnik Wielgiego Xię-
 • stwa Li || tewskiego Dierzawcu Wielionskij Boisugolskij.
 Cziwon włosci Zmoidzkiei Gądzinskiei LAWRIN wojna
 podskarby Dworny Wielgiego Xięstwa Litewskiego pi-
 sarz IE° Kroliewski Mci, Dierzawcu Krasniczki i Kwa-
 sowski A Marschalkowie JE° Kroliewskij miłosci w Wiel-
 gim Xięstwie Litewskim XIADZ LVKAS Bolie-
 sławowicz Swirzskij Dierzawcu Krewskij MIKOLAI Sa-
 pieha. JAN Wolczek koniüssj Wilienskej i Podko-
 • niüssj ziemskij || Dierzawcu Wasiliskij Kalienieczkij Tis-
 skowicz. JAN Boliesławowicz Swirskij z Wylienskiego.
 MALCHER Snowskij sędzia Ziemskej Nowogrodzkiej
 Dierzawcu Kürenieczkij z nowogrodzkiego. PAWEŁ
 Ostrowickij z osmińskiego powiatow posłowie. ALE-
 XANDER Wahunowskij. JAN Paliskij dzierzawcu Nie-
 monoiczkej Marschalkowie, pisarze JE° Kroliewskij miłos-
 ci. MICHAŁO Harabirda Dierzawcu Swijsłoczkej. Ba- ||
 • zilius Drzewinskij. Mucici Sawiczkej Starosta Mielnyckej
 Woiski Drohiczki STANISŁAW Narüssewicz Cziwin Wi-
 lienskij A miy posłowie ziem i powiatow tego Slownego
 panstwa Wielgiego Xięstwa Litewskiego na tenze spólnj
 Sgęm od ziem ij powiatow za zupełną mocą posłanij
 z Woiewodztwa Wilienskiego pospoli z wiszj mianowanem
 Marschalkiem Xiędzem JANem Swjrskym Xiadz MAL-
 • CHER Matüszowicz Giedroicz z || Woiewodztwa Troczkie-
 go ANDRZEI Dierzko podkomorzy. Kasper Raicckij
 chorąży ziemie Troczkiei, a Michailo Wrona z ziemie*

z Moidzkiei. MIKOLAI Stankiewicz Bieliewicz podkomorzy ziemie **Zmoidzkiei Cziciuń Oirugolski, Jwan Ilgowski Cziciuń Wicswieskiy a Cziciuń teże ziemie Zmoidzkiei. Jan Gradowski z ziemie Smolienskiei Fiedor Kopecz a Jan Skirmonth z woiewodztwa Nowogrodzkie^o pospoli^o**
z wysszy pomicznio || nym Marschalkiem Malcherem Snowskim.
ANDRZEI Iwanowicz Secretarz IE^o Kroliewski mczy podkomorzy Nowogrodzkiy z woiewodztwa Witebskiego. ANDRZEI Kisiel Horodniczi Witebski A THImofiei Har-ko podsadek Witebski, z Woiewodztwa Bierszczieskiego Dominik Pacz Podkomorzy Brzeszkiy ADAM POChiezi pi-sarz ziemski Brzeszki z Woiewodstwa Msczyslawskiego.
ISai Szczolkan a Hreori (?) Makarowski || z woiewodztwa Mienskiego Wasiliei Rahosa chorazy Dwornij Wielgiego Xięstwa Litewskiego a ANDRZEI Stankiewicz a s powiatow ku temze Woiewodztwam naliezuczich z Woiewodztwa Wilienskiego s powiatu Osmianskiego z wisszy pomienionim Marschalkiem Pawlem Ostrowiczskim Stanislaw Stanislawowicz sędzia Ziemski Osmianskiy s powiatu Wilkomirskiego MIKOLAI Koncza Kristow Razmj-sowicz s powiatu Lid || skiego Szadzybor Dorigird a Szczesny Augustinowicz Huba A z woiewodztwa Troczkiego s powiatu Grodzienskiego Xiadz Jwan Masalskiy sędzia ziemski Grodzienskiy, a Jan Klukowski s powiatu Kowienskiego Andrzej Ilgowski Cziciuń Twierskiy a Kasper Giedroicz z Woiewodztwa Nowogrodzkiego s powiatu Slonimskiego MICHAŁO Sokolowski sędzia Slonimski a Marcin Iacznicz s powiatu Wolkowiskie^o || Ieronim Pukstu chorazy Wolkowiski a Piotr Skrobott z Woiewodztwa Witebskiego s powiatu Orssanskiego Boguss A Lickicowicz (?) Skolko Chorazy Orssenskiy a Fiedor Woropaj z Woiewodztwa Biersztejskiego s powiatu Pinskiego Stanislaw Szyrna Woiski Pinski Jwan Domanowicz podsadek Pinski, s' powiatu Mozirskiego Fiedor Lenkowicz a IAN KŁopotu. z Woiewodztwa Minskiego s' powiatu || Re-

12 *nie imiona ich wszyscy || kycu włożyli i pieczęci zarciesy-
ły, a potem tisz i z miasta Wglińskiego Stolicyznego
Wielkiego Xięstwa Litewskiego posłowie FRancz Stani-
slawowicz Dürnik, Fiedor Jaczkowicz Wielkowicz Bür-
mistrze a Hieronim OPachowski pisarz Miasta Wilien-
skiego. Oznajmując tym to listem naszym wszystkim nynie
i na potem będącym ludziom do których iedno wiadomo-
ści ten list nasz przyjdzie. Jsz my mając ustawić-
13 nie przed || oczyma powinność naszą przeciw oicziźnie
swej Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu ktorciessmy wszyscy-
kę poczywosc ozdoby pożytek pospolity a nawiczezi umocz-
nienie od niebezpieczeństwa tak wewnętrznego iako zewnętr-
znego opatrzyć powinni. Bacząc tisz przytym i przed oczy-
ma mając chwalebny a obojemu narodowi barzo naliczny
związek i społeczność przesz przodki swe niegdaj z obywatel-
14 mi na on czas wszystkici Ko || roni Polskici na wieczne czasy
zaspolnym a listownym obiedni narodow zezwoleniem uczy-
nioną i listi pieczęciamy przysięgamy czcziamy oboici
strony umoczoną i przesz niemalż czas uprzejmnością
a statecznością oboici strony dżierzaną. Lecz potem za-
złymy a zawsześmy czasj nieiako zatrudnioną zarządys-
my tak my iako przodkowie naszymj o tym mśliły, i pa-
ny swe tak sławnei pamięci ZIGMVNTA iako i szcze-
15 sliwie || na ten czas oboima narodom Polskiemu i Liten-*

dow panowie do executiey a skutku tak spisow spólnych
 iako i gnicz praw i przywilejow nassych ktore na ten zwiq-
 10 zek i na tę spolecnosc s Panij i ziemia || myj Koronij Pol-
 skij ieszcze od pradziada IE^o Kro: Mczyj, takze i za
 ALEXANDRA Krolia myj s Koronq Polskq mamij z lu-
 skij a zwiqzchnosci swij dopomocz. ato co się s tei spolecnoscii
 wqykroczylo w swq rzecz wstawijcz raczyly zwiódzsy nasz s Pa-
 ny Radamy i gnyemy Koronij Polskiej stanij spólnie na ied-
 no miejsce do wykonania tei to chwalebny a oboiemu na-
 rodowey pozzytecznei sprawy iako o tei sprawie Vnij acta
 20 i consti || tuciej declaracie i recessy seymow po tly czasij
 będących iasnie omawiają. Iakoss iednak za luską my-
 lego Boga ktory spolecznosc i iednosc myliuic. A ktory
 Kroliestwa panstwa i rzeczypospolite po wssystkiem swiecie
 w osobnei swoici opiece miecz raczy. A za luską tisz pana
 swego szczelcie na ten czas nam panującycego Pana a Pana
 ZIGMONTIA Augusta Krolia Polskiego etc wyssei miano-
 30 wanego || toszmy nakoniec za uprzejmym staraniem swym
 odzierzeli. isz przodkiem w Wursawie na Sejmie Roku
 tysiacy pyczet Schesdziesiat Trzeciego zlozom a po-
 tim w Parczewie Roku tysiacy pyczet Schesdziesiat
 Czwartego zinchwessy się z Stanij Koronnemij niemalismij
 wstepek do naprawienia tego to ziednoczenia i tei po czę-
 scy naruszonei Vnij uczynily namawiającz miedzy szo-
 40 bą z obu stron. i utwierdza || ięcz articuly do tej Vnij na-
 liezające, ktore articuly isz tam na on czas prze krotkosc
 czasii i prze insze gwaltownicisze potrzeby rzeczypospolitij
 oboiego narodu spólnemij spissij nassemij z Stanij Koron-
 nemij warowane bycz nie mogly. przeto tego wolniejszego
 czasii zinchwessy się na ten Syem spólnij do Lublina na
 dzien dwudziestij trzecij miesiaca Grudnia w Roku
 50 przeszlym tysiacy pyczet Schesdziesiat Osmij || przess
 IE^o Krolieckij milosci za zezwoleniem oboich Rad Pol-
 skich i Literskich zlozony i do tego czasii iednostaimie
 dzierzany i continuowany. Takieszy nizei opisane trac-

tatę i namowę między sobą uczynili, ktoresmy za laskę
 Bożą do tego koncza i do tej conclusji za zgodnym i ied-
 nostajnym oboici stronę zezwoleniem i spólnim spisany
 ni w czym niederogując recessowę Warszawskiemu i g-
 20 szym || przywilejom przywiedły s czego bądź panu Bogu w
 Trogczę iedynemu chwala wieczna a Kroliowę IE° Męży
 z laskę Boży Panu a panu ZIGMUNTOWI Augustowę
 dzięki niesmiertelna, zacznei tisz Koronie Polskiej, i Wiel-
 giemu Xięstwu Litewskiemu slawa i ozdoba na wiekiste
 czasę. NAPRZOD Isz aczkolwiek były stare spisy przę-
 cielstwa sprzymierzenia pomnozenie i liepszy sposob rze-
 25 czipo || spoliły tak Koronę Polskiej iako Wielgiego Xięstwa
 Litewskiego czyniączy etc. Wszakoss isz się nieczo w nych
 wgdzy być roznego od dobrego i szęjrego braterstwa dufa-
 nia. Przeto dla mocniejszego spoieniu wspólny i wzajem-
 ny miłości bratersky i w wiecznej obronie obudwóch państw
 społecznej niewątpliwej wiary bratersky czasę wiecznymy
 ku chwale Boży IE° Kro: Męży z wiecznym podziękowa- ||
 30 niem godnej slawie i tychże obudwóch nazacniejszych Pol-
 skiego i Litewskiego narodow i tisz ku rozszerzeniu nie-
 szmerzonej i wiecznej czczy ozdobie okrasie zmocnieniu
 uczciwosci zacznosci i Maiestatu spólnego wiecznymu ros-
 sężeniu one stare sprzymierzenia ponowiły i umiarkowa-
 ly w tym wszystkim iako nyżej opisano. ISZ iuss Kro-
 liestwo Polskie y Wielgie Xięstwo Litewskie iest iedno ||
 35 nierozdzielne y nierozne czialo. A także nierozna alie iedna
 a spólna Rzeczpospolita która się z dwu państw i naro-
 dow w ieden liūd zniosła i spojła. A Temu oboiemu na-
 rodowę żeby iuss wiecznymy czasę iedna głowa ieden pan
 i ieden Krol spólny roskazował, który spólnymy głosy od
 Pgliakow i od Litwy obran. A mieiscze obierania w Pol-
 sce, a potem na Kroliestwo Polskie pomazani Korono- ||
 40 wan w Krakowie będzie ktoremu obieraniu wedlug przy-
 wileciu ALEXANDROWEGO niebytnosc ktorej stronę
 przekazacz niema abowiem powinne et ex debito Rady i

wszystkie stany Korony Polskiej i Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego używane być mają. OBieranie y podnoszenie
 Wielgie^o Xiędza Litewskiego, które przedtym osobno by-
 20 wało w Litwie aby iusz tak ustalo żeby || i znak żaden al-
 bo podobieństwo napotim niebyło. S którego by się okazo-
 wało albo znaczyło podnoszenie albo inauęuracja Wielkiego
 Xiędza Litewskiego. A isz tytuł Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego i urząd zostawiać, tedy przy obieraniu i Ko-
 ronacji ma być obwołan zaraz Kroliem Polskim i tenze
 Wielkim Xiędzem Litewskim Ruskim Pruskim Mazo-
 25 weckim Zmuckim Kiiowskim Wolinskim Podlia || skiem
 i Liflanczkim. Successio IE^o Kro: Mci naturalis et haer-
 editaria Jesliby IE^o Kroliewsky Mci i komukolwiek s przy-
 czyni iakieikolwiek w Xięstwie Litewskim służyła, niema
 iusz wiecznymy czasy przeszkadzacz tego spolku i ziedno-
 czenia oboiga narodow i obierania spolnego iednego pana,
 ktorei IE^o Kroliewska Mcz Koronie wiecznymy czasy od-
 30 stąpił niewątpiac w tym i to tisz sobie waruicz || żebyśmy
 any samei osoby IE^o Kroliewsky mcz ani potomstwa
 własnego iesliby IE^o Kroliewski mcz które pan BOG
 dacz raczył nieşgoloczył, alie żeby poccziwe a stanowy
 iego przystoine od rzeczipospolity opatrzenie miało iesliby
 na Kroliestwo niebyło wzięte A wssakoss nieczyniacz zad-
 nei Dismembracji Koronnei o czym w declaraty IEgo Kro-
 35 liewski mcz i w recesie seimu Walnego Warszaw || skiego
 dostatecznie iest opisano i obwarowano, a przy Koronacji
 nowego Krolia mają być przez Krolia Koronowanego poprzy-
 sięzione i zaraz confirmowane na iednim liscie i iednym
 słowy na wiezne czasy prawa przywilecie, i wolności
 poddanych wszystkich oboiga narodow i panstw tak złą-
 czonych. SEgm y Rad y ten obo y narod ma zawsze miecz
 40 spolne Koronne pod Kroliem Polskim pa || nem swym i za-
 siadacz tak panowie między pan y osobamy swemy iako
 poslowie między posly i radzicz o spolnych potrzebach tak
 na Seymiech iako i bez Seymow w Polsce i w Litwie.

Tisz aby iedna strona drugiei byla Radą i pomoczą, aby
 IE° Krolievska Mcz prawa przywileie tak wssem zie-
 miam y narodom tak Koronij Polskiei iako i Wielgiego
 „ Xięstwa Litewskiego i ziemiam do nych || naliczącym wsze-
 liakym pismem nadane przywileia i prawa od wszech
 przodkow IE° Krolievskej Mci, i od IE° Krolievskej mczy
 samego z dawnych czasow y od poczęcia Vnij wssem wo-
 bec i kazdemu z osobna iakiemkolwiek sposobem nadane i wol-
 nosci dostoięstwa prerogativi urzędy wszystkie oboiga
 narodü czale i nieporüssone zachowal wszystkie prawa sądy
 „ wysady Stany || Kzięzęce i familie Sliacheczkie przerze-
 czonych narodow üchwały sądowe zdawna do tego czasu
 zachowacz kazdemu stanu mocnie i nieporüssenie. PRZy-
 sięg Rad Dignitarzow ürzędnikow Starosth narodü Li-
 tewskiego i przednieisszych domow Liudzy ktorzyby ie czy-
 nicz mieli przy mocy zostacz maią, iakosmy tisz i samy
 „ spolnie tak przywileicimy iako spolnym spisaniem || na Seg-
 mie Warszauejskim spolnym sobie zostawily, tim wykla-
 dem isz napotim wssyjskie takowe przysięgi Kroluow Ko-
 ronowanemu y Koronie Polskiei czynione bycz maią. Takze
 okolo przysięg trzymania spiskow pospolitych zachowacz
 się maią i statecznie sobie trzymacz wedlia przywileiu ALE-
 Xandrowego. Tisz we wssyjskich przeciwnosciach spolną
 „ pomocząmy || oboiego narodu Prelacy Xiążęta Rady Barones
 i wssyjskie stany pomagacz sobie mamy wssyjskiemy silamy
 i moznosciamy iako spolnei Radzie pozytecznie i potrzebnie
 będzie się zdalo szczęśliwe y przeczynne rzeczy za spolne
 rozumieiac i wiernie sobie pomagaiacz. Foedera aut pacta
 abo zmoicy i przymierza s postronnem y narod y wedlia
 „ spolnei zgody Warszauejskiej napotim || zadne czynione
 any stanowione, zadny tisz poslowie w rzeczach waznich
 do obcych stron posylany bycz niemaią, iedno za wiado-
 moscią y Radą spolną obudwu narodow a przymierza albo
 stanowienia s ktorymkolwiek narodem przedtym uczynione
 ktoreby byly skodliwe ktorei stronie dzierzane byc niemaią.

MONeta tak w Polsce iako w Litwie ma być za spólną

„Radą Vniformis et || aequalis in pondere et grano et numero petiarum et inscriptione monetarum. Co kż skutkowy przgwiessz IE° Krolievska Mcz iest powinien i potomkowie IE° Krolievsky milosci będa powinny. CZla mytha wszystkie w Polsce i w Litwie ziemskie i wodne iakymkolwiekymieniem nazwane, tak Krolievskie iako Sliacheckie Dűchowne y miesczkie IE° Krol: Mcz znoszcz raczy

„iszbyśsz zadnego exnunczlaniebra || no napotymwiecznych czasow od Dűchownych od Swieczkych lűdzy Sliacheckiego Stanu i od ich poddanych od rzeczy ktorychkolwiek własnei roboty i wychowania niezakrywaięc mitt Kűpieczkych ani się zmaniaięc s kupczy kż skodzie a zataieniu Czel zdawna zwyklich Krolievskich tak w Polsce iako i w Litwie. STATűta i űstawy wszystkie iakiękolwiek i s ktorękolwiek przyczynę przeciw narodowi Polskiemu w ||

„Litwie űstawione i űchwalione okolo nabycwania i dzierzzenia ymienia w Litwie Poliakowi iakokolwiek by go kto dostal, i dostawal chocia po zenie albo z wyslűgy albo za kűpnym darownim obyczaiem zamianą i ktorymkolwiek nabiciem wedlia zwyczaiu i prawa pospolitego the wszystkie statűta aby zadnei mocy niemialy iako prawu sprawiedliwosci i tisz spolnei braterskiei milosci i űnij a ziednoczeniu spolnemu przeczynne, alie || aby wolno bylo zawzdy tak Poliakowi w Litwie, iako Litwyncowi w Polsce kazdym słűsznim obyczaiem dostawacz imienia i dzierzecz ie wedlia prawa w ktorym lezy ono ymienie. A Czo się tyczne gnszych articűlow przycyliciű ALEXANDRA Krolia ktore ieszcze nie są na Warszawskym Sejmie declaratiq Krolia IE° Mci anę spolną zgodą declarowane, alie na ten teraznieśsy spolny Liűbelski z warszawskie° Sejmu

„odkladem spolnim || zawzly ty wszystkie iako są w przywglieciach i w spűsaniu spolnym, a ostatecznie w ALEXANROWIM przycyliciű i tű w Liűblinte od Krolia IE° Mci poprzod w tej sprawie Vnij danym opisane w

mocyj zupełny na czasj wieczne zostawacz maia, a wszak-
 ze ku obiasnieniu lepssemu to przykladatecz isz przy
 tytule Wielgie Xięstwo Litewskie i dostoięstwach i urzę-
 dziech wszystkich i zacznosci Stanow wedlia opisanja
 „ przgwy || licia Krolia ALEXANDRA czalie a nienarusze-
 nie zostacz ma, gdisz to ziednoczenia i spolecznosci tej
 rostargnienia i rozdzialu nieczyni. Sejmow gnich zad-
 nych osobnych stanom Koronnym i Litewskym od tego
 czasü Krol JE° Męz skladacz niebędzie, iedno zawzdyj
 spolne Sejmij temu oboiemu narodowyj, iako czialu iedne-
 mu w Polsce skladacz będzie, gdzie się JE° Kroliewski
 „ Męi i Radam Koronnym i Litewskim naslęs || snieci zdacz
 będzie. Dignitarstwo i urzędow iesly ktore vacia albo va-
 cowaacz w Wielgym Xięstwie Litewskiem napotyjm będą
 Krol JE° Męz nicma dacz nickomu, aszby pircei JE° Kro-
 liewskij Męz i potomkom ięgo Kroliom Polskym Korono-
 wanem i temu nierozdzielnemu czialu Koronie Polskiej
 przysięę uczynil. Opatruiemij tisz dostatecznie, i wa-
 ruiemij Stang i Osoby Wielgiego Xięstwa Litewskie° aby
 „ Executia || nasz samych i potomkow naszych, nietylko wed-
 lia statutu ALEXANDRA Krolia, alie anij wedlia zad-
 nych przynglicion listow Constitucii uchwal Sejmowych
 w Koronie Polskiej uczynionych danych uchwalionych ia-
 kichkolwiek przeslych okolo dobr stolu IE° Kroliewskij
 męzy w Wielgym Xięstwie Litewskym od wssech przod-
 kow IE° Kroliewskij Męi, i JE° Kroliewskij Męi samego
 „ od zaczęczia Vnij w Wiel || gym Xięstwie Litewskym
 komuszkolwiek rozdanych zadnego stanu niedoliczla, alie
 wszystkie prawa przynglicie od wssech przodkow IE° Kro-
 liewskij Męzy, i JE° Kroliewskij męzy samego od zaczę-
 czia Vnij w Wielgim Xięstwie Litewskym narodom Li-
 tewskym Ruskiem Zmüczkiem i ynim narodom i Obgwa-
 teliom Wielgiego Xięstwa Litewskie° i tisz ziemiam po-
 „ wiatom familiam y osobam do tych czasow || dane czale

zupełne i nuczyn nienaruszone zostaly. Takze wiecznosc
 feuda albo lienna frimarkij zamianj dozjiwociu zastawj
 wsseliakie na Sejmie i bes Sejmow uczynione wedlia kaz-
 dego przywilieiu wieczniny czasj dzierzane bycz maij,
 nieprzywodząc ich w zadną wątpliwosc ktorymkolwiek obi-
 czaiem albo wykladem, takze tisz nadanie na Dignitar-
 „ stwa urzędj ktore zdawna i wlasnie na || nie naliezalj za-
 stawj i summy wsseliakie w zupełnym prawie swym zo-
 stawione bycz maij niebędącj powinnyj zadnei częscj docho-
 dow zygklęcn swych iakiemkolwiek obiczaiem nazwangch
 gdzie gndziej i na czo gnego nad teraznieisze dzierze-
 nie i przywilicie albo listj swc do tego czasj odzierzane
 okrom pozjtku swego obraczacz. A ktobyj s przodkow
 „ swych niemaijuc listow, co grüntow y ka || zdj poseszj iakiem-
 kolwiek gmieniem nazwangch trzymal pozjwal, takowy
 tż takowj swojć wlasnosc i bes listow iako i za listj ma
 wiecznie trzymacz wedlia statutu Litewskiego starego i no-
 wego i zwyczajow dawnych. Iakosz panowie Rady i wszyst-
 kie Stany i poslowie wssystkich ziem tym teraznieiszym
 postanowienym zamgkaij sobie i potomkom swym mocz
 „ stanowienia i cznawiania || jakimkolwiek Xtaltiem takiesz
 wspomynania y wsseliakiego wygnaliasku wznieścienia exe-
 cūcy na wyslugj i insze majtnosci przesle. A isz iusz
 od tego czasj rozdawanie dobr stolj w Wielgym Xięstwie
 Litewskym ustacz ma, wszakoss gmiiona ktorekolwiek z
 domow Xięzczich i Sliacheckich i panskich ku Stolo-
 wy JE° Kroliewskj mczj potym przypadacz będą, te ta-
 „ kowe gmiiona JE° Kro || liwska Mcz wedlia woly i lasky
 swj Kroliewskj rozdawacz ma tak Polskiego iako
 i Litewskiego Sliacheckiego narodu lūdziem, aby
 się tym służba ziemska wojenna nie zmniejszala.
 Takiesz w reciperaty od nieprzygacziela Moskiewskie°
 zamkow gmiion poseszj i dobr wsseliakich będzie powi-
 nien JE° Kroliewska Mcz tym wraczacz czuie to oiczyzny
 „ i poseszie przedtym byli przed osiągnięciem || od nieprzyia-

*cieli A iesliby na to miejsce dano komu czo, to się do
 stolu Krolia IE^o Mczy wroczać będzie. Ktore wssyjskie
 articuly My Prelacy i Panowie Rady Xiążęta poslowie
 ziemscy i gne wszystkie stany Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego znaiacz byc chwaliebne potrzebne i oboiemu te-
 mu narodowy tak Korony Polskiej iako Wielkiem Xię-
 „ stwem Litewskiemu iako iusz iednei spolny || a nierozdziel-
 nei Rzeczypospolity pożyteczne a spolnego naszego z Sta-
 ny tej Slawny Korony Polsky z zezwolenia a ten list
 na ten zstalt spisane, radzy i z dobrą wolią, y z dobrą
 bracką chęcią i myłoscią tak Prelatom Panom Radam
 poslom ziemskym iako i gnyim wszystkim Stanom i Oso-
 bam Koronnym tym listem naszym na wieczne czasy z
 strony naszej przyznawamy i one pieczęciamy przy-
 „ sięgamy poczywosciamy swymy i potomstwu swego
 wszeliakię waruimę utwierdzamy i umacniamy wa-
 runkiem utwierdzeniem y umocnieniem takim iakie
 nam nawiętsze i namocniejsze bądź z osob bądź
 z mieysz i urzędow naszych tak osoblycim iako
 i pospolitim obyczaiem naliczy sliubniac i obiecniacz
 przed panem Bogiem dobrim uczynim Sliacheczkiem y
 „ Chrzeszczyn || skym slowem naszym, isz to wssyjsko co się
 tu napisalo znac trzymacz i dzierzecz wypełniacz sa-
 my i z potomky swemy na wieczne czasy będziemy, bez
 forteliow wszelikich nieprzywodząc nyczego z tych rzeczy
 na wieky w zadną wątpliwość ani odmianę nicodstrze-
 luiacz się tisz w nyczym od tej jedności w ktorąmy się
 z narodem tej Slawny Korony Polsky związaly wedlia
 „ opisania tego to listu naszego || y articulo w tym liscie
 związalych i obiasnionych wiecznymy i wieknistymy czasy.
 Iaky tisz nam Panowie Poliaczy dali, ktore spolne nasze
 spisy, Krol JE^o Mcz przerzeczony, iako pan nasz zwi-
 chny władzę swą Kroliecką Confirmowacz nam raczył.
 A IESliby ktora strona przywylcioi i spisow o spolnosczy
 uczynionich miedzy tymi narody tak nam iako sobie trzy-*

„*macz niechciala | albo ieden osobna trzymacz niechcial
 przeciw takiej stronie i kazdemu osobna iako przeciwko
 nieprzyjacielowu naszemu i narodow spólnych powstacz s po-
 tomku naszym przy panie naszym Kroliu Polskiem bę-
 dziemy powinny. Co wszystko czynicz i wypełnicz mocnie
 dzierzecz w skutku wszystkim zawzdy pod naszą przy-
 sięgą siebie i potomki nasze oboiciżuicemy. A te wszyst-
 kie rze || czy tu postanowione i obicarowane, any przez
 IE° Krolewską Mcz, any przez paną Radę i gne wszyst-
 kie Stany i posły ziemskie oboiga narodů za spólnym
 zawolięnym, any pojedynkiem od ktorci częsczy i stroną
 niemaią nigdy wiecznym czasie być wzrůszane y odmie-
 niane, ale wieczne czale y mocne zachowane być mają.
 A Kā lepssemu świadectwu i wiecznej pamięczy rzeczy ||
 „*wiszej opisaných, My przerzeczemy wiszej opisaną Pre-
 lacy, i Panowie Rada, tak Důchowna iako Ścieczka Xią-
 żęta my Posłowie Ziemsczy i gne Stany na tym walnym
 a spólnym Sejmie Liubelskim będący zawięzgliśmy na
 ten list pieczęczy nasze. Pisan y Dan na tymże spólnym
 Sejmie LIVBELSKIM pierwszego dnia Miesiāca Lipca,
 Roku Bozego Tysięcz pięczset Schesdziesiąt Dziewiętego.**

Актъ писанъ по польски на пергаментъ большого формата (дл.
 71 цент., шир. 53,5 цент.); скрѣпленъ семьюдесятью восемью пе-
 чатями представителей великаго княжества Литовскаго и литов-
 скаго столичнаго города Вильно, привѣшенными на шелковыхъ
 шнурахъ краснаго и зеленаго цвѣтовъ. Пергаментъ акта тусклый,
 грязноватый, съ пятнами желтоватаго цвѣта, отъ ветхости сталъ
 крошиться, вслѣдствіе чего на сгибахъ образовались дырочки;
 чернила мѣстами вылиняли, нѣкоторыя буквы почти исчезли
 и многія слова разбираются съ трудомъ.

Примѣчаніе. Такъ какъ одни изъ изучавшихъ актъ «Уніа»
 Польши съ Литвою превозносили его до смѣшнаго, другіе,
 какъ-бы наперекоръ первымъ, осуждали его до абсурда,—
 то эти оппоненты, любители крайностей, уклонившись отъ
 принципа солидарности съ истинною, столь священною въ

сферъ научныхъ изысканій, довольно грубо и напрасно покривили душой, тѣмъ болѣе, что безосновательныя мнѣнія и натянутыя доказательства, по существу своему, не могли ни возвысить, ни унижить этотъ если не единственный, то во всякомъ случаѣ знаменательный въ славянствѣ памятникъ, созданный слияніемъ двухъ сосѣдственныхъ и соплеменныхъ народовъ безъ жестокостей, мятежа и кровопролитія.

Печатавъ въ настоящее время актъ «Уніа», данный Литвою Польшѣ, списанный съ имѣющагося, повторяемъ, единственнаго оригинала, хранящагося въ Лѣтовской Метрицѣ Правительствующаго Сената, считаемъ себя нѣкоторымъ образомъ обязанными, опираясь на историческія данныя Метрики, высказать о немъ и о создавшихъ его обстоятельствахъ нѣсколько соображеній и доводовъ, чуждыхъ предвзятой мысли, неумѣстныхъ симпатій или антипатій, а главное, безъ соизмовъ и жалкаго человѣконенавистничества, совершенно непригодныхъ тамъ, гдѣ дѣло касается истины.

Завершенная королемъ польскимъ, великимъ княземъ литовскимъ Сигизмундомъ II Августомъ политическая «Уніа» издавна и постепенно готовилась его царственными предками. Всѣ они отлично знали и видѣли, что, при бытовыхъ интересахъ и политическихъ стремленіяхъ обоихъ народовъ, вышшія отношенія Польши и Литвы, обуславливаемые ихъ географическимъ положеніемъ, осложняются еще антагонизмомъ римскаго и греческаго исповѣданій и вліяніемъ гусситизма, утраквистизма и таборизма—и что порождаемые такимъ языковымъ броженіемъ умовъ раздоры угрожаютъ самостоятельности обоихъ государствъ. Для послѣднихъ же двухъ Ягеллоновъ стало наглядно ясно, что въ виду такихъ данныхъ и проникающихъ во всѣ общественные слои ученій Мартина Лютера, Іоанна Кальвина, Лелія и Фауста Социновъ, обостренныхъ распри съ анабаптистами и другими религиозными мыслителями и фанатиками того времени—отдѣльное, т. е. независимое существованіе Польши и Литвы, которое въ XV столѣтіи было едва возможное, впоследствии сдѣлается немислмымъ. Истину такого возрѣнія могутъ подтвердить элементарныя свѣдѣнія изъ области политической географіи и всеобщей исторіи.

Не трудно сообразить, что при дѣйствіи всегда проищательной, но коварной и пагубной для единства славянъ политики Римско-германской имперіи на западѣ, при взаимномъ недружелюбіи и вѣчномъ антагонизмѣ съ восточными славянами, раздуваемыхъ по инициативѣ тѣхъ же римско-германскихъ императоровъ и поддерживаемыхъ тайными проищами и явнымъ вмѣшательствомъ хитрыхъ меченосцевъ на сѣверѣ и страшныхъ крестоносцевъ на сѣверо-западѣ, а также при постоянныхъ набѣгахъ хитрыхъ татарскихъ ордъ, нападеніяхъ южныхъ славянъ, деморализованныхъ игомъ ислама, и при губительныхъ, совершенно бесполезныхъ войнахъ съ Турціею на югѣ,—Польшѣ и Литвѣ оставалось только одно—отбиваться отъ такого сонма враговъ общими, напращенными силами. Къ этому дѣйствительно безысходному положенію присоединились еще зависть и негодованіе европейскихъ государей за то, что королями польскимъ и великимъ князьямъ литовскимъ предлагались чужеземныя короны: *осенерцами*—Владиславу II Ягелло и Ядвигѣ—въ 1395 году и ему же—въ 1402 году; Владиславу III Варненскому—въ 1440 году; Казимиру IV Ягеллону—въ 1458 году; Сигизмунду I Старому—въ 1529 году; *чехами*—Владиславу II Ягелло—въ 1402 году; великому князю литовскому Витовту—въ 1422 году; Казимиру IV Ягеллону—въ 1458 и 1467 годахъ. За исключеніемъ Владислава III Варненскаго, принявшаго въ 1440 году венгерскую корону, другіе короли польскіе и великіе князья литовскіе по возможности уклонялись отъ этихъ почетныхъ предложеній, возбуждавшихъ опасенія и усиливавшихъ ненависть,—въ видахъ сохраненія общаго мира и во избѣжаніе, если не разоряющихъ вполнѣ, то всегда волнующихъ и истоцающихъ страну войнъ. При всемъ этомъ слѣдуетъ еще имѣть въ виду, что часть *Пруссіи*, принадлежавшая крестоносцамъ, отдалась добровольно подъ власть Казимира IV Ягеллома—въ 1454 году, а *Швеція* дважды предлагала корону Сигизмунду I Старому; наконецъ *Ливонія*, въ царствованіе добродушнаго Сигизмунда II Августа, присоединилась сама собою сперва къ прилегающей Литвѣ въ 1561 году, а въ 1563 году и къ Польшѣ.

При такихъ условіяхъ, осложненныхъ еще и династиче-

скими связями Ягеллоновъ, единственнымъ и надежнѣйшимъ якоремъ спасенія для обоихъ народовъ была «Унія», къ которой въ теченіи ста пятидесяти шести лѣтъ, въ виду шаткости отдѣльнаго существованія обоихъ государствъ, они стремились взаимно различными путями, несмотря на свой особый бытъ, нравы и обычаи. Такое полуторавѣское, постепенное единеніе Литвы съ Польшею уже само собою отрицаетъ всякую возможность насилія и служить неоспоримымъ доказательствомъ бывшей неизбежной политической потребности ихъ окончательнаго сліянія въ одно нераздѣльное цѣлое, для совместнаго стройнаго существованія, равноправности, единства цѣлей, защиты и силы.

Только одна верховная власть, эта гордыня обоихъ народовъ, вѣчно алкавшая государственнаго преобладанія (*suprematie*), была постояннымъ яблокомъ раздора, питавшимъ безплодно столько времени нравственную борьбу великаго княжества Литовскаго съ королевствомъ Польскимъ, которая кончилась торжествомъ послѣдняго, благодаря общему естественному закону, — высшей интеллигенціи, а съ нею болѣшему политическому развитію и дипломатическому такту.

Взаимную солидарность обоихъ народовъ въ стремленіи къ «Уніи» и нравственную борьбу Литвы съ Польшею за государственное преобладаніе, эту болячку, отдалявшую только день неизбежнаго и окончательнаго соединенія обоихъ народовъ, подтверждаютъ досконально два факта.

1) Великій князь литовскій Витовтъ, не имѣвшій дѣтей, слѣдовательно прямыхъ наслѣдниковъ, проживъ въ мирѣ и согласіи съ Польшею до преклонныхъ лѣтъ короля польскаго Владислава II Ягелло, вдругъ на тридцать седьмомъ году своего великокняженія, пользуясь интригою императора германскаго Сигизмунда II Люксембургскаго, пожелалъ короны и титула короля Литвы. Владиславъ II Ягелло, зная гордость, настойчивость и жажду господства своего двоюроднаго брата, лично, самъ отъ себя, не оспаривая домогательства Витовта, послалъ къ нему краковскаго епископа Збигнѣва Олесницкаго и краковскаго воеводу Яна Тарновскаго съ предложеніемъ короны польской, взаимѣи литовской. При такой дипломатической комбинаціи и громадномъ уваженіи,

которымъ доблестный Витовтъ всегда пользовался у поляковъ, корона Польши, завѣщанная ему престарѣлымъ и любимымъ королемъ Владиславомъ II Ягелло, даже независимо отъ короны литовской, навѣрно увѣнчала бы маститыя сѣдины геніяльнаго старца-богатыря, если бы смерть не пресѣкла дней его живота. Въ виду такихъ данныхъ, неизбежная «Унія», признанная въ зародышѣ самимъ Витовтомъ на сеймѣ въ Городлѣ и скрѣпленная печатью съ его изображеніемъ (*majestatyczny*), привѣщенной въ его присутствіи къ городельскому акту, въ которомъ значится: *«incorporamus, invisceramus, appropriamus et unimus terras Lithuaniae ei Russiae regno Poloniae»*, была бы имъ завершена для естественнаго обезпеченія единственныхъ законныхъ и прямыхъ наслѣдниковъ обоихъ государствъ, малолѣтнихъ сыновей короля Владислава II Ягелло, королевичей: Владислава и Казимира.

Видѣть послѣ вышеприведеннаго въ домогательствѣ Витовта только прямое желаніе разъединить Литву съ Польшею, при помощи раздавателя коронъ того времени, германскаго императора Сигизмунда II Люксембургскаго, этого вѣчнаго врага Литвы и злаго генія Польши, которому тайно содѣйствовалъ его лучшій совѣтникъ, заимодавецъ и плательщикъ, великій магистръ ордена крестоносцевъ Павелъ Русдорфъ, было бы совершеннымъ незнаніемъ характера могущественнаго властителя Литвы и весьма невзрачной исторіи двухъ германскихъ государственныхъ дѣятелей. Витовтъ, какъ опытный политикъ и царственный вождь Литвы, глубоко ненавидѣвшій императора Сигизмунда II Люксембургскаго за коварство, козни и интриги, по причинѣ которыхъ литовская кровь неоднократно лилась потоками въ битвахъ съ алкавшими его гибели крестоносцами, вполне сознавалъ, что титулъ короля литовскаго не измѣнитъ ни географическаго положенія, ни враждебной политики завистливыхъ сосѣдей Литвы. Предложеніемъ же императора, относительно литовской королевской короны, Витовтъ хотѣлъ воспользоваться, какъ надменный великій князь литовскій, исключительно для государственнаго преобладанія Литвы, видя дряхлость, безпечность и старческую апатію престарѣлаго брата

своего Владислава II Ягелло. Подтвержденіе вышеприведеннаго видно еще и изъ послѣднихъ словъ Витовта, сказанныхъ верховному (supremus) князю литовскому, королю польскому Владиславу II Ягелло, въ торжественную минуту смерти: *«Молю Тебя, заботься о Литвѣ и не измѣняй установленныхъ въ ней положеній и дани»*, т. е. не измѣняй литовскаго ленничества, этого неизсякаемаго обогащенія вельможъ, знатныхъ бояръ и князей, или яснѣе, не измѣняй въ Литвѣ исконнаго служенія низшихъ и бѣдныхъ—высшимъ и богатымъ, для перевѣса аристократіи, этого неизбѣжнаго устоя въ борьбѣ Литвы съ Польшею за государственную верховность власти.

Русдорфа и всю его монашествующую братію непримиримый Витовтъ презиралъ, какъ чистокровный литовецъ, зоркій, бдительный стражъ Литвы и Жмуди—и какъ душевно скорбящій отецъ о потерѣ своихъ сыновей, ничѣмъ не повинныхъ малютокъ, которые были безжалостно умерщвлены жестокосердыми крестоносцами.

2) Политика королевича польскаго Казимира (IV Ягеллона), котораго старшій братъ король польскій Владиславъ III (Варненскій) назначилъ въ 1440 году великимъ княземъ литовскимъ, является еще болѣе рельефнымъ доказательствомъ домогательства государственнаго преобладанія (suprematie) Литвы и ея стремленія къ «Уніи» съ Польшею.

Послѣ смерти короля польскаго и венгерскаго Владислава III, павшаго въ 1444 году подъ Варною, въ бою съ турецкимъ султаномъ Амуратомъ II, и прозваннаго поляками «Варненскимъ», государственные чины и земскіе послы Польши, съѣхавшіеся въ 1446 году на сеймъ въ Піотрковъ и ждавшіе лишь прибытія изъ Литвы вышеупомянутаго Казимира, для окончательнаго избранія его королемъ польскимъ, были удивлены пріѣздомъ только его пословъ: Василія Θεодоровича Краснаго—князя Острожскаго, Юрія Семеновича—князя Гольшанскаго, и бояръ: Ивана Немировича Овача—старосты Брестскаго, Андриюшки Довойновича и Михаила Монтовтовича, при чемъ князь Василій Красный заявилъ сенаторамъ и рыцарству въ общемъ собраніи сейма:

„Государь, Великій Князь Литовскій Казиміръ, возведенный на великокняжескій престолъ литовцами, не вследствие назначенія его въ Литву королемъ польскимъ и радю коронною, но по наследственному праву своихъ предковъ, не имѣя по настоящее время вѣрныхъ свѣдѣній о смерти короля (польскую и венгерскую Владислава III Варненскую), вовсе не домогается польской короны, но предостерегаетъ коронные чины, чтобы нѣзъ измѣнили поспѣшность въ избраніи короля Польши не повела къ войнамъ и инымъ замѣшательствамъ, такъ какъ онъ „Казиміръ“ не въ состояніи будетъ отнестись хладнокровно къ тому, если на принадлежащій ему наследственный престолъ королевства польскаго будетъ избранъ иной государь“. (*)

Въ виду такого категорическаго заявленія пословъ, можно ли усомниться, что Казиміръ (IV Ягеллонъ), какъ истый фанатикъ литовецъ, пользуясь двукратною неурядицею междуцарствія, равно и совершеннымъ истощеніемъ финансовъ и лучшихъ силъ Польши въ безплодной войнѣ за венгерскую корону и въ двукратномъ походѣ въ Турцію, гдѣ послѣдовалъ разгромъ польской рати и палъ самъ король — искалъ, подражая Витовту, того же преобладанія Литвы надъ Польшею и кончилъ, судя по даннымъ Литовской Метрики, весьма интересно и, сдается намъ, малозвѣстною грамотою. См. актъ—№¹⁴⁷₆₈

Викинувъ критически въ эти положительныя, историческія данныя сто шестидесяти шестилѣтняго періода царствованія Ягеллоновъ, кто станетъ оспаривать настоящую необходимость единенія двухъ сосѣдственныхъ народовъ, сдѣлавшихся братьями по оружію, запечатлѣнному кровью на поляхъ чести и брани въ защиту родныхъ очаговъ и общихъ интересовъ обоихъ государствъ? Кто можетъ, оставаясь логичнымъ и послѣдовательнымъ, отрицать историческое значеніе и важность этого замѣчательнаго письменнаго памятника средневѣковаго славянства, который болѣе двухъ вѣковъ спасалъ единственныхъ еще свободныхъ на западѣ славянъ отъ стыда германскаго пораженія? Въ самомъ

(*) J. Długosi. Historiae Polonicae.

дѣлъ, когда и Венгрія, и Чехія, и Пруссія, и Ливонія добровольно искали единенія съ Польшей и Литвой, оставался ли этимъ послѣднимъ, бывшимъ подъ давленіемъ со всѣхъ сторонъ враждебныхъ элементовъ, другой болѣе естественный и надежный путь, кромѣ политическаго сліянія подъ верховною властію одного національнаго вождя-скиптроносца, что *de jure* и *de facto* уже существовало и раньше, въ теченіи почти ста семидесяти трехъ лѣтъ, по день окончательнаго завершенія «Уніи». Вотъ, казалось бы, тѣ легальныя побужденія, которыя завершили единеніе, начатое историческо-юридическимъ письменнымъ актомъ на генеральномъ Городельскомъ сеймѣ въ октябрѣ 1413 года, въ личномъ присутствіи короля польскаго, верховнаго (*supremus*) князя литовскаго Владислава II Ягелло и брата его, великаго князя литовскаго Витовта, при участіи государственныхъ чиновъ обоихъ народовъ, которые для вѣчнаго соединенія земли «Жомойтской», въ то время отчасти еще идопололонической, и Литвы съ Польшею, признали и утвердили, между прочими постановленіями сейма, вольности литовскаго дворянства, съ уравниеніемъ ихъ правъ и привилегій съ привилегіями, вольностями и правами дворянства польскаго, при чемъ состоялось и принятіе литовскими дворянскими родами, т. е. вельможами, князьями, боярами, владѣтелями помѣстныхъ имуществъ и княжествъ — сорока семи гербовъ польскихъ фамилій.

Послѣ кончины великаго князя литовскаго Витовта, единеніе Литвы съ Польшею было возобновлено и скрѣплено дополнительными договорами при томъ же королѣ Владиславѣ II Ягелло, въ декабрѣ 1432 года, и наследовавшими ему королями польскими и великими князьями литовскими, — наконецъ, завершено окончательно въ 1569 году, т. е. сто пятьдесятъ шесть лѣтъ спустя, послѣднимъ изъ царствовавшихъ Ягеллоновъ и природными потомками обоихъ государствъ — безъ волненій, кровавыхъ драмъ и насилій.

Оказавшаяся же въ такомъ поистинѣ великомъ дѣлѣ, какъ мирное сліяніе во одно двухъ отдѣльныхъ государствъ, оппозиція нѣсколькихъ сенаторовъ, именно: князя Николая Юріевича Радзивила Рудаго, воеводы Виленскаго и канцлера

великаго княжества Литовскаго; Яна Іеронимовича Ходкевича, старосты «Жомойтскаго»; Астафія Богдановича Воловича каштеляна Троцкаго и подканцлера великаго княжества Литовскаго, наконецъ Стефана Андреевича Збаражскаго-Корибутовича воеводы Троцкаго, была въ сущности далеко не исключительнымъ явленіемъ, вслѣдствіе субъективности взглядовъ и различныхъ точекъ зрѣнія въ средѣ людей интеллигентныхъ и свободно-мыслящихъ, притомъ вполне сознававшихъ, что день завершенія «Уніи» будетъ для Литвы началомъ агоніи того *vis generis* литовскаго феодализма, котораго они были послѣдними представителями. Наконецъ и сама оппозиція нѣсколькихъ вельможъ, непризнанная бѣднымъ литовскимъ дворянствомъ, видѣвшимъ въ «Уніи» нѣкоторую равноправность и значительныя льготы, какъ извѣстно, послѣ глубоко прочувствованной, убѣдительной рѣчи и мудрыхъ совѣтовъ короля, выразилась въ минуту торжественной присяги всеподданнѣйшимъ напоминаніемъ Сигизмунду II Августу со стороны каждаго магната о своемъ родѣ, заслугахъ своихъ предковъ и службѣ своей «не только великому княжеству литовскому, но и этому славному королевству польскому», при чемъ просили короля помнить, въ какой великой чести и уваженіи они были не только у его царственныхъ предковъ, но и у него самого, — а потому держать ихъ «въ прежнихъ вольностяхъ, свободѣ и уваженіи, на тѣхъ же мѣстахъ, безъ всякаго въ чемъ либо уменьшенія».

Что же касается въ частности Воловича и князя Збаражскаго, то передъ присягою, данною ими 26 мая 1569 года, они клялись королю Сигизмунду II Августу, призывая во свидѣтели Всемогущаго, что сами «*сильно желали*» завершенія этого славнаго единенія двухъ народовъ; если же протестовали и не приступали къ «Уніи», то единственно «*по недоразумѣнію и незнанію настоящей воли короля*» (**).

Вотъ условія, при которыхъ происходили бурные, горячіе и продолжительные споры *pro* и *contra* «Уніи», гарантиро-

(**) *Diariusz Lubelskiego sejmiku unii. Rok 1569.*

ванные полнѣйшей свободой каждаго члена сейма налагать словесно и письменно не только свои воззрѣнія и мнѣнія, но даже и задушевныя желанія. Вотъ тѣ двигатели, съ помощью которыхъ путемъ разумныхъ убѣждений, взаимныхъ уступокъ и согласія интеллигентнаго большинства обоихъ народовъ, это великое дѣло было наконецъ приведено къ желанной цѣли.

Послѣ всего вышесказаннаго, трудно пройти молчаніемъ тотъ прискорбный фактъ, объясняемый впрочемъ общей злой ошибкой грубой современности, что на громадномъ Люблинскомъ съѣздѣ лучшихъ людей обоихъ государствъ не нашлось никого, кто замолвилъ бы слово за улучшение быта и облегченіе участи несчастнаго *холопства*, крестьянъ соединенной республики. Нельзя не пожалѣть, что и самъ король Сигизмундъ II Августъ, пользовавшійся съ дѣтства глубокой привязанностью литовцевъ и поляковъ за свою гуманность и добродушіе, желая ознаменовать счастливое завершеніе «Уніи» свидѣтельствомъ особаго уваженія къ ученому сословію, пожаловалъ, съ общаго единодушнаго согласія сейма 11 Августа 1569 года, профессорамъ единственной въ республикѣ Краковской академіи замѣчательную грамоту на дворянское званіе, котораго въ послѣдствіи съ такимъ трудомъ добивались иностранные бароны, графы и князья,—и въ то же время не вспомнилъ крестьянъ, положеніе которыхъ было крайне жалкое.

Для подробнаго ознакомленія съ актомъ «Уніи», даннымъ Литвою Польшѣ болѣе трехъ сотъ лѣтъ тому назадъ и писаннымъ средневѣковымъ польскимъ языкомъ, который по характеру своему, особенностямъ рѣчи, частому повторенію сказаннаго, синонимамъ, громадности періодовъ, при отсутствіи знаковъ препинанія и вслѣдствіе правописанія, свойственнаго языкамъ старо-чешскому и лужицко-сербскому, не очень понятенъ лицамъ, не занимавшимся археографіей, мы нашли полезнымъ: а) отступить нѣсколько отъ орфографіи подлинника, строго удержанной при сохраненіи сколько было возможно даже формы буквъ и вида письма въ выше напечатанномъ нами спискѣ, в) вторично перепечатать весь актъ, сколько позволилъ текстъ, современнымъ

языкомъ польскимъ и с) для большей ясности поставитъ знаки препинанія.

Притомъ для удобнѣйшаго отыскиванія приведенныхъ въ актѣ лицъ, мы выставили сначала ихъ фамиліи, а потомъ уже имена съ прибавленіемъ отчества и должности. Наконецъ сдѣлали, насколько сумѣли, подстрочный переводъ акта «Уніи» на русскій языкъ, и, для облегченія повѣрки, раздѣлили самый актъ на отдѣльные періоды и самостоятельныя статьи, обозначивъ каждую изъ нихъ цифрами, по своему усмотрѣнію, примѣняясь въ нашемъ трудѣ къ изданію акта «Уніи», даннаго Польшею Литвѣ, напечатаннаго въ Варшавѣ въ книгѣ польскихъ законовъ «Volumen Legum» (изд. 1733 года Т. 2 л. 766), и перепечатаннаго въ С.-Петербургѣ (изд. 1859 года Т. 2 л. 87).

W imię Pańskie, Amen. Ku wiecznej pamiętce sprawy niżej opisanej. My—prałaci i panowie rada, tak duchowna jako świecka, książęta, stany wszystkie wielkiego księstwa Litewskiego, ku temu posłowie ziemscy, na tym walnym, a z pany radami i posły a stany wszystkiej korony Polskiej, spólnym Lubelskim sejmie będący, to jest:

(Szuszkowski Protaszewicz) Waleryan, biskup Wileński, przez umocowanego swego.

Pieczkowicz Jerzy, biskup Zmudzki.

Chodkiewicz Grzegorz Aleksandrowicz, pan Wileński, hetman najwyższy wielkiego księstwa Litewskiego, starosta Grodzieński, dzierzawca Mohilewski.

Zbarański Korybutowicz Stefan, wojewoda Trocki.

Wołowicz Eustachy, pan Trocki, podkanclerzy wielkiego księstwa Litewskiego, starosta Brzeski i Kobryński.

Chodkiewicz Jan, hrabia na Szkłowie i Myszy, starosta Zmudzki, marszałek najwyższy wielkiego księstwa Litewskiego, administrator i hetman ziemi Liflandzkiej, starosta Kowieński, dzierzawca Plotelski i Telszewski.

Tyszkiewicz Bazyli, wojewoda Smoleński, starosta Miński i Pinski, przez umocowanego swego.

Sapieha Paweł Iwanowicz, wojewoda Nowogródzki.

Во имя Господне, Аминь. Да будет во вѣки памятно ниже описанное дѣло. Мы—прелаты и члены совѣта, духовные и свѣтскіе, князья, все чины великаго княжества Литовскаго и земскіе послы, присутствующіе съ членами совѣта, посланни и всеми чинами королевства Польскаго на этомъ генеральномъ, общемъ Люблинскомъ сеймѣ, то есть:

(Шушковскій Проташевичъ) Валеріанъ, епископъ Вилеński, черезъ своего уполномоченнаго. Печковичъ Юрій, епископъ Жомойтскій.

Ходкевичъ Григорій Александровичъ, кастелянъ Вилеński, гетманъ наивысшій великаго княжества Литовскаго, староста Гродненскій, державца Могилевскій.

Збаражскій — Корибутовичъ Стефанъ (Андреевичъ, князь), воевода Троцкій.

Воловичъ Астафій (Богдановичъ), кастелянъ Троцкій, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Брестскій (Литовскій) и Кобринскій.

Ходкевичъ Янъ (Іеронимовичъ), графъ на Шкловѣ и Мышѣ, староста Жомойтскій, маршалъ наивысшій великаго княжества Литовскаго, администраторъ и гетманъ земли Лифляндской, староста Ковенскій, державца Плотельскій и Тельшевскій.

Тышкевичъ Василій (Гимнофеевичъ), воевода Смоленскій, староста Минскій и Пинскій, черезъ своего уполномоченнаго.

Сapieга Павелъ Івановичъ, воевода Новогородскій.

Tyszkiewicz Ierzy Bazylewicz, wojewoda Brzeski, starosta Wolkowski.

Hornostaj Gabryel Iwanowicz, wojewoda Miński, starosta Kamieniecki.

Szemiot Melchior, kasztelan Zmudzki, ciwun Birżański, przez umocowanego swego.

Tryzna Grzegorz, kasztelan Smoleński.

Wołowicz Grzegorz, kasztelan Nowogródzki, starosta Słonimski.

Hajko Jan Mikołajowicz, kasztelan Brzeski, koniuszy Grodziencki, dzierzawca Trabski.

Talwosz Mikołaj, kasztelan Miński, starosta Dyneburgski.

Naruszewicz Mikołaj, podskarbi ziemski wielkiego księstwa Litewskiego, pisarz jego królewskiej miłości, dzierzawca Markowski, Miadzielski, Uzpolski i Pieniański.

Radziwiłł Mikołaj Krzysztof, książę na Olyce i na Nieświżu, marszałek dworny wielkiego księstwa Litewskiego.

Kiszka Jan, krajczy wielkiego księstwa Litewskiego.

Dorohostajski Olechnowicz Mikołaj, stolnik wielkiego księstwa Litewskiego, dzierzawca Wieloncki, Bejsagolski, ciwun włości Zmudzkiej Gondzińskiej.

Wojna Wawrzyniec, podskarbi dworny wielkiego księstwa Li-

Тышкевичъ Юрій Васильевичъ, воевода Брестскій (Литовскій), староста Волковскій.

Горностаѣ Гаврилъ Ивановичъ, воевода Минскій, староста Каменецкій.

Шеміотъ Мельхіоръ (Станиславовичъ), каштелянъ «Жомойтскій», тивунъ Биржанскій, черезъ своего уполномоченнаго.

Тризна Григорій (Іосифовичъ), каштелянъ Смоленскій.

Воловичъ Григорій (Гринковичъ), каштелянъ Новогродскій, староста Слонимскій.

Гайко Янъ Николаевичъ, каштелянъ Брестскій (Литовскій), конюшій Гродненскій, державца Трабскій.

Тальвощъ Николай (Станиславовичъ), каштелянъ Минскій, староста Динабургскій.

Нарушевичъ Николай (Павловичъ), подскарбій земскій великаго княжества Литовскаго, писарь его величества короля, державца Марковскій, Мядзельскій, Ужипольскій и Пенянскій.

Радзивицъ Николай Христофоръ (Николаевичъ «Сиротка»), князь на Олыкъ и Нѣсвижѣ, маршалъ дворный великаго княжества Литовскаго.

Кышка Янъ (Станиславовичъ), крапчій великаго княжества Литовскаго.

Дорогостайскій — Олехновичъ Николай (Петровичъ), стольникъ великаго княжества Литовскаго, державца Велѣнскій, Бейсагольскій и тивунъ Гондзинской «Жомойтской» волости.

Война Лавринъ (Матвѣевичъ), подскарбій дворный великаго кня-

lewskiego, pisarz jego królewskiej miłości, dzierżawca Krasnicki i Kwasowski.

A marszałkowie jego królewskiej miłości w wielkiem księstwie Litewskiem:

Swirski Łukasz Bolesławowicz, książę, dzierżawca Krewski.

Sapieha Mikołaj.

Wółczek Jan, koniuszy Wileński i podkoniuszy ziemski, dzierżawca Wasiliski.

Tyszkiewicz Kalenicki.

Powiatów posłowie:

Swirski Jan Bolesławowicz — z Wileńskiego.

Snowski Melchior, sędzia ziemski Nowogródzki, dzierżawca Kurzeniecki — z Nowogródzkiego.

Ostrowicki Paweł — z Oszmiańskiego.

Marszałkowie:

Wahanowski Aleksander.

Paluski Jan, dzierżawca Niemonojcki.

Pisarze jego królewskiej miłości:

Haraburda Michał, dzierżawca Swisłoczski.

Drzewiński Bazylusz.

Sawicki Maciej, starosta Nielnicki, wojski Drohicki.

Naruszewicz Stanisław, ciwun Wileński.

A my, posłowie ziem i powiatów tego sławnego państwa,

жества Литовскаго, писарь его величества короля, державца Красницкий и Квасовский.

Великаго княжества Литовскаго королевские маршалы:

Свирикий Лука Болеславовичъ, князь, державца Кревский.

Сапѣга Николай (Павловичъ) (староста Велижский и Суражский).

Волчѣкъ Янъ (Юрьевичъ), конюшій Виленский и подконюшій земский, державца Василевский.

Тышкевичъ — Каленицкий (Васильевичъ).

Послы отъ уѣздовъ:

Свирикий Янъ Болеславовичъ — изъ Виленскаго.

Сновский Мельхиоръ (Сигизмундовичъ), судья земский Новогородский, державца Куреневский — изъ Новогородскаго.

Островицкий Павелъ (Каспаровичъ) — изъ Ошмянскаго.

Маршалы:

Вагановский Александръ.

Палуский Янъ (Довгирдовичъ, подкоморій Ошмянский), державца Неменоуцкий.

Королевские писары:

Гарабурда Михаилъ (Богдановичъ), державца Свицловский.

Држевинский Василий.

Савицкий Матвей, староста Мельницкий, войский Дрогичинский.

Нарушевичъ Станиславъ (Павловичъ), тивунъ Виленский.

И мы — послы земель и уѣздовъ этого славнаго государства,

wielkiego księstwa Litewskiego, na tenże spólny sejm od ziem i powiatów za zupełną mocą posłani z województwa Wileńskiego, pospół z wyżej mianowanym marszałkiem, księciem Ianem Swirskim.

Gedroję Melchior Matusowicz, książę,—z województwa Trockiego.

Dzierżko Andrzej, podkomorzy.

Rajecki Kasper, chorąży ziemi Trockiej, a
Wrona Michał.

Z ziemi Zmudzkiej:

Bielewicz Nikołaj Stankiewicz, podkomorzy ziemi Zmudzkiej, ciwun Ejragsolski.

Hgowski Iwan, ciwun Wieszlański, a

Gradowski Ian, ciwun tejże ziemi Zmudzkiej.

Z ziemi Smoleńskiej:

Kopeć Teodor, a
Skirmont Ian.

Z województwa Nowogródzkiego, pospół z wyżej pomienionym marszałkiem Melchiorem Snowskim:

Iwanowicz Andrzej, sekretarz jego królewskiej miłości, podkomorzy Nowogródzki.

Z województwa Witebskiego:

Kisiel Andrzej, horodniczy Witebski, a

великаго княжества Литовскаго, посланные съ неограниченными полномочиями отъ земель и уѣздовъ на этотъ-же общій сеймъ изъ воеводства Вилenskaго съ вышепоименованнымъ маршаломъ, княземъ Яномъ (Болеславовичемъ) Свирскимъ.

Гедройцъ Мельхiorъ Матусовичъ, князь,—изъ Троцкаго воеводства.

Держко Андрей, подкоморій (Троцкий).

Раяцкий Каспаръ, хорунжий земли Троцкой, и
Врона Михаилъ.

Изъ «Жомойтской» земли:

Билевичъ Николай Станковичъ, подкоморій земли «Жомойтской», тивунъ Эйрагольский.

Ильговскій Иванъ, тивунъ Вильянский, и

Градовскій Янъ, тивунъ (Гурьянскій) въ той-же землѣ «Жомойтской».

Изъ Смоленской земли:

Копецъ Федоръ, и
Скирионтъ Янъ.

Изъ Новогородскаго воеводства, вхѣстѣ съ вышепоименованнымъ маршаломъ Мельхiorомъ (Сигизмундовичемъ) Сновскимъ:

Ивановичъ Андрей, секретарь его королевской милости, подкоморій Новогородскій.

Изъ Витебскаго воеводства:

Кисель Андрей, городничій Витебскій, и

Hurko Tymoteusz podsedek
Witebski.

Z województwa Brzeskiego:

Pac Dominik, podkomorzy
Brzeski.

Pociej Adam, pisarz ziemski
Brzeski.

Z województwa Mścisławskie-
go:

Szołkan Izajasz, a
Makarowski Grzegorz.

Z województwa Mińskiego:

Rahoza Bazyli, chorąży dwor-
ny wielkiego księstwa Litew-
skiego, a

Stankiewicz Andrzej.

A z powiatów ku témże wo-
jewództwom należących.

Z województwa Wileńskiego.
z powiatu Oszmianiskiego, z wy-
żej pomienionym marszałkiem
Pawłem Ostrowickim:

Stanisławowicz Stanisław, sę-
dzia ziemski Oszmianiski.

Z powiatu Wiłkomirskiego:

Konicza Nikołaj.

Razmysowicz Krzysztof.

Z powiatu Lidzkiego:

Dowgird Szadzibor, a

Huba Szczęсны Augustyno-
wicz.

A z województwa Trockiego,
z powiatu Grodzieńskiego:

Masalski Iwan, książę, sędzia
ziemski Grodzieński, a

Klukowski Jan.

Z powiatu Kowieńskiego:

Гурко Тимофей, подсудокъ
Витебскій.

Изъ Брестскаго (.Литовскаго) вое-
водства:

Панъ Доминикъ, подкоморій
Брестскій.

Покцій Адамъ, писаръ земскій
Брестскій.

Изъ Мстиславскаго воевод-
ства:

Шољканъ Исая, и
Макаровскій Григорій.

Изъ Минскаго воеводства:

Рагоза Василій, хорунжій
дворный великаго княжества .Лит-
овскаго, и

Станкевичъ Андрей.

Изъ принадлежащихъ къ этимъ
же воеводствамъ уѣздовъ.

Изъ Виленскаго воеводства,
Ошмянскаго уѣзда, съ вышеупо-
мянутымъ маршаломъ Павломъ
(Каспаровичемъ) Островицкимъ:

Станиславовичъ Станиславъ,
судья земскій Ошмянскій.

Изъ Вилкомирскаго уѣзда:

Коньча Николай.

Размысовичъ Христофоръ.

Изъ Лидскаго уѣзда:

Довгиръ Шадзиборъ, и

Губа Феликсъ Августиновичъ.

Изъ Троцкаго воеводства,
Гродненскаго уѣзда:

Масальскій Иванъ (Феодоро-
вичъ), князь, судья земскій Грод-
ненскій, и

Клюковскій Янъ.

Изъ Ковенскаго уѣзда:

Hgowski Andrzej, ciwun Twer-
ski, a

Giedrojc Kasper.

Z województwa Nowogródz-
kiego, z powiatu Słonimskiego:

Sokołowski Michał, sędzia
Słonimski, a

Iacynicz Marcin.

Z powiatu Wołkowyskiego:

Pukazta Heronim, chorąży
Wołkowyski, a

Skrobot Piotr.

Z województwa Witebskiego,
z powiatu Orszańskiego:

Skółko Bogusz Alekiewicz(?),
chorąży Orszański, a

Woropaj Teodor.

Z województwa Brzeskiego,
z powiatu Pińskiego:

Szyrma Stanisław, wojski Pini-
ski.

Domanowicz Iwan, podsędek
Piński.

Z powiatu Mozyrskiego:

Lenkowicz Teodor, a

Kłopot Ian.

Z województwa Mińskiego, z
powiatu Rzeczyckiego:

Chalecki Andrzej, pisarz ziem-
ski Rzeczycki, a

Zienkiewicz Izmajło.

I wszystka insza szlachta, oby-
watele wielkiego księstwa Litew-
skiego, tak tu, w Lublinie będą-
cy, jako i nie będący, których
jednak wszystkich chęć i wola,
do tych niżej opisanych rzeczy
jest nam dobrze z sejmików po-
wiatowych, które ten sejm wal-
ny Lubelski uprzedziły wiadoma,
tak jakoby się też tu właśnie

Игловскій Андрей, тивунъ Твер-
скій (Нюмоитскій), и

Гедройцъ Каспаръ.

Изъ Новгородскаго воеводства,
Слонимскаго уѣзда:

Соколовскій Михаилъ, судья
Слонимскій, и

Яцыничъ Мартинъ.

Изъ Волковискаго уѣзда:

Пукшта Иеронимъ, хорунжій
Волковискій, и

Скrobotъ Петръ.

Изъ Витебскаго воеводства,
Оршанскаго уѣзда:

Сколко Богунъ Алексѣевичъ
(Алексѣевичъ), хорунжій Оршан-
скій, и

Воропай Федоръ.

Изъ Брестскаго (Литовскаго)
воеводства, Пинскаго уѣзда:

Ширма Станиславъ, войскій
Пинскій.

Домановичъ Иванъ, подсудокъ
Пинскій.

Изъ Мозырскаго уѣзда:

Ленковичъ Федоръ (подсудокъ
Мозырскій), и

Клопотъ Янъ.

Изъ Минскаго воеводства, Рѣ-
чицкаго уѣзда:

Халецкій Андрей (Иосифовичъ),
писарь земскій Рѣчицкій, и

Зенковичъ Назамъ.

И всѣ прочіе дворяне, гражда-
не великаго княжества Литов-
скаго, здѣсь, въ Люблинѣ, при-
сутствующіе и отсутствующіе,
воля и желаніе которыхъ отно-
сительно нижесписаннаго дѣла
однако-жъ такъ хорошо намъ из-
вѣстны изъ уѣздныхъ сеймиковъ,
предшествовавшихъ этому гене-
ральному Люблинскому сейму.

imiona ich wszystkich włożyły
i pieczęci zawiesiły.

A potem też i z miasta Wilńskiego stołecznego, wielkiego księstwa Litewskiego — posłowie:

Durnik Franciszek Stanisławowicz, Wielkowicz Teodor Iackowicz, burmistrze, a

Opachowski Hieronim, pisarz miasta Wilńskiego.

Oznajmujemy tym to listem naszym wszem ninie i napotóm będącym ludziom, do których jedno wiadomości ten list nasz przyjdzie: iż my mając ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciw ojczyźnie swej wielkiemu księstwu Litewskiemu, którejsmy wszystkie pocciwość, ozdobę, pożytek pospolity, a najwięcej umocnienie od niebezpieczeństwa, tak wewnętrznego jako zewnętrznego opatrzyć powinni. Bacząc też przytém i przed oczyma mając chwalebny a obojemu narodowi bardzo należy związek i społeczność, przez przodki swe, niegdy z obywatelami na on czas wszystkiej korony Polskiej na wieczne czasy, za spólném a listowném obydwu narodów zezwoleniem uczynioną, i listy, pieczęciami, przysięgami, czciami obojej strony umocnioną i przez niemalý czas uprzejmością a statecznością obojej strony dzierzaną, lecz potem za złémi a zawisnemi czasy niejako zatrudnioną: zawždyśmy, tak my, jak przodkowie nasi o tém myslili, i pany swe, tak

как будто здѣсь помѣщены
всѣхъ ихъ имена и привѣшены
печати.

Также великаго княжества Литовскаго, столичнаго города Вильно — послы:

Дуриникъ Францъ Станиславовичъ, Вельковичъ Федоръ Яковичъ, бургомистры, и

Опаховскій Геронимъ, писарь города Вильно.

Объявляемъ этияъ нашимъ актомъ всѣмъ людямъ настоящаго и будущаго времени, до которыхъ только онъ дойдетъ: что имѣя постоянно въ виду долгъ нашъ предъ отечествомъ нашимъ великимъ княжествомъ Литовскимъ, котораго честь, достоиніе, общую пользу, а болѣе всего внутреннюю и вѣшнюю безопасность мы обязаны упрочить и обезпечить, и приипмая при этомъ во вниманіе и соблюдая достохвалныя и для обоихъ народовъ весьма важныя союзъ и единеніе, учиненныя некогда предками нашими съ тогдашними гражданами всей короны Польской на вѣчныя времена, съ общаго письменнаго согласія обоихъ народовъ, скрѣпленные грамотами, печатами, присягою и честию обоихъ сторонъ и соблюдавшіеся ими немалое время съ готовностію и постоянствомъ, и только впоследствии нѣсколько ослабленные вслѣдствіе злыхъ и исполненныхъ зависти временъ: всегда объ этомъ мы и предки наши думали, нерѣдко напоминали и просьбами склоняли сво-

sławnej pamięci Zygmunta, jako i szczęśliwie na ten czas obiemu narodowi, polskiemu i litewskiemu, panującego pana a pana Zygmunta Augusta, króla Polskie, przez niemały czas upominali, i prośbami naszymi do tego wiedli, aby nam z powinności swej pańskiej a królewskiej, jako zwierzchni a jedni obudwu narodów panowie, do exekucyi a skutku, tak spisów spółnych, jako innych praw i przywilejów naszych, które na ten związek i na tę społeczność z paną i ziemiami korony Polskiej jeszcze od pradziada J. K. mści, także i za Aleksandra króla, my, z koroną Polską mamy, z łaski a zwierzchności swej dopomodzi; a to co się z tej społeczności wykroczyło w swą rezę wstawić raczyli, zwiodłszy nas z pany radami i innemi korony Polskiej stany spólnie na jedno miejsce, do wykonania tej to chwalebnej a obojemu narodowi pożytecznej sprawy, jako o tej sprawie Unii, akta i konstytucye, deklaracye i recessy sejmów po te czasy będących, jasnie omawiają.

Jakoż jednak za łaską miłego Boga, który społeczność i jedność miłuje, a który królestwa, państwa i rzeczypospolite po wszystkim świecie w osobnej swojej opiece mieć raczy, a za łaską też pana swego, szczęśliwie na ten czas nam panującego pana a pana Zygmunta Augusta, króla Polskiego etc. wyżej mianowanego, tośmy nakouiec za uprzejmém staraniem swém

ихъ монарховъ, какъ славной памяти Сигизмунда (I Старого), такъ и нынѣ надъ обоими народами, польскимъ и литовскимъ, благополучно царствующаго короля польскаго Сигизмунда (II) Августа, чтобы, по государеву и королевскому долгу своему, они, верховные и единые обоихъ народовъ государи, милостью и властью своею помогли намъ привести въ надлежащее исполненіе наши общіе договоры и другія права и привилегіи, которыя мы имѣемъ на этотъ союзъ и единеніе съ вельможами и землями короны Польской еще отъ прадѣда его величества и отъ времени короля Александра; соблагородили ввести въ свою колену то, что отошло отъ этого единенія, собравъ насъ въ одно мѣсто, обще съ членами совѣта и прочими чинами короны Польской, для исполненія именно этого похвальнаго и для обоихъ народовъ полезнаго дѣла «Унии», какъ это ясно оговорено въ бывшихъ по настоящее время актахъ, конституціяхъ, заявленіяхъ и recessахъ (совѣщаніяхъ) сеймовъ.

А потому по милости (милого) Бога, который любитъ общеніе и единеніе и особливо печется о всѣхъ въ мірѣ королевствахъ, государствахъ и республикахъ, какъ равно и по милости государя нашего, нынѣ благополучно надъ нами царствующаго, вышеупомянутаго короля Польскаго и проч. Сигизмунда (II) Августа, наконецъ, благодаря взаимнымъ усиленнымъ стараніямъ, намъ уда-

odzierżeli, iż przodkiem w Warszawie na sejmie roku 1563 złożonym, a potem w Parczowie roku 1564 zjechawszy się z stanami Koronnemi, niemaliśmy wstępku do naprawienia tego to zjednoczenia i tej po części naruszonej Unii uczynili, namawiając między sobą z obu stron i utwierdzając artykuły do tej Unii należące.

Które artykuły, iż tam na on czas przez krótkość czasu i przez inne gwałtowniejsze potrzeby Rzeczypospolitej obojgo narodu spólnemi spisami naszymi z stanami Koronnemi warowane być nie mogły, przeto, tego wolniejszego czasu zjechawszy się na ten sejm spólny do Lublina, na dzień 23 miesiąca grudnia w roku przeszłym 1568 przez jego królewską miłość za zezwoleniem oboich rad, Polskich i Litewskich, złożony, i do tego czasu jednostajnie dzierzany i kontynuowany, takieśmy niżej opisane traktaty i namowy między sobą uczynili, któreśmy za łaską Bożą do tego końca i do tej konkluzji za zgodnym i jednostajnym obojgi strony zezwoleniem i spólnym spisaniem, ni w czym nie derogując recessowi Warszawskiemu i inszym przywilejom, przywiedli.

Z czego bądź Panu Bogu w Trójcy jednemu — chwala wieczna; a królowi jego miłości z łaski Bożej panu a panu Zygmuntowi Augustowi — dzięki nieśmiertelna; za cenę też koronie Polskiej i wielkiemu księstwu

лось достигнуто: что, съѣхавшись съ чинами Короны сперва на сеймъ, созванный въ Паршавъ въ 1563 году, а потомъ въ Парчовъ въ 1564 году, сдѣлали печаловажный начинъ къ исправленію, какъ самаго соединенія, такъ и частью уже нарушенной «Унии», приходя къ обоюдному соглашенію сторонъ и утвержденію принадлежащихъ ей статей.

Статьи эти, по краткости времени и при другихъ неотложныхъ государственныхъ нуждахъ оboихъ народовъ, не могли быть въ то время скрѣплены общими нашимъ и чиновъ Короны договоромъ. А потому, пользуясь теперь болѣе свободнымъ временемъ и съѣхавшись 23 декабря чинувшаго 1568 года въ г. Люблинъ, на этотъ общій сеймъ, созванный его королевскими величествами, съ согласія oboихъ советовъ, польскаго и литовскаго, и до сихъ поръ безостановочно дѣйствовавшій и продолжавшійся, — мы учинили между собою ниже описанные «трактаты» и условия, которые по милости Божіей мирнымъ и единодушнымъ съ oboихъ сторонъ соглашеніемъ и общимъ договоромъ привели къ концу и заключенію, ни въ чемъ не нарушая Варшавскаго recessa (сеймоваго постановленія) и другихъ привилегій.

Да будетъ за это единому во св. Троицѣ Господу Богу — вѣчная хвала; Божіею милостию государю и королю Сигизмунду (II) Августу — безсмертная благодарности; знаменитому же королевству Польскому и великому

Litewskiemu—sława i ozdoba na wiekiwie czasy.

1. Naprzód: iż aczkolwiek były stare spisy przyjaźni, sprzymierzenia pomnożenie i lepszy sposób rzeczpospolitej, tak korony Polskiej, jako wielkiego księstwa Litewskiego czyniące etc. wszakoż iż się nieco w nich widzi być różnego od dobrego i szczerego braterstwa dufania, przeto, dla mocniejszego spojenia wspólnej i wzajemnej miłości braterskiej i w wiecznej obronie obydwu państw, społecznej, niewątpliwej wiary braterskiej czasy wiecznymi, ku chwale i chwiej jego królewskiej miłości z wiecznym podziękowaniem godnej sławie i tychże obydwu najzaciejszych polskiego i litewskiego narodów, i też, ku rozszerzeniu niezmięzonej i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, zmocnieniu, uczciwości, zacności i majestatu spólnego wiecznemu rozszerzeniu, ony stare sprzymierzenia ponowili i umiarkowali w tém wszystkiém, jako niżej opisano jest.

2. Iż już królestwo Polskie i wielkie księstwo Litewskie, jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna a spólna rzeczpospolita, która się z dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła. A temu obojemu narodowi, żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spólny rozkazywał, który spólnymi głosi od Polaków i

княжеству Литовскому — честь и слава во вѣки.

1. Во первыхъ: Хотя и были старые дружественные договоры объ усиленіи союза и улучшеніи устройства республики какъ короны Польской, такъ и великаго княжества Литовскаго и проч., но такъ какъ въ нихъ проглядывало нечто чуждое доброты и искреннему братскому доверію, то, для явнѣшаго скрѣпленія общей и взаимной братской любви, вѣчной обороны обоихъ государствъ и общей на вѣки вѣчные несомнѣнной братской вѣрности, для хвалы Божіей и достойной вѣчнаго благодаренія славы его королевскаго величества и этихъ же обоихъ честнѣйшихъ народовъ польскаго и литовскаго, а также для распространенія безмѣрной и вѣчной славы, красоты, блеска, могущества, чести, достоинства и для вѣчнаго расширенія общаго величія, — мы возобновили и уладили эти старые союзы во всемъ такъ, какъ описано ниже.

2. Такъ какъ королевство Польское и великое княжество Литовское представляютъ собою уже одно нераздѣльное и неотдѣлимое тѣло, а также неотдѣлимую, по одну общую республику, которая соединилась и слѣлась въ одинъ народъ изъ двухъ государствъ и народовъ, то необходимо чтобы этии двумя народами на вѣчныя времена повѣствовала одна глава, одинъ го-

Литвы обран. А miejsce obierania w Polsce, a potem na królestwo Polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie. Kóremu obieraniu według przywileju Aleksandrowego, niebytność której strony przeszkadzać nie ma, albowiem powinno, *et, ex debito*, rady i wszystkie stany korony Polskiej i wielkiego księstwa Litewskiego wzywane być mają.

3. Obieranie i podnoszenie wielkiego księcia Litewskiego, które przed tém osobno bywało w Litwie, aby już tak ustalo, żeby i znak żaden albo podobieństwo napotém nie było, z któregoby się okazywało albo znaczyło podnoszenie albo inauguracya wielkiego księcia Litewskiego. A iż tytuł wielkiego księstwa Litewskiego i urzędy zostawają, tedy przy obieraniu i koronacyi ma być obwołan zaraz królem Polskim, i tenże, wielkim księciem Litewskim, Ruskim, Pruskim, Mazowieckim, Zmudzkiem, Kijowskim, Wołyńskim, Podlaskim i Liflandskim.

4. *Successio* jego królewskiej miłości *naturalis et hereditaria* jeśli by jego królewskiej miłości i komukolwiek, z przyczyny jakiegokolwiek w księstwie Litewskim służyła,

сударь, одинъ общій король, избранный общими голосами Польши и Литвы. Место-же избрания его въ Польшу, — а на королевство Польское онъ будетъ затѣмъ миропомазанъ и коронованъ въ Краковѣ. Согласно привилегии короля Александра, такому избранию не можетъ препятствоватьъ отсутствие которой либо изъ сторонъ, потому что сами по себѣ обязаны и *ex debito* должны быть созываемы для этой цѣли совѣты и всѣ чины короны Польской и великаго княжества Литовскаго.

3. Существовавшее до сего въ Литвѣ отдѣльное избраніе и возведеніе на княженіе великаго князя Литовскаго должно быть отменено такъ, чтобы впослѣдствіи не было никакого знака или подобія, которое-бы указывало или намекало на возведеніе или посвященіе великаго князя Литовскаго. Но такъ какъ остаются титулъ и должности великаго княжества Литовскаго, то избранныкъ, при избраніи и коронованіи, долженъ быть тотчасъ-же провозглашенъ королемъ Польскимъ и великимъ княземъ Литовскимъ, Русскимъ, Прускимъ, Мазовецкимъ, «Жомойтскимъ», Кіевскимъ, Волинскимъ, Подляскимъ и Лифляндскимъ.

4. Естественное и наследственное преемство его королевской милости въ (великомъ) княжествѣ Литовскомъ, если бы оно принадлежало королю, или кому бы то ни было и по какой бы

nie ma już wiecznemi czasy przeszkadzać tego spółku i zjednoczenia obojga narodów i obierania spółnego jednego pana, której j. k. mość Koronie wiecznemi czasy odstąpił, nie wątpiąc w tém, i to też sobie warunkując, żebyśmy ani samej osoby j. k. mości, ani potomstwa własnego, jeśli by j. k. mości które Pan Bóg dać raczył, nie zgołocili; ale żeby poczciwe a stanowi jego przystojne od rzeczypospolitej opatrzenie miało, jeśli by na królestwo nie było wzięte, a wszakoż nie czyniąc żadnej dysmembracyi Koronnej, o czym w deklaracyi j. k. mości i w recessie sejmu walnego Warszawskiego dostatecznie jest opisano i obwarowano.

5. A przy koronacyi nowego króla mają być przez króla koronowanego poprzyściżone i zaraz konfirmowane na jednym liście i jednemi słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich obojga narodów i państw tak złączonych.

6. Sejmy i rady ten obojga naród ma zawsze mieć spółne Koronne, pod królem Polskim, panem swym, i zasiadać tak panowie między pany osobami swemi, jako posłowie między posły i radzić o spółnych potrzebach,

ni było причинѣ, уже не должно впредь никогда препятствовать этому общенію и соединенію обоихъ народовъ и избранію одного общаго государя, потому что его величество король переуступилъ это наследство Коронѣ на вѣчныя времена, совершенно искренно, выговоривъ для себя, — чтобы мы ни его королевскую особу лично, ни его царственное потомство, если Господу Богу угодно будетъ даровать ему не оставили безъ средствъ; но чтобы республика назначила его потомству приличное и званію подобающее обезпеченіе, въ случаѣ неизбрания его на королевство, что впрочемъ не должно причинить никакого раздробленія Короны, какъ это достаточно обусловлено и гарантировано декларацией его королевскаго величества и въ рессеѣ Варшавскаго генеральнаго сейма.

5. Новый король долженъ во время своего коронованія подтвердить присягою и тотчасъ же конфирмовать одною грамотою и въ одинаковыхъ выраженіяхъ на вѣчныя времена права, привилегіи и вольности всѣхъ соединенныхъ такимъ образомъ подданныхъ обоихъ народовъ и государствъ.

6. Оба народа будутъ имѣть всегда сеймы и совѣты общіе Коронныя, въ присутствіи своего государя, короля польскаго, а члены совѣта и послы (литовскіе) будутъ засѣдать лично между членами совѣта и послами (поль-

tak na sejmach jako i bez sejmów, w Polsce i w Litwie.

7. Też, aby jedna strona drugiej była radą i pomocą. Aby jego królewska miłość prawa, przywileje, tak wszem ziemiom i narodom tak korony Polskiej jako i wielkiego księstwa Litewskiego i ziemiom do nich należącym wszelakiem pismem nadane; przywileje i prawa od wszech przodków j. k. mości i od jego królewskiej miłości samego z dawnych czasów i od poczęcia Unii wszem w obec i każdemu z osobna jakimkolwiek sposobem nadane, i wolności, dostojenstwa, prerogatywy, urzędy wszystkie obojga narodu, całe i nieporuszone zachował. Wszystkie prawa, sądy, wysady, stany książęce i familije szlacheckie przerzeczonych narodów, uchwały sądowe zdawna do tego czasu zachować każdemu stanu mocnie i nieporuszenie.

8. Przysięgi rad, dygnitarzów, urzędników, starost narodu litewskiego i przedniejszych domów ludzi, którzyby je czynić mieli, przy mocy zostać mają, jakosmy też i sami spólnie tak przywilejami jako spólnie spisaniem na sejmie Warszawskim spólnym sobie zostawili, tym wykładem, iż napotem wszystkie takowe

скини) и совѣщаться объ общихъ нуждахъ на сеймахъ и безъ сеймовъ, въ Польшѣ и Литвѣ.

7. Равно, чтобы одна сторона была совѣтницею и помощницею другой. Чтобы его величество король сохранилъ всецѣло и ненарушимо какъ права и привилегіи, пожалованныя разнаго рода грамотами всѣмъ землямъ и народамъ короны Польской и великаго княжества Литовскаго и землямъ имъ принадлежащимъ, такъ равно права и привилегіи на вольности, высокіе шосты, прерогативы и всѣ должности, съ давнихъ временъ и отъ начала «Унии» дарованныя какимъ либо способомъ всѣмъ вообще и каждому въ отдѣльности всѣмъ предкамъ его величества и пожалованныя обонимъ народамъ самимъ его королевскимъ величествомъ, съ сохраненіемъ во всей неприкосновенности всѣхъ законоположеній, судовъ, назначеній, княжескихъ достоинствъ, дворянскихъ родовъ и судебныхъ рѣшеній, искони по настоящее время либящихъ нерушимую силу для cadaго сословія уионянутыхъ народовъ.

8. Присяги членовъ совѣта, сановниковъ, должностныхъ лицъ, старостъ литовскаго народа и лицъ первенствующихъ домовъ должны оставаться въ силѣ, какъ это мы съ общаго согласія сами предоставили себѣ привилегіями и общими договорами на генеральномъ Варшавскомъ сеймѣ, съ поясненіемъ, что впослед-

присяги крѣлоу коронованему и коронѣ Польской czynione быѣ mają. Также окоło присягъ trzymania spisków pospolitych zachować się mają i statecznie sobie trzymać wedle przywileju Aleksandrowego.

9. Też we wszystkich przeciwnościach spólną pomocą, my, obojogo narodu prałaci, książęta, rady, barones i wszystkie stany, pomagać sobie mamy wszystkimi siłami i możnościami, jako spólnej radzie pożytecznie i potrzebnie będzie się zdało, szczęśliwe i przeciwnie rzeczy za spólne rozumiejąc i wiernie sobie pomagając.

10. *Foedera aut pacta*, albo znowy i przymierza z postronnemi narody, wedle spólnej zgody Warszawskiej, napotém żadne czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posyłani być nie mają, jedno za wiadomością i radą spólną obydwu narodów. A przymierza albo stanowienia z którymkolwiek narodem przedtém uczynione, któreby były szkodliwe której stronie, dzierżane być nie mają.

11. *Moneta*, tak w Polsce, jako w Litwie ma być za spólną radą *uniformis et aequalis in pondere et gravo et numero pectiarum et inscriptione monetae*. Co ku skutkowi przywieść jego królowka mi-

stwinъ всѣ эти присяги должны быть приносимы коронованному королю и коронѣ Польской. Въ подтвердительной-же присягѣ на сохранение государственныхъ договоровъ сообразоваться и поступать неуклонно, согласно привилегіи короля Александра.

9. Мы, обоимъ народовъ прелаты, князья, советы, бароны и всѣ чины, должны также помогать другъ другу во всѣхъ невзгодахъ всеми силами и средствами, какія общему совету покажутся полезными и нужными, считая счастливыми и злополучными дѣла общими и поддерживая другъ друга чистосердечно.

10. По общему Варшавскому договору никакіе союзы, трактаты и мирныя условія не должны впродѣ совершаться и заключаться съ другими народами и никакія посольства не должны быть посылаемы по важнымъ дѣламъ въ чужія страны, безъ общаго вѣдома и совета обоимъ народовъ. Учиненныя-же до сего мирныя договоры или постановленія съ какимъ либо народомъ, буде окажутся вредными для какой либо изъ двухъ сторонъ, не должны быть сохраняемы.

11. Монета, какъ въ Польшѣ, такъ и въ Литвѣ должна быть съ общаго совета однообразна и тождественна по вѣсу, пробѣ, счету, цѣнности и по нарицательной стопности, что приве-сти въ исполненіе обязаны его

Łość jest powinien i potomkowie jego królewskiej miłości będą powinni.

12. Cła, myta wszystkie w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakiegokolwiek imieniem nazwane, tak królewskie jako szlacheckie, duchowne i miejskie, j. k. mość znosić raczy, iżby już żadnego *ex nunc* cła nie brano napotém wiecznych czasów od duchownych, od świeckich ludzi szlacheckiego stanu i od ich poddanych, od rzeczy którychkolwiek własnej roboty i wychowania; nie zakrywając myt kupieckich, ani się zniżając z kupcy ku szkodzie a zatajeniu ceł zdawna zwykłych królewskich, tak w Polsce jako i w Litwie.

13. Statuta i ustawy wszystkie, jakiegokolwiek i z którejkolwiek przyczyny, przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie polakowi, jakiegokolwiekby go kto dostał i dostawał, chociaż po żonie, albo z wysługi, albo za kupnem, darownym obyczajem, zamianą i któremkolwiek nabyciem wedle zwyczaju i prawa pospólitego, te wszystkie statuta aby żadnej mocy nie miały, jako prawu, sprawiedliwości i też wspólnej braterskiej miłości i Unii, a zjednoczeniu wspólnemu przeciwne. Ale aby wolno było zawždy, tak polakowi w Litwie, jako litwinowi w Polsce każdym szusznym oby-

walicestwo król i jego potomki.

12. Король благоволиť уничтожить въ Польшѣ и Литвѣ все сухопутныя и водяныя пошлыны и мыта, какъ бы они ни звались: королевскія, дворянскія, духовныя и городскія, чтобы уже отнынѣ и впредь на вѣчныя времена они не возникали съ духовенства и лицъ свѣтскихъ дворянскаго рода, съ ихъ крѣпостныхъ и со всехъ предметовъ собственнаго ихъ производства и ухода, не упрядняя однакоже мытъ купеческихъ и не дозволяя стачекъ съ купцами во вредъ и для утайки старыхъ обычныхъ королевскихъ пошлынъ въ Польшѣ и Литвѣ.

13. Все, какіе бы то ни было статуты и уставы, по какой бы причинѣ они ни были введены или одобрены въ Литвѣ противъ польскаго народа, относящіяся до приобрѣтенія и владѣнія поземельнымъ имуществомъ, доставшимся поляку въ Литвѣ какими бы то ни было сношениемъ, хотя бы по женѣ, или за выслугу, или покупкою, дарственнымъ порядкомъ, иномъ, или согласно обычному и государственному праву, — все эти статуты, какъ противныя вообще праву, справедливости, взаимной братской любви и «Унии», равно какъ и общему соединенію, никакой силы имѣть не должны. Но какъ полякъ въ Литвѣ, такъ литовецъ въ Поль-

czasem dostawać imienia i dzierżeć je wedle prawa, w którym leży ono imienie.

14. A co się tyczy innych artykułów przywileju Aleksandra króla, które jeszcze nie są na Warszawskim sejmie deklaracją króla jego miłości ani spólną zgodą deklarowane, ale na ten teraźniejszy spólny Lubelski z Warszawskiego sejmum odkładem spólnym zawisły; te wszystkie, jako są w przywilejach i w spisanu spólném, a ostatecznie w Aleksandrowym przywileju, i tu, w Lublinie, od króla jego miłości, poprzód w tej sprawie Unii danym opisane, w mocy zupełnej, na czasy wieczne zostawać mają. A wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając: iż przy tytule wielkie księstwo Litewskie i dostojenstwach i urządach wszystkich i zacności stanów, wedle opisanja przywileju króla Aleksandra, całe a nienaruszenie zostać ma, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej rozstargnienia i rozdziału nie czyni.

15. Sejmów innych żadnych osobnych stanom Koronnym i Litewskim od tego czasu król jego miłość składać nie będzie, jedno zawsze spólne sejmy temu obojemu narodowi, jako ciału jednemu, w Polsce składać be-

шъ волины приобрѣтати честнымъ способомъ имѣнія и владѣть ими на основаніи права (дѣйствующаго въ той странѣ), гдѣ эти имѣнія находятся.

14. Что же касается другихъ статей привилегій короля Александра, которыя на Варшавскомъ сеймѣ ни декларациею короля, ни общимъ соглашеніемъ еще не разъяснены, но для этой цѣли съ общаго согласія сторонъ препровождены съ сейма Варшавскаго на этотъ настоящій общій Люблинскій сеймъ, — то всѣ эти статьи, прописанныя въ привилегіяхъ и общихъ договорахъ, и окончательно въ Александровой привилегіи, равно въ прежде пожалованной его королевскимъ величествомъ по этому же дѣлу «Unia» здѣсь, въ Люблинѣ, должны оставаться во всей силѣ на вѣчныя времена. Однако же, для лучшаго разъясненія присовокупляется: что, согласно тексту привилегіи короля Александра, великое княжество Литовское остается всецѣлю и ненарушимо при своемъ титулѣ, сановникахъ, всѣхъ должностяхъ и почетныхъ званіяхъ, какъ не причиняющихъ настоящему соединенію и общенію ни расторженія, ни раздѣла.

15. Отнынѣ король не будетъ созывать никакихъ другихъ отдѣльныхъ сеймовъ для членовъ Короны и Литвы, но всегда лишь общій сеймъ для этихъ обоихъ народовъ, какъ для одного тѣла, въ Польшѣ, (тамъ) гдѣ его ве-

dzie, gdzie się jego królewskiej miłości i radom Koronnym i Litewskim najsluszniej zdać będzie.

16. Dygnitarstw i urzędów, jeśli które wakują albo wakować w wielkiem księstwie Litewskiem napotém będą, król jego miłość nie ma dać nikomu, azby pierwej jego królewskiej miłości i potomkom jego królom Polskim koronowanym i temu nierozdzielnemu ciału, koronie Polskiej, przysięgę uczynił.

17. Opatrujemy też dostarczanie i warujemy stany i osoby wielkiego księstwa Litewskiego, aby egzekucya nas samych i potomków naszych, nietylko wedle statutu Aleksandra króla, ale ani wedle żadnych przywilejów, listów, konstytucyi uchwał, sejmowych, w koronie Polskiej uczynionych, danych, uchwalonych, jakichkolwiek przeszłych około dóbr stołu jego królewskiej miłości w wielkiem księstwie Litewskiem od wszęch przodków jego królewskiej miłości, i jego królewskiej miłości samego, od zaczęcia Unii w wielkiem księstwie Litewskiem komużkolwiek rozdanych, żadnego stanu nie doległa; ale, wszystkie prawa, przywileje od wszęch przodków j. k. mości i jego królewskiej miłości samego, od zaczęcia Unii w wielkiem księstwie Litewskiem narodom Litewskiemu, Ruskiemu i Zmudzkiemu i innym narodom

lichestwu korolю и членамъ совета покажется наиболее удобными.

16. Высшіе посты и служебныя должности въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, вышѣ не занятые или впослѣдствіи вакантные, король не покажетъ никому, кѣмъ не будетъ принесена прежде присяга его величеству, потомкамъ его коронованнымъ королемъ Польскимъ и этому нераздѣльному тѣлу, — коронѣ Польской.

17. Также надлежащимъ образомъ обезпечиваемъ и гарантируемъ чинамъ и лицамъ великаго княжества Литовскаго, что экзекуція королевскихъ столовыхъ имуществъ въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, пожалованныхъ кому либо отъ начала «Уни» въ Литвѣ всѣми предками короля и самимъ его величествомъ не коснется ни насъ самихъ, ни потомковъ нашихъ, и никакого имущества, не только согласно статуту короля Александра, но и ни по какимъ другимъ привилегіямъ, грамотамъ, конституціямъ и сеймовымъ постановленіямъ, совершеннымъ въ прошломъ, даннымъ и одобреннымъ въ Польскомъ королевствѣ. Напротивъ того всѣ права, привилегіи, жалованія отъ начала «Уни» по сіе время въ великомъ княжествѣ Литовскомъ всѣми предками короля и самимъ его королевскимъ величествомъ народамъ — Литовскому, Русско-

i obywatelom wielkiego księstwa Litewskiego, i też: ziemiom, powiatom, familiom i osobom do tych czasów dane, całe, zupełnie i niwczém nienaruszone zostały.

18. Także wieczności, feuda albo lenna, frymarki, zamiany, dożywocie, zastawy wszelakie, na sejmie i bez sejmów uczynione, wedle każdego przywileju wiecznemi czasy dzierżane być mają, nie przywołując ich w żadną wątpliwość którymkolwiek obyczajem albo wykładem.

19. Także też nadanie na dygnitarstwa, urzędy, które zdawna i właśnie na nie należały, zastawy i summy wszelakie w zupełném prawie swém zostawione być mają, nie będąc powinny żadnej części dochodów zwykłych swych, jakimkolwiek obyczajem nazwanych, gdzie indziej i na co innego nad terazniejsze dzierżenie i przywileje albo listy swe do tego czasu odzierżane, okrom pożytku swego obracać.

20. A kłoby z przodków swych nie mając listów co gruntów i każdej possessyi, jakimkolwiek imieniem nazwanych, trzymał, pożywał; takowy tę takową swoją własność i bez

му, «Жонойтскому» и другихъ народностейъ и гражданъ великаго княжества Литовскаго, а также: землямъ, уѣздамъ, родамъ и лицамъ, должны оставаться неприкосновенными и ни въ чемъ ненарушимыми.

18. Вѣчныя пожалованія, феодальныя или ленныя владѣнія, прожитыя имуществъ, замѣна имѣній, пожизненныя владѣнія и разнаго рода закладныя, совершенныя на сеймахъ и безъ сеймовъ, должны также согласно (разуму) каждой привилегіи оставаться на вѣчныя времена въ (надлежащей) силѣ, безъ проведенія въ нихъ измѣнъ нибуль способомъ или толкованіемъ какаго либо соимѣнія.

19. Равно пожалованія, залогъ и всякаго рода суммы, издавна и собственно высшимъ чинамъ и должностямъ принадлежащія, должны оставаться въ полной силѣ, и они не будутъ обязаны употреблять какую бы то ни было часть изъ своихъ обыкновенныхъ доходовъ, предоставленныхъ имъ по сіе время привилегіями и грамотами, какъ бы эти доходы ни именовались, на что либо другое, кромѣ своихъ теперешнихъ владѣній и собственной пользы.

20. А если бы кто послѣ своихъ предковъ владѣлъ и пользовался какою нибуль землею и какими либо угодьями, какъ бы они ни назывались, не имѣя документовъ, то, согласно старому

listów, jako i za listy, ma wiecz-
nie trzymać wedle statutu Li-
tewskiego, starego i nowego, i
zwyczajów dawnych.

21. Iakoż panowie rady i
wszystkie stany i posłowie
wszystkich ziem, tém terazniej-
szém postanowieniem zamykają
sobie i potomkom swoim moc sta-
nowienia i wznowiania jakimkol-
wiek kształtem, takż wspomi-
niania i wszelakiego wynalazku
wzniesienia egzekucyi na wys-
ługi i insze majątności przeszłe.

22. A iż już od tego czasu
rozdawanie dóbr stołu w wielkiem
księstwie Litewkiem ustać ma,
wszakż imiona, którekolwiek z
domów książęcych i szlache-
ckich i pańskich ku stołowi jego
królewskiej miłości potem przy-
padać będą, te takowe imiona,
jego królewska miłość wedle woli
i łaski swej królewskiej rozdawać
ma, tak polskiego, jako i litew-
skiego szlacheckiego narodu lu-
dziom, aby się tém służba ziem-
ska wojenna nie zmniejszała.

23. Takż w rekuperacyi
od nieprzyjaciela Moskiewskiego
zamków, imion, possessyi i dóbr
wszelakich będzie powinien jego
królewska miłość tym wracać
czyje to ojczyzny i possessye
przedtém były przed osiągnię-
ciem od nieprzyjaciela. A jeś-

и новому Литовскому статуту и
давнимъ обычаямъ, ему и безъ
документовъ предоставляется вла-
дѣть такого рода своею собствен-
ностію вѣчно, какъ бы за гра-
мотами.

21. Отнимъ настоящимъ поста-
новленіемъ членамъ совета, всѣ
чины и поселы всѣхъ земель ли-
шаютъ себя и своихъ потомковъ
права дѣлать какія либо поста-
новленія или же возобновлять
подъ какими либо видами, а так-
же вспоминать и какими либо
способомъ поднимать вопросъ объ
эксекуціи выслуженныхъ, или въ
прошломъ приобрѣтенныхъ имѣній.

22. Хотя отнимъ жалованіе
(королевскихъ) столовыхъ иму-
ществъ въ великомъ княжествѣ
Литовскомъ должно прекратитъ-
ся, однако, въ виду того, что
впослѣдствіи нѣкоторые изъ та-
кихъ имѣній отойдутъ отъ родовъ
княжескихъ, дворянскихъ и вель-
можныхъ въ королевскія столо-
выя имущества, то для того
чтобы земская (и) военная служба
не пострадала, король можетъ по
воли и милости своей жаловать
такого рода имѣнія лицамъ дво-
рянскаго происхожденія изъ поль-
скаго и литовскаго народа.

23. Взятые обратно отъ непрія-
теля (великаго князя) Московскаго
замки, имѣнія, владѣнія и разнаго
рода имущества его величество
король будетъ обязанъ возвра-
тить тѣмъ, кому эти вотчины и
владѣнія принадлежали до завла-
дѣнія ими непріятелемъ. А если

liby na to miejsce dano komu
co, to się do stołu króla jego
miłości wracać będzie.

24. Które wszystkie artykuły,
my, prafaci i panowie rady, ksią-
żęta, posłowie ziemscy i inne
wszystkie stany wielkiego księ-
stwa Litewskiego znając być
chwalne, potrzebne i obojemu
temu narodowi, tak korony Pol-
skiej jako wielkiemu księstwu
Litewskiemu, jako już jednej
spólnej a nierozdzielnej rzeczy-
pospolitej pożyteczne, a, spólnego
naszego z stany tej sławnej
korony Polskiej z zezwolenia,
w ten list na ten kształt spisa-
ne; radzi i z dobrą wolą, i z
dobrą bracką chęcią i miłością,
tak prafatom, panom radom,
posłom ziemskim, jako i in-
nym wszystkim stanom i oso-
bom Koronnym, tym listem na-
szym na wieczne czasy z stro-
ny naszej przyznawamy, i ony
pieczęciami, przysięgami, pocz-
ciwościami swemi i potomstwa
swego wszelakiego warujemy,
utwierdzamy i umacniamy,—wa-
runkiem, utwierdzeniem i umoc-
nieniem takim, jakie nam naj-
większe i najmocniejsze bądź
z osób, bądź z miejsc i urzę-
dów naszych, tak osobliwym ja-
ko i pospolitym obyczajem na-
leży. Słubując i obiecując przed
Panem Bogiem, dobrém, uczci-
wém, szlacheckim i chrześciań-
skim słowem naszym, iż to
wszystko co się tu napisało znać,
trzymać i dzierżyć, wypełniać
sami i z potomki swemi na

by (линившися нѣтъи) были
уже пожалованы взаимѣ другія,
то они подлежатъ возвращенію
къ королевскому столу.

24. Мы, прелаты и члены
совѣта, князья, земскіе послы и
все прочіе чины великаго кня-
жества Литовскаго, признаемъ съ
общаго нашего и чиновъ этого
славнаго королевства Польскаго
согласія, что все статьи впи-
санныя такимъ образомъ въ этотъ
актъ—достойны хвалы, необхо-
димы и полезны для этихъ обо-
ихъ народовъ, какъ короны Поль-
ской такъ и великаго княжества
Литовскаго, составляющихъ уже
одну общую и нераздѣльную рес-
публику. Радуюсь добровольно съ
добрымъ братскимъ расположе-
ніемъ и любовью, какъ прела-
тамъ, членамъ совѣта и зем-
скимъ посламъ, такъ и всемъ
прочимъ чинамъ и особамъ ко-
ролевства Польскаго, мы, съ
нашей стороны, признаемъ эти
наши акты все заключаю-
щіеся въ немъ статьи на вѣч-
ныя времена и обезпечиваемъ,
подтверждаемъ и скрѣпляемъ ихъ
печатями, клятвами, честью своею
и всего потомства нашего, — и
такими гарантіями, утвержде-
ніемъ и скрѣпленіемъ, какія,
какъ наибольшія и самыя проч-
ныя, принадлежать намъ спе-
ціально по общему обычаю, по
личности нашей, а также по нѣ-
стамъ и должностямъ нашимъ.
Клинемся и обѣщаемъ передъ
Господомъ Богомъ, нашимъ до-
брымъ, честнымъ, дворянскимъ
и христіанскимъ словомъ: что

wieczne czasy będziemy, bez fortelów wszelakich. Nie przywiodąc niczego z tych rzeczy na wieki w żadną wątpliwość, ani odmianę, nie odstrzelając się też w niczem od tej jedności, w którąśmy się z narodem tej sławnej korony Polskiej związali, wedle opisanego to listu naszego i artykułów w tym liście związałych i objaśnionych wiecznemi i wiekuistemi czasami, jaki też nam panowie polacy dali. Które wspólne nasze spisy, król jego miłość przerzeczoną, jako pan nasz zwierzchny, władzę swą królewską konfirmować nam raczył.

25. A jeśliby która strona przywilejów i spisów o wspólności uczynionych między temi narody, tak nam jako sobie trzymać nie chciała, albo jeden z osobna trzymać nie chciał; przeciw takiej stronie i każdemu z osobna, jako przeciwko nieprzyjacielowi naszemu i narodów wspólnych powstać z potomki naszymi przy panie naszym, królu Polskim, będziemy powinni.

26. Co wszystko czynić i wypełnić mocno, dzierżąc w skutku wszystkim zawsze, pod naszą przysięgą siebie i potomki nasze obowiązujemy.

27. A te wszystkie rzeczy ta postanowione i obwarowane

все здесь изложенное мы сами сь потомками нашими будемъ знать, держать, охранять и исполнять на вѣчныя времена безъ всякаго коварства, никогда не подвергая ничего изъ этихъ дѣлъ никакому сомнѣнію и отиженію; равно ни въ чемъ не отчуждаясь отъ этого единенія, которымъ мы связали себя на вѣчныя времена сь народомъ этой славной короны Польской, согласно содержанию этого акта и статей въ немъ помѣщенныхъ и объясненныхъ, что гласитъ таковой же актъ данный намъ господиномъ поляками. Все нами вышеупомянутыя общіе договоры его величество король, какъ намъ верховный повелитель, соизволяетъ намъ конфирмовать своею королевскою властію.

25. А еслибы между этими народами, какая либо изъ сторонъ или кто либо одинъ въ отдѣльности не хотѣлъ сдерживать взаимно заключенныхъ привилегій и договоровъ по дѣлу единенія, — противъ такой стороны и каждого порознь, мы, сь нашими потомками, должны возстать при нашемъ государѣ, королѣ Польскомъ, какъ противъ врага нашего и соединенныхъ народовъ.

26. Все это твердо соблюдать и исполнять и всегда и вѣснѣ въ силѣ содержать мы — обязуемъ клятвою нашею себя и потомковъ нашихъ.

27. Все здесь постановленное и оговоренное ни его вели-

ani przez jego królewską miłość, ani przez pany rady i inne wszystkie stany i posły ziemskie obojga narodu, za spólném zezwoleniem, ani pojedynkiem od której części i strony, nie mają nigdy wiecznemi czasy być wzruszane i odmieniane, ale wiecznle całe i mocne zachowane być mają.

28. A ku lepszemu świadectwu i wiecznej pamięci rzeczy wyżej opisanych, my — przezrзечени, wyżej opisani prafaci i panowie rada, tak duchowna jako świecka, książęta, my — posłowie ziemscy i inne stany, na tym walnym a spólnym sejmie Lubelskim będący, zawiesiliśmy na ten list pieczęci nasze. Pisan i dan na tymże spólnym sejmie Lubelskim, pierwszego dnia miesiąca Lipca, roku Bożego tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątego.

чество король, ни члены советовъ, ни всѣ прочіе чины и земскіе послы обоихъ народовъ никогда во вѣки не могутъ нарушать и отнимать, ни съ общаго согласія, ни единолично, съ какою бы то ни было части или стороны, но должны во вѣки охранять неукосновенно и твердо.

28. Для вѣщаго же удостовѣренія и вѣчной памяти выше изложеннаго дѣла, мы, поименно выше прописанные прелаты, члены совета духовные и свѣтскіе, князья, мы — земскіе послы и другіе чины присутствующіе на этомъ генеральномъ и общемъ Люблинскомъ сеймѣ, привѣсили къ этому акту наши печати. Писанъ и данъ на этомъ же общемъ сеймѣ въ Люблинѣ, перваго дня мѣсяца іюля, лѣта Божьяго 1569.

Сколько намъ извѣстно, имѣются уже три изданія акта «Уни», даннаго литовцами полякамъ въ 1569 году, на общемъ Люблинскомъ сеймѣ. Не входя въ подробное слѣченіе каждаго изданія порознь съ напечатаннымъ здѣсь актомъ «Пергаментнаго отдѣла» Литовской Метрики, такъ какъ всѣ они блѣднѣютъ передъ этимъ единственнымъ и настоящимъ подлинникомъ, писаннымъ на пергаментѣ, мы считаемъ необходимымъ, сохранивъ правописаніе и пунктуацию каждаго изданія, составить только общую краткую выписку. Разсматривая и сравнивая при этомъ случаѣ всѣ три разновремен-

ныя изданія, мы нашли болѣе вѣрности въ изданіи П. Дубинскаго, а болѣе пропусковъ у К. Вл. Войццкаго. Что же касается посмертнаго изданія И. Н. Даниловича, то напечатанный въ немъ не безъ пропусковъ актъ «Уинъ», значительно пополненный изъ Дубинскаго и Войццкаго, является безспорно болѣе обновленнымъ и законченнымъ, но за то совершенно несходнымъ со своимъ оригиналомъ, т. е. съ рукописью Императорской Публичной Библіотеки, писанной на тетради спитой изъ 10-ти листовъ бумаги, въ которой, между копіями нѣсколькихъ писемъ, находится и сказанный актъ, озаглавленный копійстомъ по древнему христіанскому обычаю тремя литерами «I. N. D.», т. е. In Nomine Domini.

Главнѣйшіе пропуски, прибавленія и измѣненія, взятые изъ всѣхъ трехъ изданій, для сравненія съ соответствующими строками подлиннаго акта Метрики обозначенными цифрами, приводимъ въ нижеслѣдующей таблицѣ вмѣстѣ съ 39 выносками, указывающими только важнѣйшія отступленія въ изданіи П. Н. Даниловича отъ рукописи хранящейся въ Императорской Публичной Библіотекѣ.

С р а в н и т е л

I.

Въ актѣ «Уніи», данномъ Литвою Польшѣ и хранящемся въ пергаментномъ отдѣлѣ «Древнихъ актовъ» Литовской Метрики, сказано:

***) 1. Ku Wieczney pamiętce sprawy.**

2. GIRZY Pieczkowicz.

— **HREHORI Alexandrowicz CHODTKOWicz Pan Wyliński.**

— **STEFAN ZBaraski Korbutowicz.**

— **Starosta Brzeszckij i Kobryński (Астафій Богдановичъ Воховичъ).**

3. IAN CHODTKIEWICZ Hrabia na Szklowie i Myssj.

*) Число означаетъ строку подлинника Литовской Метрики.

II Dbn.

Въ изданіи Виленскаго бургомистра Петра Дубинскаго «Zbior Praw i Przywileiow». Wilno. r. 1788, на стр. 121 сказано: «R. 1569. Dnia 1 Julii. Extrakt Unii Korony Polskiej, z Wielkim Księstwem Litewskim, przez Króla Jmci Zygmunta Augusta na Seymie Lubelskim zawarty, a z Metryki W. X. Litt.: za Króla Jmci Zygmunta III. D. 29 Marca R. 1590 wydany».

***) 122, 5. Ku wieczney pamiętce sprawy.**

— **11. Jerzy Pieckowicz.**

— **12. Hryhory Alexandrowicz Chodkiewicz, Pan Wileński.**

— **14. Stefan Zbaraski **)...**

— **16. Starosta Brzeski i Kobryński.**

— **Jan Chodkiewicz Hrabia na Szklowie i na Bychowie...**

*) Первое число означаетъ страницу, второе строку.

**) Точки во всѣхъ трехъ изданіяхъ означаютъ пропуски.

н а я т а б л и ц а .

III Wck.	IV Dnł.
Во вторых изданиі К. Вл. Войцц- каго «Biblioteka Starożytna pisarzy pol- skich». Warszawa. T. VI, r. 1854, на стр. 225 сказано: «Privilegium unionis Magni Ducatus Lithuaniae cum Regno ex Parte Lituanorum datum».	Въ изданиі профессора Игнатія Ил- козасевича Даниловича «Skarbiec diplo- matów». Wilno. T. II, r. 1862, на стр. 330 сказано: «Przywilej panow litewskich na Unją, dany r. 1569».
*)225, 1. Ku wiecznej pamięci sprawy.	*)330, 1. Ku wieczney pamięci sprawy.
— 8. Jerzy Pieczkowicz.	— 9. Jerzy Pieckiewicz.
— 9. Hrehory Alexandrowicz Chod- kiewicz Pan Wileński.	— — Hrehory Alexandrowicz Hot- kiewicz, pan wileński ¹⁾ .
— 11. Stefan Zbaraski...	— 12. Stephan Zbarawski...
— 13. ...Brzescejski y Koliynski.	— 14. starosta brzeski y kobryński.
— 14. Jan Chodkiewicz Hrabia na Szkłowie Bychowie y Missy.	— 15. Jan Chotkiewicz hrabia na na Szkłowie i na Bychowie...
*) Первое число означаетъ страницу, вто- рое строку, а римская цифра подъ линей- ною—столбецъ. Въ рукописи Императорской Публич- ной Библиотеки: ¹⁾ 1, 11. Вмѣсто Wileński—Wielonski.	

I.

3. *Hetman ziemie Liflanczkij Starosta Kowieniskij dzierzawca Plotelskij i Telschowskij.* (Янъ Іеронимовичъ Ходкевичъ).
- GIRZI Wasyliwicz Tyszkowicz Woiewoda Brzesz-
-kg.
4. *MALCHER Schemiott Ka-
-stellan Zmuidzkij Czicun
-Bierrzanskij przez imo-
-czowanego swego.*
- *Starosta Slonimskij.* (Григорій Гринковичъ Воловичъ).
- *JAN Mikolajowicz Haiko
-Kastellan Bieresczickiskij Ko-
-niuszzy Grodzicki dzierz-
-awca Trabski.*
- *MIKOLAI Talwosz Ka-
-stellan Mienski Starosta
-Dinemburskij.*
5. *MIKOLAI Olechnowicz
-Dorohostajski Stolnik Wiel-
-giego Xięstwa Litewskiego
-Dzierzawca Wielonskij
-Boisagolskij Czicun włości
-Zmuidzkiej Gądzinskij.*

II Dba.

- 122, 18. *Hetman Ziemi Inflantskiej,
-Starosta Kowieniski, Dzier-
-zawca Plotelski, i Telszew-
-ski.*
- 22. *Jerzy Wasilewicz Tyszkowicz
-Woiewoda Brzeski.*
- 24. *Пропущень.*
- 25. *Starosta Slonimski.*
- 26. *Jan Mikolajewicz Hayko,
-Kasztelan Brzeski, Koniuszy
-Grodzicki, Dzierzawca
-Trabski.*
- 27. *Mikołaj Talwosz, Kasztelan
-Miński, Starosta Dyneborski.*
- 31. *Mikołaj Olechnowicz Dorohostajski, Stolnik W. X. Litt; Dzierzawca Wielaniski, i Beysagolski, Ciwun Włości Zmudzkiej Godynskiej.*

III Wck.

225, 16. Hetman Ziemie Inflantkiej,
Starosta Kowienski Dzier-
żawca Plotelski y Thelsowski.

266, 2. Jerzy Wasylewicz Tyszkowicz
Woiewoda Brzesciejski.

— 4. Hponymcz.

226, 6. Starosta Słomiński.

— — Jan Mikołajowicz Hajko Kasz-
telan Brzesciejski, koniuszy
Grodzieński Dzierżawca Trąb-
ski.

— 8. Mikołaj Thatwosz Kasztelan
Mienski, Starosta Dymembor-
ski.

— 14.
. Dzierżawca Wileń-
ski y Bojsagolski, Cywun
włości Zmudzkiej Gondynskiej.

IV Dnł.

330, 17. hetman ziemie inflandskiej,
I. starosta kowienski, dzierżaw-
ca plotelski y telaszowski.

— 22. Jerzy Wasilewicz Tyszkiewicz,
woiewoda brzeski.

— 25. Hponymcz.

— 27. starosta słonimski.

— — Jan Mikołajowicz Hayko,
kasztelan brzeski, koniuszy
grodzieński, dzierżawca trab-
ski.

— 29. Mikołaj Talwoysz, kasztelan
miński, starosta dynembor-
ski 7).

— 36. Mikołaj Olechnowicz Doro-
hostayski, stolnik W. X-a
litew. dzierżawca wieloniski
y boyzagolski, ciwon włości
zmoydzkiej gondyński.

Въ рукописи Императорской Публичной
Библиотеки:

7) 2, 9. Dynemborski.

I.

6. **LAWRIN** *woina podskarby Dworny Wielkiego Xięstwa Litewskiego pisarz IE^o Kroliewski Mci, Dzierzawca Krasniczki i Kwasowski.*
- **LVKAS** *Boleslawowicz Swirzkij Dzierzawca Krewskij.*
- **MIKOLAI** *Sapieha.*
- **JAN** *Wolczek Koniuszy Wiliensky i Podkoniuszy ziemsky Dzierzawca Wasiliskij.*
7. **JAN** *Boleslawowicz Swirskij.*
- **PAWEL** *Ostrowickij.*
- **JAN** *Paluskij dzierzawca Niemonoickij.*
- **BAZILIUS** *Drzewinskij.*
8. *za zupełną mocą posłanij z Woiewodztwa Wilienskiego pospoli z wiszy mianowanem.*
- **MALCHER** *Matuszowicz Giedroicz.*

II Dba.

- 122, 33. **Wawrzyniec** *Woyna, Podskarbi Dworny W. X. Litt: Pisarz J. K. Mości Dzierzawca Kuznicki i Kwasowski.*
- 36. **Lukasz** *Boleslawowicz Swirski, Dzierzawca Kiiowski.*
- 37. **Nikołaj** *Pawłowicz Sapieha.*
- — **Jan** *Wolczek, Koniuszy i Podkomorzy Wileński, Dzierzawca Wasiliski.*
- 39. **Jan** *Boleslawowicz Swirski.*
- 41. **Paweł** *Ostrowicki.*
- 42. *Пропыментъ.*
- 43. **Bazyli** *Drzewnicki.*
- 123, 3. *za zupełną mocą posłani, z Woiewodztwa Wileńskiego, pospolu z wyżey mianowanym.*
- 5. **Malcher** *Matuszewicz Giedroic.*

III Wck.

226, 15. Wawrzyniec Wojna Podskarbi Dworny W° X° Litt°
Pisarz J. K. Mości Dzierżawca Karsnicki y Kwaszowski.

— 18. Lukasz Bolesławowicz Swirski Dzierżawca Krewski.

— 19. Mikołaj Pawłowicz Sapieha.

— 20. Jan Wołczek Koniuszy y Podkoniuszy, Wileński Dzierżawca, Wasyliski.

— 24. Jan Bolesławowicz Swirski.

— 26. Paweł Ostrowski.

— — Пропущенъ.

— 27. Basiliusz Drzewiński.

227, 3. za zupełną mocą posłani z Województwa Wileńskiego, pospołu z wyżey mianowanymi.

— 6. Malcher Matuszewicz Giedroyc.

IV Dnł.

330, 39. Wawrzyniec Woyna, podskarbi nadworny W. X-a Lit. pisarz J. K. Mci, dzierżawca krasnicki y kwasowski.

— 42. Lukasz Bolesławowicz Swierski dzierżawca krewski °).

— 43. Mikołaj Pawłowicz Sapieha.

— 44. Jan Wołczek koniuszy y podkoniuszy wileński, dzierżawca wasiliski °).

— 46. Jan Bolesławowicz Swierski.

330, 3. Paweł Ostrowski.

II.

— 5. Пропущенъ.

— 6. Bazylisusz Drzewiński.

— 12. za zupełną mocą °) z województwa wileńskiego posłani pospołu z wyżey mianowanym °).

— 15. Malcher Matuszewicz Gedroyc.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

°) 2, 21. Kłowski.

°) 2, 24. Wasyliski.

°) 3, 12. Пропущено mocą.

°) 3, 13. Вхѣто pospołu z wyżey mianowanym—pospołu y wyzszym mianowanym.

I.

9. **ANDRZEI Dzierako podkomorzy.**
 - *Kasper Ruieczkij chorąży ziemie Troczkici, a Michailo Wrona.*
 - **MIKOLAI Stankiewicz Bieliewiczza podkomorzy ziemie Zmoidzkici Cziwün Oiragolski.**
 - **Jwan ILgowski Cziwün Wieswienski a Cziwün teize ziemie Zmoidzkici. Jan Gradowski.**
 - *z ziemie Smolienskiei Fiedor Kopecz a Jan Skirmonth.*
10. **ANDRZEI Kisiel.**
 - *Dominik Pacz Podkomorzy Brzesczkij.*
 - **ADAM POCziei pisarz ziemski Brzeszczki.**
 - *z Woiewodztwa Msczyslawskiego ISai Szcolkan a Hreori Makarowski.*
11. *z Woiewodztwa Wilienskiego z powiatu Osmianskiego.*

II Dba.

- 123, 6. **Andrzej Dzierszko podkomorzy.**
 - — *Kasper Raiecki Chorąży Ziemi Trockiej, a Michajlo Wrona.*
 - **7. Mikołaj Stankiewicz Bieliewicz Podkomorzy Ziemi Zmudzkiej Ciwun Eyrogolski.**
 - **9. Jwan Ilgowski Ciwun Wiszwienski, a Ciwun teyże Ziemi Zmudzkiej Dzirwanski Jan Gradowski.**
 - **10. Ппронумецъ.**
 - **13. Piotr Kiszel.**
 - **15. Dominik Pac Podkomorzy Brzeski.**
 - — *Adam Pocię Pisarz Zimski Brzeski.*
 - **16. z Woiewództwa Mscislawskiego Isay Szcolkan a Hrehory Makarowsky.**
 - **19. z Woiewodztwa Wilienskiego z Powiatu Oszmiańskiego.**

III Wck.

227, 7. Andrzej Dzieszko Podkomorzy.

— 8. Kasper Rajewski Chorąży ziemmi Trockiej a Michało Wojna.

— 9. Пропущень.

— — Jwan Ilgowski Cywun Wyszniński, a Cywun teyże ziemmi Zmudzkiej, Dzierwańskiej, Jan Gradowski.

— 11. Пропущень.

— 13. Piotr Kisiel.

— 17. Dominik Pac Podkomorzy Przemyski.

— 18. Adam Pociej Pisarz Ziemski Brzeskiej.

— 19. z Województwa Macisławskiego Izai Szczetkan, a Hrehory Makarowski.

— 23. Z Województwa Wileńskiego z Powiatu Aszmianskiego.

IV Dnł.

330, 16. Пропущень.
II.

— — Пропущень.
— — Michayło Woyna ^{*)}).

— 17. Mikołaj Stankiewicz Bielewicz, podkomorzy ziemmi żmoydzkiej, ciwon cyragolski.

— 18. Jwan Ilgowski ciwon wileński ^{*)}, a ciwon teyże ziemmi żmoydzkiej, dyrwianski, Jan Gradowski.

— 20. Пропущень.

— 24. Piotr Kisiel.

— 27. Dominik Pac, podkomorzy brzeski.

— — Adam ^{*)} Pociej pisarz ziemski brzeski.

— 28. Пропущень.

— 31. z województwa wileńskiego ^{**)} z powiatu oszmianskiego.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

^{*)} 3, 16. Wrona.

^{*)} 3, 19. Wistinski.

^{*)} 4, 1. Пропущень Adam.

^{**)} 4, 6. Пропущень Wileńskiego.

I.

11. *Pawłem Ostrowieczkym.*
— *Kristow Razmysowicz.*
12. *Szadzybor Dowgird a Szczęsny Augustinowicz Huba.*
— *Marczin Iaczynicz.*
13. *Piotr Skrobott.*
— *Bogüss A Liekieiowicz (?) Skolko.*
— *Jwan Domanowicz.*
— *Fiedor Lenkowycz.*
14. *ANDrzej CHalieczkij.*
— *Ismaglo Zgenkowycz.*
15. *z miasta Wylieńskiego Stołecznego Wielkiego Xięstwa Litewskiego posłowie FRancz Stanisławowycz Durnik, Fiedor Jackowicz Wielkowicz Burmistrze a Hieronim OPachowski pisarz Miasta Wileńskiego.*

II Dba.

- 123, 21. *Pawłem Ostrowskim.*
— 23. *Krzysztof Romuzowicz.*
— 24. *Sadzibor Dowgird, a Szczęsny Augustynowicz Huba.*
— 29. *Marcin Jaczynicz.*
— 31. *Piotr Skrobot.*
— 32. *Bogusz Alexiciewicz Skolko.*
— 34. *Jwan Domanowicz.*
— 35. *Fiedor Lenkowicz Pohodzki, Podaśdek Nozyrski.*
— 37. *Andrzej Chalecki.*
— — *Zmayło Zienkiewicz.*
— 44. *Miasta Wileńskiego Stołecznego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego Posłowie, Frone Durnik, Fiedor Jackowicz Burmistrze, a Jeronim Opachowski, Pisarz Miasta Wileńskiego.*

III Wck.

227, 25. Pawłem Ossowskim.

— 27. Krzysztof Rasmuszowicz.

— 28. Sadziber Dowgird a Szczesny Augustynowicz Słuba.

228, 7. Marcin Jaczymicz.

— 8. Piotr Skorboth.

— 10. Bohusz Alexiejewicz Sko-
skotho.

— 13. Jwan Domarowicz.

— 14. Fiedor Lenkowicz Pohoszcz-
ki Podśędek Mozyrski.

— 16. Andrzej Chalecki.

— 17. Zmaifo Zienkowicz.

— 24. z Miasta Wileńskiego Sto-
tecznego W^o X^o Litt^o Pos-
łowie Franc, Dur-
nik, Freder Jaskowicz. . . .
Burmistrza (?), Hero-
nim Opachowski Pisarz mia-
sta Wileńskiego.

IV Dnł.

330, 33. Pawłem Ostrowskim.

II.

— 35. Krzysztoff Rasmuszewicz ")).

— 36. Zdadzibor Dougiert, a Szczes-
ny Augustynowicz Huba.

— 44. Marcin Jacynicz ")).

— 46. Piotr Skrobot.

— 47. Bogusz Alexielowicz Skotko.

— 51. Jwan Domanowicz.

— 52. Theodor Lenkewicz Pohostski,
podśędek mozyrski.

— 34. Andrzej Chalecki ")).

— 55. Zmayfo Zienkowicz.

331, 8. z miasta wileńskiego

I.

.
.
.
.
.
.
.

Въ рyzномъ Императорской Публичной
Библиотекѣ:

"1) 4, 10. Rasmuszewicz.

"2) 4, 19. Jacynus.

"3) 5, 6. Bratko Chalecki—Exalicki.

I.

15. *Jsz myj maiącz ustawicznie przed oczyma powinność nasze przeciw oiciznie swei Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu ktoreiessmy wssijstkę pocczywoszcz ozdoby.*
16. *Bacząc tisz przytim i przed oczyma maiąc.*
17. *czcziamy oboici strony umocnioną i przess niemalę czas u przejmnością a statcznością oboici strony dzierzaną.*
19. *iako o tej sprawie Vnij acta i constituciej declaracie i recessy sejmow.*
20. *A za laską tisz pana swego szczęśliwie na ten czas nam panującego.*
21. *isz przodkiem w Warssawie na Seymie Roku tysiąc pięczset Schesdziesiąt Trzeciogo zlozonim a potim w Parczewie Roku tysiąc pięczset Schesdziesiąt Czwar- tego.*

II Dbą.

- 124, 4. *iz My maiąc ustawicznie przed oczyma powinność Naszę przeciw Oyczyźnie swej, Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu, ktoreiessmy wssijstkę powinność, ozdoby.*
- 9. *będąc też przy tym i przed oczyma maiąc.*
- 14. *czcziamy, oboiei strony dzierzaną.*
- 29. *iako o tej sprawie Uniey Akta, i Konstytucye, i Deklaracye, i Recessy Sejmow.*
- 34. *a za Laską też Pana swego szczęśliwie na ten czas.... panującego.*
- 37. *iz przodkiem w Warszawie na Seymie Roku 1563. zlo- żonym, a potym w Parczewie Roku 1564.*

III Wiek.

229. 1. iż My mając ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciwko Ojczyźnie swej W^o X^a Litt którejśmy wszystkę podsciwość ozdoby.

— 6. Baczac też przytym y przed oczyma mając.

— 12. czciami obojej strony umocnioną y przez niemały czas uprzejmością a Statecznością Obojej Strony dzierzaną.

230, 5. jako o tej sprawie Unii Akta, y Konstytucye, deklaracye y Recessa Sejmów.

— 11. a za łaską też Pana swego, szczęśliwie naten czas nam Panującego.

— 14. iż przodkiem w Warszawie na Sejmie R^a 1563 złożonym a potym w Parczowie R^a 1564.

IV Dnl.

331, 11. iż my mając ustawicznie przed oczyma ¹⁾ powinność naszą przeciw oyczyźnie swej W. X-u Lit-u, któreśmy wszystkie pocziwość, ozdoby.

— 17. baczac ²⁾ też przytym i przed oczyma mając.

— 23. oboiej strony umocnioną y przez niemały czas uprzejmością a statecznością oboiej strony dzierzaną.

— 47. jako o tej sprawie Unii akta y konstytucye y deklaracye ³⁾ y recessy seymów.

— 53. a za łaską też Pana Boga swego szczęśliwie nam na ten czas panującego.

331, 2. iż przodkom w Warszawie na seymie roku 1563 złożonym a potym w Parczowie r. 1564 ⁴⁾.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

¹⁾ 5, 19. Пронумеръ przed oczyma.

²⁾ 5, 23. Będąc.

³⁾ 7, 7. Jako Otey Sprawie akta y Constitucione y deklarare.

⁴⁾ 7, 17. y przodkiem w Warszawie na Seymie Roku 1567. (?) a potym złożonym w Krakowie Roku 1564.

I.

21. *i tei po częscy narūszonci Vnij ūczyniły namawiając między sobą z obu stron, i ūtwierdzając artycūły do tej Vnij należące.*
22. *na ten Sjem spólny do Lublina.*
23. *ni w czym niederogūjąc recessowij Warssawskiemū.*
24. *sprzymierzenia pomnożenie i lepszy sposób rzeczypo-
soliły tak Koronę Polskiej
iako Wielkiego Xięstwa Li-
teńskiego czyniączy etc. Wssa-
koss isz się nieczto w niych
wydzy być rozneyo od do-
brego.*
26. *kū rozszerzeniu niezmięro-
nei i wiecznei czczy ozdoby
okrasie zmoczeniu ūcczi-
wosci zacznosci i Maiesta-
tū spólnego.*

II Dba.

- 124, 40. *i tej po części naruszonej Uniej uczynili, namawiając między sobą z obu stron, i utwierdzając Artykuły do tej uniej należące.*
- 125, 2. *na ten Seym, spólnie do Lublina.*
- 8. *niwczym niederogując Re-
cessowi Marszałkowskiemu.*
- 15. *sprzymierzenia, pomnożenie i lepszy sposób Rzeczyżo-
politey tak Koronie Polskiej,
iako Wielkiemu Księstwu
Litewskiemu czyniące, wsza-
koż iż się nieczto w nich
baczy być coś różnego od
dobrego.*
- 23. *ku rozszerzeniu niezamie-
rzoney (?) i wieczney czci,
ozdoby, okrasie, możnemu,
uczciwemu zacności Maie-
stata spólnego.*

III Wiek.

230, 18. y tej po części naruszonej Unii uczynili namawiając między sobą z Obudwu Stron, y Utwierdzając artykuły do téj Unii należące.

— 25. na ten sejm spólny do Lublina.

231, 5. niwczym niederogując Reccessowi Warszawskiemu.

— 12. sprzymierzenia pomnożenia y lepszy sposób Rzpltej tak Korony Polskiej jako i W^o Xe Litt^e czyniące etc wszakoz iż się nieco w nich widzi być różnego od Dobrego.

Пропыскъ.

IV Dnf.

331, 6. y tey poczęści naruszonej Uniey uczynili ¹⁰⁾), namawiając między sobą z obu stron y utwierdzając artykuły do tey Uniey należące ¹¹⁾).

— 14. natenczas spólnie do Lublina.

— 22. ni w czym niederogując reccessowi warszawskiemu.

— 31. sprzymierzenia, pomnożenia y lepszy sposób Rzpltej tak w Koronie polskiej iako y Wiel. X^{ie} Litewskim czyniące, wszakosz iż się nieco w nich baczy . . . różnego od dobrego ²⁰⁾).

— 42. ku rozszerzeniu niezamierzoney (?) y wieczney czci, ozdobie, okrasie, mocnemu y uczciwemu zacności Maiestatu spólnego ²¹⁾).

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

¹⁰⁾ 7, 22. uniey uczynili.

¹¹⁾ 8, 2. do tey uniey należące.

²⁰⁾ 9, 2. sprzymierza pomnożenia y Lepszy sposób Rzpltej tak w Koronie Polskiej jako y W^o Xe Litt^e Czyńcie y wszakosz iż się nieco (?) w nich baczy różnego od Dobrego.

²¹⁾ 9, 12. ku rozszerzeniu niezamierzoney y wieczney Czci, Ozdobie (?) Okrasie (?) mocnemu i uczciwemu Zęności Maiestatu Spólnego.

I.

28. *niebytnosc ktorei strony przekazacz niema abowiem
powinnie et ex debito Rady i
wssytkie stanij Korony
Polskiej i Wielgiego Xię-
stwa Litewskiego wzywane
byc mają.*

— *OBieranie ij podnoszenie
Wielgieo Xiędza Litewskie-
go, ktore przedtym osobno
bywalo w Litwie aby iusz
tak ustalalo.*

31. *a stanowy iego przystoine od
rzeczypospolityj opatrzenie
mialo.*

32. *prawa przywilecie, i wolnosci
poddanych wssytkich oboi-
ga narodow.*

34. *urzędy wczygtkie oboiya na-
rodii czale i nieporüssone
zachowal wssygtki prawa
sądy wysady.*

II Dba.

125, 35. *nie bytnosc i ktorey stro-
ny przeszkadzac nie ma,
albowiem powinni et ex de-
bito Rady i wssytkie stan-
y Korony Polskiej i W. X.
Litt: używane (?) bydź mają.*

— 38. *obieranie i podnoszenie W. X.
Litt: które przed tym osob-
ne bywalo w Litwie, aby
iuz tak usralo.*

126, 9. *à przystoine stanowi iego
od Rzeczydospolitey opatrze-
nie mialo.*

— 16. *Prawa, Przywilecie, i wol-
nosci Poddanych wssytkich
oboyga Narodow.*

— 28. *Urzędy wssytkie oboyga
Narodow... nieporuszone za-
chowal, wssytkie Prawa,
Sądy, Wysady.*

III Wck.

Пронускъ.

Пронускъ.

Пронускъ.

Пронускъ.

Пронускъ.

IV Dzl.

332, 4. niebytność której strony przekazać niema, abowiem powinnie et ex debito rady y wszystkie stany Korony y W. X. Lit. wzywane być maią ²³⁾).

— 8. Obieranie y podnoszenie W. Xięcia Lit. które przedtym osobne bywało w Litwie, ²⁴⁾ aby już tak ustało.

— 30. a stanowi iego przystoynie od rzpłtey opatrzenie miało ²⁵⁾).

— 39. prawa y przywileie y wolności poddanych ²⁶⁾ wszystkich oboyg narodow.

332, 2. urzędy wszystkie oboyg narodow całe ²⁷⁾ y nieporuszone zachował, wszystkie prawa, sądy, wysądy.

Въ рyzкомъ Извѣщеніи Публичной Библіотеки:

²³⁾ 10, 2. niebytność której strony przekazać (?) niema, abowiem powinney ex debito rady y wszystkie stany Korony y W. X. Lit. które przed tym Osobną bywało w Litwie wzywane być maią.

²⁴⁾ 10, 7. Пронимено które przedtym osobne bywało w Litwie.

²⁵⁾ 10, 24. a stanom iego Przystoynie od Rzpłtey miało.

²⁶⁾ 11, 8. Бутце y wolności poddanych — y wolności даных.

²⁷⁾ 12, 1. Пронимено całe y.

I.

36. *Takze okolo przysiąg trzymania spiskow pospolitych.*

39. *et grano et numero petiarum et inscriptione monetarum.*

40. *od Dűchownych od Swiecz-
kych lűdzy.*

— *własnei roboty i wychoiwa-
nia niezakrywaiąc mitt Kű-
pieczkych ani się zmawia-
iącz s kupczyj kű skodzie.*

41. *przeciw narodowy Polskie-
mű w Litwie űstawione i
űchwalione okolo nabywania
i dzierzenia gminia w Lit-
wie Poliakowy.*

— *albo za kűpnym darownim
obyczaiem zamianą i kto-
rymkolwiek nabiciem wed-
lia zwyczaui i prawa pos-
politego.*

— *braterskiei miłosci i űnij a
ziednoczeniű spólnemű prze-
czűwne.*

II Dbn.

126, 38. *Takze okolo przysiąg trzymania spiskow pospolitych.*

127, 9. *et grano et numero petiarum, inscriptione monetarum.*

— 15. *od Duchownych do Swiecz-
kich Ludzi.*

— 17. *własney roboty, i wycho-
wania, niezakrywaiąc My
kupieckich, ani się zma-
wiając ku szkodzie.*

— 21. *przeciw Narodowi Polskiemu
w Litwie űstawione i uchwa-
lone, okolo nabywania
dzierzania Imienia w Lit-
wie Polakowi.*

— 23. *albo zakupne, darownym oby-
czaiem, zamianą, i którym-
kolwiek obyczaiem wedle
zwyczaui prawa pospolitego.*

— 27. *braterskiey miłosci i Uniey,
a ziednoczeniu spólnemu
przeciwno.*

III Wck.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

IV Dnł.

332, 16. Także około przysięg trzymania środków pospolitych.
II.

— 37. et grano et numero peculiarum et inscriptione monetarum²⁷⁾.

— 45. od duchownych y od świeckich ludzi²⁸⁾.

— 48. własney roboty i wychowania²⁹⁾, niezakrywając myt kupieckich ani się zmawiając ku szkodzie.

— 53. przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustanowione y uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie³⁰⁾ Polakowi.

333, 2. albo za kupnym, darowanym obyczajem,
I. wedle zwyczaju y prawa pospolitego³¹⁾.

— 5. braterskiej miłości y Uniey a ziednoczeniu³²⁾ spólnemu przeciwne.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

²⁷⁾ 13, 8. et gravo et munere peculiar' inscriptiones monetae.

²⁸⁾ 13, 16. od Duchownych do świeckich ludzi.

²⁹⁾ 13, 19. Пропущено i wychowania.

³⁰⁾ 13, 24. Пропущено ustanowione i uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie.

³¹⁾ 13, 25. albo Zakupnym Darownym, Obyczajem, Zamianą y którym kolwiek Obyczajem wedle Zwyczaju Prawa Pospolitego.

³²⁾ 14, 5. Пропущено a ziednoczeniu.

I.

42. *declaratią Króla JE^o Mci anę spólną zgodą declarowane.*
44. *iedno zawždy spolne Sejmy temü oboiemü narodowy, iako czialü iednemü w Polsce składacz będzie, gdzie się JE^o Królewski Mci i Radam Koronnym i Litewskim nasłusznici zdacz będzie.*
49. *zastawy i summy wsseliakie w zupełnym prawie swym zostawione byc mają.*
50. *A ktoby z przodków swych niemając listow, co gruntow g każdy poseszy iakiemkolwiek gmieniem nazwanych trzymał.*
51. *rozdawanie dobr stołu w Wielgym Xięstwie Litewskym ustacz ma.*
52. *powinien JE^o Królewska Mcz tym wraczacz cziie to oicizny i poseszie przedtym byli.*

II Dba.

- 127, 32. *deklaracyą Króla Imci, a spólną zgodą deklarowane.*
- 44. *iedno zawždy spolnie Sejmy. temu oboiemu Narodowi, iako ciału iednemu, Polsce składać będzie, gdzie się J. K. Mości Radom Koronnym i Litewskim naysłusznicy zdać będzie.*
- 128, 25. *zastawy, i Summy wszystkie i wszelkie w zupełnym Prawie swym zostawione być mają.*
- 30. *A ktoby z Przodków swych niemając Listow do gruntow i każdej Possesyi iakimkolwiek imieniem nazwanych, trzymał.*
- 39. *rozdawanie Dóbr Stołu W. X. Litt: ostać ma.*
- 129, 3. *powinien J. K. M. tym wracać, czyie to Oyczyzny Possesye przed tym były.*

III Wck.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

IV Dnł.

— 13. deklaracyą króla IMci ani spólną zgodą ²³⁾ deklarowane.

— 29. iedno zawsze spolne seymy temu oboiemu narodowi iako ciału iednemu w Polsce składać będzie gdzie się JKM ²⁴⁾ y Radom Koronnym y litewskim nasuszniey zdać będzie.

333, 7. zastawy y summy wszelakie w zupełnym prawie swym zestawione być mają ²⁵⁾.
IL

— 14. A ktoby z przodkow swych niemając listow, co gruntow y dalszey possessyi iakimkolwiek imieniem nazwanych trzymał y pożywał.

— 27. rozdawanie dobr stołu króla J. Mci w W. X. Lit. ustac ma ²⁶⁾.

— 37. powinien J. K. Mc tym wracać czyie to oyczyzny y possessye przedtym były ²⁷⁾.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

²³⁾ 14, 12. Пропущено ani spólna zgodą.

²⁴⁾ 15, 5. Пропущено gdzie się J. K. Mości.

²⁵⁾ 16, 12. Zastawy y Summy Wszelakiem Sposobem y Zupelnym Prawie Swym zestawione być mają.

²⁶⁾ 17, 8. rozdawanie Dobr stołu W^o X^o Lit^o Ostac ma.

²⁷⁾ 17, 17. powinien J^o K. Mc Im wracać, czyie to do Oyczyzny y possessye przed tym były.

I.

56. *znacz trzymacz i dzierzecz
wypelniacz samy i s potom-
ky swemy na wieczne cza-
sy będziemy.*
58. *albo ieden zosobna trzymacz
niechcial przeciw takięj
stronie i kazdemu zosobnu
iako przeciwko nieprzyaczie-
liowcy naszymu.*
59. *strony niemaię nigdy wiecz-
nimy czasy być wzruszane
g odmieniane.*

II Dbn.

- 129, 22. *znać, trzymać, dzierzec w
pełniać sami, i z Poto-
kami swemi, na wiecz-
czasy będziemy.*
- 33. *albo ieden zosobna . . .
.
. iako przeci-
Nieprzyiacielowi naszemu*
- 41. *strony niemaię nigdy wiec-
neml czasy bydz narusz-
i odmienione.*

Визу акта написано по латыни:
Leo Sapieha M. D. L. Cancellarius
Sigillum appressum M. D. L.

III Wck.

232, 11. trzymać i dzierżec
wypełniać sami y z Potom-
ki naszymi na wieczne cza-
sy będziemy.

— 25. albo jeden z osobna trzymać
niechciał, przeciw takiej
stronie y każdemu z osob-
na, jako Nieprzyja-
cielowi naszemu.

233, 7. Strony nie mają nigdy wiecz-
nemi czasy być wzruszone
y odmieniane.

Внизу акта написано по польски:

Подлинникъ находится въ Пѣсвиж-
скомъ архивѣ; скрѣпленъ 106 печа-
тами.

IV Dnł.

334, 8. znać, trzymać, dzierżec y
I. wypełniać sami y z potom-
ki swemi ²⁹⁾ na wieczne
czasy będziemy.

— 24. abo ieden z osobna trzymać
niechciał, przeciw takiej
stronie y każdemu z osob-
na iako przeciw nieprzyacie-
lowi naszemu.

— 36. strony niemają nigdy wiecz-
nemi czasy być wzruszane
y odmieniane ²⁹⁾.

Внизу акта значитъ слово въ сло-
во по польски:

Подлинная писанная на пергаментѣ
привилегія, скрѣпленная 106 печа-
тами нановъ литовскихъ, хранится въ
Литовской Метрицѣ при 3 Департа-
ментѣ Сената. Волицкій въ «Biblio-
teca Starożytnej pisarzy polskich T. VI
p. 225», и Дубицкий въ «Zbiorze
praw i przywilejow N 75 p. 121»
напечатали эту привилегію съ значи-
тельными пропусками. Настоящій актъ
напечатанъ съ рукописи Император-
ской Публичной Библиотеки, значащей-
ся въ каталогѣ польскихъ рукописей
л. F IV, 21.

Въ рукописи Императорской Публичной
Библиотеки:

²⁹⁾ 18, 16. Провушено wypełniać sami,
i z Potomkami swemi.

²⁹⁾ 19, 16. strony niemają nigdy niemają
wiecznemi Czasy być rozrzucone y odmie-
niane.

При чтеніи сравнительной таблицы всѣхъ трехъ изданій, невольно бросаются въ глаза: а) замѣна именъ, прозваній, званій и словъ въ текстѣ, б) прибавленію прозваній, должностей и словъ въ текстѣ, и с) пропускъ словъ, фразъ, періодовъ и цѣлыхъ статей текста. Первые цифры обозначаютъ здѣсь строки подлиннаго акта Литовской Метрики.

- 2. Въсто *GIRZY Pieczkowycz* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки сказано: Jerzy и проч.
- 3. » *GIRZI Wasgliewycz* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Jerzy и проч.
- 10. » *ANDRZEI Kisiel.* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Piotr и проч.
- 13. » *Bogüss ALickiewicz (?)* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Bogusz Alexiewicz и проч.
- 3. » *Hetman ziemi Liflanczky* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Hetman ziemi Inflantskiej и проч.
- 13. » *Fiedor Lenkowycz.* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Fiedor Lenkiewicz Pohodzki или Pohoszczki или Pohostski, Podśedek Mozyrski.
- 6. » *Dzierzawca Krewsky.* у Дубинскаго 122, 36. и въ рукописи Н. П. Б. 2, 21. сказано: Dzierzawca Kiiowski.
- 34. » *prawa sądy wysady* и проч. у Дубинскаго 126, 28. у Даниловича $\frac{332}{H}$, 2. и въ рукописи Н. П. Б. 12, 2. сказано: prawa, sądy, wysady и проч.—у Войницкаго же пропускъ.
- 51. » *Litewskym ustacz ma.* у Дубинскаго 128, 39. въ рукописи Н. П. Б. 17, 8. сказано: Litewskim ostać ma—у Войницкаго пропускъ.
- 6. » *JAN Wolczek Koniiussy Wiliensky i Podkoniiussy ziemsky* и проч. у Войницкаго 226, 20. у Даниловича $\frac{330}{L}$, 44. и въ рукописи Н. П. Б. 2, 24.

сказано: Jan Wołczek Koniuszy y Podkoniuszy Wileński—
у Дубинскаго же 122, 37. вмѣсто Podkoniuszy сказано:
Podkomorzy Wileński.

40.	»	<i>ani się zjawiając z kupczy kŭ skodzie</i> и проч.
у Дубинскаго 127, 18. у Даниловича ³³² / _{II} , 49. въ ру-
кописи И. П. Б. 13, 20. сказано: ani się zjawiając
ku szkodzi—у Войцickaго пропускъ.	
4.	»	MALCHER Schemiott и проч.	} Пропускъ общій.
7.	»	JAN Palusky и проч.	
9.	»	<i>ziemie Smolienskiei Fiedor Ko-
pecz a Jan Skirmonth.</i>	

Приведенные 14 примѣровъ нѣсколько указываютъ на то-
жественность измѣненій, прибавленій и пропусковъ, но за-
ставляютъ предполагать, что рукописи, которыми пользова-
лись Войцickій и Даниловичъ, вѣроятно были копїи одного
образца, быть можетъ, даже копїи съ офиціальной выписи
акта «Уніи», хранившагося въ Виленской ратушѣ и напе-
чатанной въ 1788 году Виленскимъ бургомистромъ Петромъ
Дубинскимъ. Это предположеніе становится даже правдопо-
добнымъ, если обратимъ вниманіе на сказанное у Дубин-
скаго, что выпись была списана по повелѣнію короля Си-
гизмунда III, съ книгъ канцеляріи великаго княжества Ли-
товскаго, скрѣплена великокняжескою печатью, подписана
Литовскимъ канцлеромъ Львомъ Сапѣгою и вслѣдствіе хо-
датайства депутатовъ отъ г. Вильно, бывшихъ на генераль-
номъ сеймѣ въ Варшавѣ, выдана имъ 29 марта 1590 года.
Къ сожалѣнію, неимѣніе въ Литовской Метрицѣ книги съ
отпускомъ этого акта «Уніи», даннаго со стороны литов-
цевъ и писаннаго на бумагѣ, какъ удостовѣряють слова:
«Sigillum appressum», лишаетъ насъ возможности выяснить,
какимъ путемъ вкрались эти отступленія и погрѣшности у
Дубинскаго и Войцickaго. Что же касается главнаго про-
пуска въ изданіи Войцickaго, равняющагося почти двадцати
пяти строкамъ подлинника Литовской Метрики, писаннаго
на пергаментѣ, предлагаемъ желающимъ имѣть объ этомъ

пропускъ болѣе ясное понятіе выдѣлить изъ акта «Уніи» напечатаннаго здѣсь съ переводомъ на русскій языкъ 5 листовъ, начиная отъ статьи обозначенной числомъ 1, и словъ: «Przeło, dla mscniejszego srojenia» и кончая статью 24-ю, тогда окажется, что у Войцickaго пропущено по нашему переводу сряду двадцать двѣ отдѣльныя статьи. Такой громадный пропускъ наводитъ на мысль, что и оригиналъ, коимъ пользовался Войцickій, былъ также тетрадью составленною изъ нѣсколькихъ листовъ бумаги, середина которой вѣроятно утеряна. А какъ по своей рѣдкости изданіе Дубинскаго, о которомъ Войцickій умалчиваетъ, и подлинникъ Литовской Метрики не были этому заслуженному и серьезному писателю извѣстны, то, конечно *faute de mieux*, онъ напечаталъ и эти сохранившіеся остатки рукописи Несвижскаго архива, содержавшіе только начало и конецъ копій акта «Уніи», даннаго литовцами полякамъ.

Въ изданіи Войцickaго сказано, что при оригиналѣ акта «Уніи», хранящемся въ Несвижскомъ архивѣ, имѣется сто шесть печатей. О такихъ же 106 печатяхъ, помимо молчанія рукописи Императорской Публичной Библіотеки, упоминаетъ въ своемъ изданіи и Даниловичъ, съ тою только разницею, что у него вмѣсто оригинала Несвижскаго онъ приписаны къ акту «Уніи», писанному на пергаментѣ и хранящемуся въ Литовской Метрицѣ при 3-мъ Департаментѣ Правительствующаго Сената. Хотя показаніе одинаковаго числа печатей при двухъ оригиналахъ, хранящихся въ двухъ отдѣльныхъ архивахъ, двумя учеными, пользующимися въ литературѣ извѣстнымъ авторитетомъ, совершенно не вѣрно, такъ какъ настоящаго акта «Уніи» хранящагося въ Литовской Метрицѣ они вѣроятно не видѣли; однакоже совпадающее названіе одной неофіціальной копій «оригиналомъ», а другой — «рукописью», т. е. словами ничего не объясняющими, подають поводъ къ предположеніямъ, что на Люблинскомъ сеймѣ могли быть одновременно заготовлены съ обѣихъ сторонъ дубликаты акта «Уніи» Литвы съ Польшею.

Въ отклоненіе такого мнѣнія, созданнаго недостаткомъ критическихъ изслѣдованій и неполнотою оговорокъ, счѣ-

таемъ долгомъ привести свидѣтельство исторіи: «Только въ четвергъ 29 іюня 1569 года, послѣ достиженія на Люблинскомъ сеймѣ всеобщаго соглашенія, каждая сторона начала списывать актъ «Уніи», а король Сигизмундъ II Августъ, желая ускорить готовящееся, въ тотъ-же день повелѣлъ сенаторамъ и рыцарству явиться въ слѣдующее засѣданіе генеральнаго сейма уже съ печатами. Вслѣдствіе необходимыхъ при столь важномъ дѣлѣ и письменномъ трудѣ соображеній, только въ пятницу, 1 іюля, одинъ экземпляръ отъ имени королевства Польскаго, съ поименованіемъ сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ, а также земскихъ и городскихъ пословъ, а другой — отъ имени великаго княжества Литовскаго, съ прописаніемъ литовскихъ сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ, пословъ земскихъ и городскихъ, были окончены перепискою, отъ слова до слова свѣрены, скрѣплены печатами сенаторовъ и пословъ Польши и Литвы отдѣльно. За тѣмъ каждый экземпляръ былъ того же 1 іюля прочитанъ въ общемъ собраніи сейма, въ присутствіи короля, и торжественно врученъ по назначенію. Наконецъ, начиная съ духовенства, всѣ сенаторы и послы соединенныхъ государствъ принесли присягу на твердое и ненарушимое во вѣки блюденіе и охраненіе «Уніи» Литвы съ Польшею. Вообще поспѣшность съ которою видимо готовился актъ «Уніи», данный литовцами полякамъ, подтверждается фактически еще и тѣмъ, что даже буква «W», которою начинается заглавіе: («W»)ŹMIĘ PANSKIE AMEN» и которую, по обычаю того времени, для большей торжественности, разукрашивали гербами, эмблемами, узорчатыми виньетками и проч., какъ была обозначена въ подлинникѣ карандашемъ, такъ и осталась неоконченною и забытою.

Считая важнѣйшія части извѣстныхъ намъ изданій и рукописи Императорской Публичной Библіотеки совершенно исчерпанными, намъ остается сказать о настоящемъ актѣ «Уніи» только послѣднее слово. Въ хранящемся въ Литовской Метрицѣ подлинникѣ, писанномъ на пергаментѣ, приведены всего семьдесятъ пять сенаторовъ и пословъ великаго княжества Литовскаго, а привѣшены семьдесятъ во-

семь печатей *). Этотъ загадочный излишекъ трехъ печатей, по нашему мнѣнiю, не можетъ быть объясненъ съ положительною вѣрностью другимъ способомъ, какъ изученiемъ герба каждой печати отдѣльно и распредѣленiемъ ихъ по принадлежности; трудъ требующiй времени, средствъ и лучшихъ руководствъ. Въ виду такого затрудненiя, предоставляя это научное и интересное изслѣдованiе геральдикамъ болѣе свѣдущимъ въ литовско-польской сѣрагистикѣ, мы удовольствуемся объясненiемъ, что эти 78 печатей, привѣшанныя на шелковыхъ шнурахъ краснаго цвѣта, раздѣлены на десять отдѣльных группъ, въ порядкѣ, изображенномъ въ нижеслѣдующей таблицѣ:

Число группъ.	Число привѣшенныхъ восковыхъ печатей каждой группы по старшинству цвѣтовъ.						
1	Красныхъ.	4	Зеленыхъ.	5	Бѣлыхъ.	Итого 78 восковыхъ печатей, изъ нихъ повреждены три.	
2		13		6			
3		9		6			
4		4		6			
5		6		6			
6							
7							
8							
9							
10							
Всего:	Вельможъ	36	Дворянъ	39	Гражданъ	3	

*) Валерианъ сенаторъ Виленискій, Тышкевичъ Василій Тимофеевичъ воевода Смоленскій и Шеніотъ Мельхиоръ каштелянъ «Жомойтскій» прислали на Люблинскій сеймъ своихъ доверенныхъ печатнириладчиковъ съ неограниченными полномочіями. Быть можетъ эти три представителя вышеупомянутыхъ трехъ доверителей сенаторовъ, не вписавъ въ актъ «Уніа» своихъ именъ, привѣсили только свои три печати, вслѣдствіе чего и значится сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ съ земскими послана великаго княжества Литовскаго всего 75 человекъ, а печатей 78.

Регистръ подлинныхъ грамотъ великаго княжества Литовскаго, врученныхъ польскою королевою Анною Ягеллонкою въ Варшавѣ, на всеобщемъ сеймѣ, подъ собственноручную росписку комиссарамъ, назначеннымъ отъ сейма.

Inventarium Privilegiorum à Sacra Reginali Magestate circa cessionem iuris sui in Conventu generali Regni Warsowiensi. Anno Domini M.D.LXXXI°. celebrato ad manus generosi Leonis Sapieha notary Cancellariae Magni Ducatus Lithwanie et ad eandem Conventionem generalem nuntij terrestres porrectorum die. 26. Mensis Marcij. Anno eodem quo supra. M.D.LXXXI°.

1. Privilegium in Pergameno sub sigillis duobus appensis. Cessionis Sacrae Reginalis Magestatis, de omni iure suo tam in Regno Poloniae quam Magno Ducatu Lithwanie in predicto Conventu generali factae ad Thesaurum Magni Ducatus Lithwanie datum.

Item. 2. Listhi na Grodno dano są do Krola Iego Milosczy rak.

Инвентарь привилегій, на которыя ея величество королева (Анна Ягеллонка) переступаетъ права свои и который 26 Марта 1581 года она передаетъ на генеральномъ сеймѣ въ Варшавѣ въ руки земскаго посла того же сейма, „канцлярійскаго“ писаря великаго княжества Литовскаго Льва Сапѣги.

1. Привилегія на пергаментѣ съ двумя висящими печатями, кою ея величество королева (Анна Ягеллонка) переступаетъ на вышеупомянутомъ генеральномъ сеймѣ всѣ права свои, какъ въ коронѣ Польской, такъ и въ Литвѣ, въ пользу казны великаго княжества Литовскаго.

2. Грамоты, врученныя королю (Стефану Баторію), на городъ Гродно.

Item. 3. Dwa listhi na Swiesloscz Original i Confirmatia Krolewska.

4. Donatia Pinska Rodka i Rochaczowa. etc. Krolowej lei Milosci Bony.

5. Prziwiliei pargaminowu na tho.

Item. 6. Prziwiliei na Szeressow.

Item. 6 (y). Prziwiliei na Donaiow Kulikow Rudka Czernigiewcze Dawidkowcze Welia. Od Biskupa Poznanskiego kupionych a ku Krzemienczu przilaczanych.

Item. 8. Prziwiliei na Kobryn.

Item. 9. Prziwiliei na Trzewaczice i Rusawy od Sanguszcowiczow przez Krolowu lei Miloscz kupionych.

Item. 10. Prziwiliei na Nowy dwor od Constantina Abraamowicza kupionych.

Item. 11. Listhi na Indure ze sthermi pieczecziemi.

Item. 12. Prziwiliei na Kwasowke od Hincza (y) ku-

3. Два „листа“ на городъ Свислочь, именно—подлинникъ и королевская подтвердительная грамота.

4. Дарственная запись на Пинскъ, Родку, Рогачевъ и проч. королевы Бонны.

5. Привилегія по тому же предмету, писанная на пергаментѣ.

6. Привилегія на Шерешовъ.

7. Привилегія на Донавъ, Куликовъ, Рудку, Чериглевце, Давидковце и Велю, приобретенные отъ Познанскаго епископа (Яна или Януша, происходящаго отъ литовскихъ князей) и присоединенные къ городу Кременцу.

8. Привилегія на Кобринъ.

9. Привилегія на Тржеваичу и Русаву, приобретенная королевою (Бонною) отъ Сангушковичей.

10. Привилегія на Новый дворъ, приобретенный отъ Константина Абраамовича.

11. Грамота на Индуръ, скрѣпленная четырьмя печатами.

12. Привилегія на Квасовку, приобретенную отъ Иль-

pioną ze stsermi pieczęciami.

Item. 13. Drugi Prziwiliei na Nowy dwor.

Item. 14. Prziwiliei na Berzniki.

Item. 15. Prziwiliei na dwoie przedmieszczie w Krzemienescu przez Ianusa Biskupa Poznanskiego Krolowej Iei Milosci darowane.

Item. 16. Prziwiliei na Kowel i na insze imiona Kniaza Kowelskiego.

Liew Sapieha Pisarz Iego Krolewskiej Milosci w Wielkim Xięstwie Litewskim manu propria.

Gaspar Sadlochnis Scholasticus Varsoviensis Sacrae Reginalis Magestatis Secretarius subscripsit.

Marczin Męzenskŷ Podkomorzŷ. Lomzianskŷ ręką własną.

нича, скръпленна четирыма печатами.

13. Вторая привилегія на Новый-дворъ.

14. Привилегія на Берзники.

15. Привилегія на два предмѣстья города Кременца, поступившія во владѣніе королевы (Еоны) по дарственной записи Познанскаго епископа Януша.

16. Привилегія на Ковель и прочія имѣнія князя Ковельскаго (Сангушко).

Левъ Сапѣга, писарь его королевскаго величества въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, собственною рукою. (подписалъ).

Каспаръ Садлохнисъ, Варшавскій схоластикъ, ея королевскаго величества секретарь, подписалъ.

Мартинъ Менженскій, Ломжинскій подкоморій собственною рукою. (подписалъ).

Документъ писанъ по латыни и по польски на листѣ бумаги и скръпленъ собственноручными подписями Сапѣги, Садлохниса и Менженскаго.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда III, пожалованная королевскому постельничему Яну Бояновскому на владѣніе Бобруйскою державою, т. е. городомъ, замкомъ, волостью и сѣлами: Хомичи, Кочериче, Добосна, Мисковичи, Титовичи, Тейковичи, Двораниновичи, Ящичи, Покаличи, Тужилловичи, Пузевичи, Михалево, Здутисъ и Черковисъ, въ обезпеченіе слѣдующихъ ему, Яну Бояновскому 4,120 копъ грошей литовскихъ. Эта долговая сумма образовалась слѣдующимъ образомъ: Польскій король Сигизмундъ II Августъ до 1569 года взялъ въ заемъ у князя Слуцкаго Юрія Юрьевича Олельковича 12,000 копъ грошей литовскихъ и въ обезпеченіе этой суммы отдалъ ему городъ Бобруйскъ съ замкомъ и волостью. Польскій король Стефанъ Баторій, послѣ смерти заимодавца, князя Слуцкаго, отдалъ Бобруйскую державу въ той-же суммѣ въ пожизненное владѣніе его сыну, князю Слуцкому Юрію Юрьевичу Олельковичу, который многія сѣла той волости заложилъ разнымъ лицамъ въ денежныхъ суммахъ и сверхъ того задолжалъ 3,000 копъ грошей литовскихъ вышепоименованному Яну Бояновскому. За тѣмъ князя Слуцкіе Янъ-Семенъ и Александръ, родные братья покойнаго князя Слуцкаго Юрія Юрьевича и прямые наследники всего оставшагося послѣ его смерти имущества, взяли у Бояновскаго въ заемъ еще 1,120 копъ грошей литовскихъ и отдали ему въ обезпеченіе вышеупомянутые городъ, замокъ, волость и 14 сѣлъ, въ удостовѣреніе чего выдали ему закладную записъ на сумму 4,120 копъ грошей литовскихъ. Сигизмундъ III, на основаніи этихъ данныхъ, подтверждаетъ Яну Бояновскому по-

жизненное владение Бобруйскою державою, съ правомъ выкупить села, заложенные покойнымъ Юріемъ Юрьевичемъ, и встать этимъ королевскимъ имуществомъ владеть безпрепятственно, впредь до уплаты ему сполна заемной и выкупной суммъ, которая по расчету будутъ причитаться.

Жиктиномъ Третьимъ Божію Милостью Король Польский Великий Князь Литовский Русский Прусский Жемонскимъ Мазовецкимъ Иелантскимъ и Королевства Шведского Навлишнимъ Дедичъ и Принципъ Король,

Узнавшаго снѣ Листомъ нашимъ, Поведилъ передъ нами, Ложичнымъ нашимъ уроженнымъ Янъ Бояновскимъ, ш томъ же продекъ нашъ славное памяти король его милость, Жиктиномъ Августъ еще передъ Униєю заставить рачилъ небожчику князю Юрю Юревичу Шлелковича княжати Слуцкому, замокъ Бобруйскимъ з местомъ и волостью до него належачоу, в сумѣ пѣльзѣмъ у дванадцати тысячахъ копахъ грошей Литовскихъ, А потомъ продекъ нашъ король его милость Стефанъ томъ замокъ Бобруйскимъ з местомъ и з волостью, в томъ же сумѣ пѣльзѣмъ правель доживотнымъ сину его небожчику князю Юрю Юрьевичу Шлелковича Слуцкому дать рачилъ которыми многие села тоѣ волости рознымъ вѣсбанъ в сумѣхъ пѣльзѣмъ позаводилъ а иже тежъ ему три тысячи копъ грошей Литовскихъ зосталъ былъ виненъ, тогда князь Янъ Семишъ а князь Александръ княжата Слуцкие братья роковая небожчика князя Юря Юревича Шлелковича Слуцкого будучи шпекунами прирочонными, потомка добръ и застности небожчика брата своего ему Яну Бояновскому замокъ и место Бобруйское з оставкомъ селъ и волости пустили, и листомъ своимъ вбѣдва сполне варовали которымъ передъ нами господаремъ покладалъ. Къ тому покладалъ тежъ передъ нами томъ же Ложичнымъ нашимъ Листъ княжати Слуцкихъ, где шписано естъ иже до тоѣ сумѣ трехъ тысячъ копъ грошей Литовскихъ шъ небожчика брата иже ему Яну Бояновскому винное позычили шни вбѣдва сполне

у него шдннадцать сотъ и двадцать копъ грошем Литовскихъ
 которыми Листомъ всю суму первую и шстатную, то есть чо-
 тыри тисечи сто и двадцать копъ грошем Литовскихъ, на шдно
 месече знесли до шмданья ее на рокъ в первомъ Листе в року
 тисеча пать сотъ шснъдснть сномъ месеца Мая девятонадъ-
 цать днн на тры тисечи копъ грошем Литовскихъ, ему да-
 номъ шписано и в томъ же Листе поменено села незаведенне
 которые шни при замку и месте Бобрунску ему в держанье
 пустили, именито: село Хомичи, село Кочериче, село Добосна,
 село Мисковичи, село Титовичи, село Темковичи, село Дворан-
 новичи, село Ящичи, село Покаличи, село Тужилевичи, село
 Пузовичи, село Михалево, село Здутис, село Черковис, И просилъ
 нас помененымъ Ложничымъ нашъ Янъ Бояновскимъ, абы сномъ ему
 тие Листи шм княжамъ Слуцкимъ на суму пълнзюмъ ему данне
 ствердили и туу державу Бобрунскую правохъ доживотнымъ
 дали, А такъ мы господарь нашъ ласкаемъ взглядъ на службъ
 его, которыми шнъ уставише на дворе нашемъ за пановами на-
 шого верне и учтиве ласку нашу господарскую заслугуть, А хо-
 теши его и впередъ тмъ шхотнемшого до службъ нашихъ и
 речн исполитое уделати за причинною тежъ некоторыхъ пановъ
 радъ нашихъ з ласки наше господарское туу суму чотыри
 тисечи копъ сто и двадцать копъ грошем Литовскихъ водлугъ
 Листовъ княжамъ Слуцкимъ ему подтвержаемъ и сннъ листомъ
 нашихъ позволяемъ вси села до державы Бобрунское належачне
 шм княжати Слуцкого заведенне выкупить, И штобы еще по-
 томъкомъ небожъчика княжати Слуцкого, и шнекуномъ братьи его
 княжатоу Слуцкимъ тоу суми шмдати належало, И то нмъ шдъ-
 дати и тие вси села шм Бобрунска заведенне выкупивши шнъ
 с тмъ шстаткомъ сел шм княжати Слуцкимъ ему в суме поме-
 номъ заведенныхъ в томъ то суме чотырохъ тисечахъ копъ сту и
 двадцати копахъ грошем Литовскихъ и в томъ которую держатъ
 нмъ за выкупеньскъ тмъ селъ, такъ же и потомкомъ небожъчика
 князя Юря Слуцкого и нмъ самымъ княжатоу, што тоу суми
 шмдати, держати и уживати, и всякне пожитки тамъ себе при-
 бавляти, И выведши ревизоры наши кгрунты мерити плати и

податки на подданныхъ водлугъ уваженія егругнтовъ становить, И всякие пожитки якие шдно вынаидены быти могутъ тамъ на себе и ку пожитку своему привлащать до живота своего всякимъ пожитковъ яко небожъчикъ княз Юрсн Слущкии шм небожъчина короля его милости Жикгигионта Августа в заставе заведоно держаа з селн зъ земляни и бояры до тоо державы належачими и зо всякими пожитками уживаючи А по животе его шм нас або шм потомъковъ нашихъ потомъкомъ его або кому то шд него водлугъ права заведено будеть, тую суму споина чотыры тисечи копъ сто и двадцать копъ грошемъ Литовскихъ, И тую которую бы за выкупеніе сел и потомъкомъ князя Юря Слущкого и брами его княжатош Слущкимъ шмдалъ вся споина шм- дана и заплачова быти маеть, А если бы ся з допущенія Бо- жого в погоренію замку и места Вобруиска и спустошениа сел и розништыа подданныхъ за держанія его и потомъковъ его шкода якаа се стала тогды при шмдамью потомкомъ его тоо суми ничего вытручено быти не маемъ, И на то есмо Ложипчому на- шому Яну Болновъскому дали сес нашъ Листъ с подписомъ руки нашео до которого на твердость и печать нашу привесити есмо волеи, Писамъ у Варъшаве на сеемъ вальномъ Лета Божьего на- роженія тисеча нять сотъ шснъдесять девятого мессца Марьца двацатогъ дня, Sigismundus Rex. Кгабрнелъ Вонна Писаръ.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкъ, на пергаментъ большаго формата (дл. 56 цент., 33,5 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣшенною на шел- ковомъ шнурѣ желтаго, краснаго, бѣлаго, зеленаго и снѣгаго цвѣтовъ. Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, находится собствен- норучная латинская подпись короля, а съ правой—господар- скаго русскаго писаря. На оборотѣ грамоты, внизу, возлѣ про- рѣза для шнура печати, помѣчено: «Корыкговамъ».

Примѣчаніе. Привѣшенная къ настоящей грамотѣ мень- шая печать великаго княжества Литовскаго, тиснутая по красному воску, употреблялась королемъ польскимъ Сиги- змундомъ III Ваза. Она представляетъ собою площадь въ 4,5 сантиметра въ діаметрѣ, съ тремя концентрическими

кругами. Въ наименьшемъ кругѣ изображенъ на щитѣ
 всадникъ въ латахъ и шлемѣ, скачущій на конѣ въ правую
 сторону съ поднятымъ надъ головою, обнаженнымъ мечемъ
 въ правой рукѣ. На лѣвую руку, держащую поводья, на-
 дѣтъ щитъ, нѣсколько наклоненный къ лѣвому плечу,
 со «снопомъ» («ампльный гербъ Разовъ») въ центрѣ.
 Сверху надъ щитомъ, въ выемкахъ средняго и наимень-
 шаго круговъ, помѣщена украшенная драгоценными кам-
 нями и жемчугомъ королевская корона съ крестомъ. Между
 наибольшимъ и среднимъ кругами помѣщена латинская
 надпись: «SIGISMUNDUS III. DEI GRATIA. REX POLONIAE. MAG-
 NUS DUX LITUANIAE», оканчивающаяся между среднимъ и
 наименьшимъ кругами словами: «RUS. PRUS. SAMOGITIAE.
 MASOVIAE. LIVONIAE ET CAETER. TC». т. е. Sigismundus III, De
 Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiae, Sa-
 mogitiae, Masoviae, Livoniae et caeter. et caeter.

